

Ñà-nduá Nì Tiaa San Juan sàhà Jesucristu

Jesús nduú ana datúi nansa íá Dios, vàchi nì nanduu-ya nèhivì

¹ Na táyôo ñuhiví, sà-íá mii-yá ana datúi nansa nihnú ini Dios. Nùu Yua-nda Dios íá-yà, te mii stná-yà nduú stná-yà Dios.

² Te divi-ya íá nùu Yua-nda Dios na táyôo ñuhiví.

³ Mii-yá nì quidayucun-yà nsidanicuú iñàha íá ñuhiví. Te nú màsà cóó-yá, ni-iñàha mà cóó stná ñuhiví.

⁴ Sàhà mii-yá xí-itiacu nsidaa ana itiacú. Te sàhà ñà-itiácú ndiaha-yá, ñà-jaàn sàni sàà-yà datnúu ini-yà nèhivì ñuhiví.

⁵ Cunaha-nsiá, ichì ñáa nduá ñuhiví yohó, doco iin-ni datnúu ndiaha-yá ini anima-ndà; te nsidaa ñà-íá ichì ñáa ma, cóni cùí cundeá nùu-yá.

⁶ Nìsa àa iin tiàa nì nìhì chuun nùu Dios; Juan nani-né.

⁷ Te nì quixi-ne nì cachi-nè ñà-ndácuisì xì nèhivì nansa íá mii-yá ana datnúu xì sàxínitnùnì-ndà sàhà-ñá vátùni cunindisá nsidaa-néyà.

⁸ Màdì Juan yucán nì sándúú ana datnúu ndiaha xi ini-ndà, cóo; cuisì nì quixi-ne ñà-cachitnùhu uun-ne nansa íá mii-yá quidà-xì ñà-jaàn,

⁹ vàchi ndisa sàvàxi mii-yá ana datnúu ndiaha xi ini anima nsidaa nèhivì, te mà dándáhvì-yàndó.

¹⁰ Nì àa-ya ñuhiví, divi ñuhivì nì quidayucun-yà, doco cóni nácúnì nèhivì-yá.

11 Stoho ñuhiví nduú-yá, te nì quixi-ya yohó, doco nèhivì ñuhivì xi-ya, nì cahíchì ini-nèyà.

12 Doco nsidaa ana nì dàyáha xi-yá ini anima-xi, nì nihítáhvì-né cunduu-ne dèhe ndisa-ya, te divi nduú nsidaa ndohó nècuàchì xiníndísá-xí-yâ, te ndácùcahan xi quivì-yá.

13 Te ¿nansa nì nihì-ndà nì sàcùnduu ndisa-nda dèhe-ya? Pues màdì sàhà-ña nduu-nda descendencia xi iin nèhivì (chica ndiaá), ni màdì sàhà yua-nda, ni sàhà stná ñà-dùcán cuní iin nèhivì coo. Còó, sàhà cuisì-ña ducán cuní Dios.

14 Ndè ñuhivì yohó nì quixi mii-yá ana datúi nansa iá Dios, te nì nduvàha-ya iin nèhivì iá iquicúñù-xi. Te nìsa ìa chii-yá yohó ndé ndoo-nda. Te nsiùhù, nì xini-nsì ñà-ndiaha guá iá-yà. Ndi-aha gá-yà, cachí, vàchi mindaa Dèhemani Yua-nda Dios nduú-yá, te chitu-yá gracia xì stná palabra ndàcuisì.

Ñà-nduá nì cachi Juan Bautista sàhà Jesús

15 Daaní, nì càhàn Juan mà sàhà Jesús, nì ndàhì-nè, cachí-nè (xì nèhivì):

—Divi mii-yá nduú ana disáhà-xí nì càhìn xì-nsiá daa, te nì cachì, dihna yàha yùhù, dandu después vaxi mii-yá ana chicá ndiaá nùí, vàchi na táyôo yùhù, sà-íá mii-yá.

16 Chitu-yá cuàhà gá ñà-ndiaha î ñuhú ini-yà, ñàyùcànduá nùù mii-yá sàni nihítáhvì stná-nda cuàhà ñà-jaàn, cuàhà sàstnùhù gracia.

17 Vàchi ley sànaaha nduá nì dàtúi Moisés antes, doco vichi sàni dàtúi-ya ñà-nduú gracia ndiaha xí-yá xì stná palabra ndàcuisì xí-yá.

18 Còò ni-iin nèhivì nì xìní xì Yua-nda Dios ni-iin xichi. Doco mindaa Dèhemanì-yá iá nùù-yá, sàni dàtúí yà-yùcán nansa iá Yuamáni-yá sàhà-ñá cundaà ini-ndà.

Ñà-nduá nì cachi Juan Bautista sàhà mii-né

19 Daaní, nècuàchì raza Judea ndoó ñuu Jerusalén, nì techuún-né iin ùi dùtù xi-ne nùù Juan, te cutnáhâ stná-nè xì dava nècuàchì (xinúcuáchí veheñùhu nani) Levita. Te nì xicàn tnùhù-né nùù nècuàchìmà ana divi nduú-né.

20 Ñàyùcànduá, ñà-yòhó nduá nì cachi Juan; cóni cachí-nè á coó; nì cachi ndàà-nè:

—Yùhù, có-nduú mii-yá nani Cristu.

21 Dandu nì cacachi nècuàchìmà:

—(Pues nú coó), ¿ana divi nduu-ní? ¿A nsì-Elías nduu-ní?

Te nì cachi Juan:

—Còó.

Te nì cacachi tu nècuàchìmà:

—Entonces, ¿a divi nduu-ní mii-yá ana icúmí quixi canúú càhàn cuenta xi Dios?

—Còó —cachí Juan.

22 Ñàyùcànduá, nì cachi nècuàchìmà:

—Pues, ¿ana divi nduu-ní? vàchi icúmí-nsí cachitnùhu-nsi xì nèhivì nì catechuun-xi-nsí vàxi-nsi. ¿Ndíà cachí-ní sàhà mii-ní?

23 Dandu nì cachi Juan:

—Yùhù nduú ana càhàn fuerte sàhù yucù, (te cachí xì nèhivì ñà-nsidaviì-né anima-nè) na ian ndundaà iin ichì ndé yàha Stoho-ndà Señor nacua nì cachitnùhu Isaías sàhana na ní càhàn-nè cuenta xi Dios —ni cachi Juan.

24 Cunaha-nsiá, nècuàchì nì casaà nùù Juan mà, nècuàchì fariseu xínduu-ne.

25 Dandu nì xicàn tnùhù gá-nè, cachí-nè:

—Vichi, ¿índù chuun quidá î-ní nêhivì nú có-ndùù-ní mii-yá nani Cristu, te có-ndùù stná-ní nsì-Elías, te nì có-ndùù stná-ní mii-yá icúmí quixi càhàn cuenta xi Dios?

26 Dandu nì cachi Juan xì-né:

—Yùhù, ndisa, quidá î' nêhivì xì tècuí. Doco mahì mii-nsiá iá iin ana có-nàcúní-nsiá.

27 Te mii-yá, nchícùn gà vâxi-ya nùí, te chicá ndiaá stná-yà nùí. Ni mà nátùí (cundi iin mozo xi-ya) ñà-tavà xì ndisàn-yá —nì cachi Juan.

28 Cunaha-nsiá, ndé iá ñuu tii Betábara ladu duha yùte Jordán, yucán nì cuu nsidaa ñà-yòhó.

Nì quixi Jesús ñuhiví yohó ñà-cui-yà na ian xíhì iin lelù nduú promesa

29 Daaní, nì yàha inga quivì, dandu nì xini Juan vâxi Jesús, te nì cachi-nè:

—Cundehè-nsiá, jaàn vâxi mii-yá ana nduú nahi Lelù Î nì sàhatahvì Dios (ñà-cui-yà) dacúxíó-yá cuàchi nêhivì ñuhiví.

30 Sàhà mii-yá nì càhìn daa na ní cachì: nchícùn gà vâxi-ya nùí, vâchi na táyô yùhù ñuhiví, sà-íá-yà, vâchi nicanicuahàn iá-yà.

31 Te cónì nàcúnì mii-yá antes, doco sàhà-ñá cundaà ini raza-ndà Israel ana divi nduú-yá, sàhájàn nì nihí chuun quida î' nêhivì xì tècuí —nì cachi Juan.

32 Daaní, nì cachi tu-ne inga palabra yohó:

—Yùhù, nì xinì nì nuu Espíritu ìí xí Dios; nahi loma náhà-yà mànuu-ya ansivi nì sàcòo-ya dìnì Jesús, te nì ndòo-ya yucán.

³³ Yùhù, cónì nácúnì mii-yá antes. Doco na ní sàha Yua-nda Dios yùhù chuun quida iì' nèhivì, dandu nì cachi stná-yà xì: “Na cúnì-ní nuu Espíritu ìì màcòo-ya dìnì iin (ana cuhî), dandu ñà-jaàn cundaà inì-ní divi nduú mii-yá cuàhàn nsida ìì xì anima nèhivì tìxi Espíritu Ìì”.

³⁴ Ñàyùcàndùá, yùhù, sàni xinì, te datúì nùù-nsiá ñà-divi Dèhemanì Dios nduú Jesús —nì cachi Juan.

Nècuàchì primeru nì catenhicùn xì Jesús

³⁵ Daaní, nì yàha inga quivì, te yucán iin Juan, cutnáhâ-né xì ùì tiàa dacuahá-né.

³⁶ Te nì xini-nè yatni yàha Jesús, ñàyùcàndùá nì cachi-nè:

—Cundehè-nsiá, jaàn cuàhàn mii-yá ana nduú Lelù Ìì vaxi nùù Dios.

³⁷ Te ùì tiàa dacuaha-ma, nì tiacu-nè nì càhàn Juan ducán, te nì tenchicùn-nè Jesús cuàhàn-nè.

³⁸ Dandu nì ndacoto-ya, te nì xini-yà xínchicùn nècuàchìmà. Ñàyùcàndùá nì cachi-yà xì-né:

—¿Ndìà nduá nandúcú-nsiá?

Dandu nì cachi-nè xì-yá:

—Maestro, ¿índù iá-ní?

³⁹ —Nahà-nsia, cundehè-nsiá —nì cachi-yà xì-né.

Ñàyùcàndùá, cuàhàn-nè xì-yá, te nì xini-nè índù iá-yà. Te nì ndòo-ne xì-yà sàcuaà yucán, vachi nahi càcúmì nì cuaà nduá.

⁴⁰⁻⁴¹ Iin tiàa nani Andrés nduú iin ana nì inini na ní càhàn Juan daa, te nì tenchicùn stná-nè Jesús. Dandu vichi duha nì sàhàn stná-nè nì nanducu-né ñani-nè nani Simón Pedro, te nì cachi-nè xì nècuàchìmà:

—Sàni ndacùhun stnahá-nsí xì mii-yá nduú Mesías.

Quìvì Mesías nì cachi Andrés dàhàn mii-né, vàchi cuní cachàmà Cristu (nì quixi dìquì-xí).

⁴² Dandu nì saca-ne ñani-nè nì casaà-nè ndé iá-yà. Te na ní xini-yà Simón mà, dandu nì cachi-yà xì-né:

—Dèhe Jonás nduu-ní, te nani-ní Simón, doco yùhù cuàhìn cachì xì-ní Cefas —nì cachi-yà. Te quìvì Cefas mà, Pedro cuní cachà.

Nansa nì cana Jesús iin tiàa nani Felipe xì inga-nè nani Natanael

⁴³ Daaní, nì yàha inga quìvì, te cuní Jesús nùhù-yà ladu Galilea. Te nì ndacùhun tnahá-yá xì iin tiàa nani Felipe, te nì cachi-yà xì-né:

—Cunchicùn-ní yùhù nùhù-ndà.

⁴⁴ Cunaha-nsiá, ñuu Felipe mà nduú ñuu Bet-saida, divi ñuu Andrés xì Pedro.

⁴⁵ Ñàyùcànduá nì nanducu Felipe iin tiàa nani Natanael, te nì cachi-nè xì nècuàchìmà:

—Cunaha-ní, sàni ndacùhun tnahá-nsí xì mii-yá nì tiaa Moisés sàhà-xí nùù ley ì, te divi sàhà stná-yà nì tiaa stná cuàhà profeta nì càhàn cuenta xi Dios sàhana. Jesús de Nazaret nani-yá, te yua-yá nani José.

⁴⁶ Dandu nì cachi Natanael:

—¿A ndísá? ¿A iá iin nèhivì vàha ñuu Nazaret?

Dandu nì cachi Felipe:

—Nahà-ní cundehè-ní.

(Dandu cuàhàn-nè xì nècuàchìmà.)

⁴⁷ Te na ní xini Jesús vàxi Natanael, dandu nì cachi-yà sàhà-né:

—Yohó vaxi iin tiàa quidá ndisa nacua ndiá ìcà quida nècuàchì raza-ndà Israel, te ni-iyuhu mà túha-ne dandahví-nè.

⁴⁸ Dandu nì cachi Natanael xì-yá:

—¿Nansa ináhá-nî yùhù?

Te nì cachi Jesús xì-né:

—Na táñâha ga cana Felipe mii-ní, te iá-nî sàhà iin nù-higu, dandu nì xinituí mii-ní.

⁴⁹ Dandu nì cachi Natanael xì-yá:

—Dèhemanì Dios nduu-ní, Maestro, divi rey icúmí cusáhnû nùù ñuu-ndà Israel nduu-ní.

⁵⁰ Dandu nì cachi Jesús xì-né:

—Mà úhì guá nì xinindisa-ní na ní cachì nì xinituí mii-ní sàhà yutnù yucán. Cunaha-ní, icúmí-nî cunì-ní milagru chicá ndiaha.

⁵¹ Ñà-ndácuisì nduá cachî xì-ní, icúmí-nî cunì-ní nuna ansivi, dandu quecoyo ángel xi Dios mànana mànau cucuu-ne dìquì-xí ndé iin yùhù ana nduú Tnaha Nèhivì Ñuhiví.

2

Nansa nì quida Jesús milagru iin vicò nandàhà nì ìa ñuu Caná

¹ Daaní, quivì ùnì nì ìa iin vicò nandàhà ñuu tii Caná iá ladu Galilea. Te yucán nì sàà stná dihi Jesús.

² Te nì cànà stná mii-yá xì nècuàchì dacuahá-yá.

³ Te nì cuu nì nsihi tècuí vidi sì-uva coho-ne. Ñàyùcànduá, nì càhàn dihi-yá xì-yá, cachí-nè:

—Sànì nsihi tècuí vidi sì-uva.

⁴ Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Chicá vaha naco-ní ñà-jaàn nùù yùhù, vàchi tàñáha ga sàà meru hora xi.

5 Dandu nì càhàn dihi-yá xì tiàa xinúcuáchí yucán, cachí-nè:

—Quida-nsia nacua cachí dèhi xì-nsiá.

6 Cunaha-nsiá, yucán itá ìñù barril yùù, iin ian vátùni cuñuhu cùmì ò úhùn yoo tècuíí. Tècuíí mà xichúûn nècuàchì raza Judea ñà-nsidandoo-ne mii-né según estilu nduú ley xi-ne.

7 Te nì cachi Jesús xì tiàa yucán:

—Dachitu-nsiá barril jaàn tècuíí.

Ñàyùcàndùá, ducán nì caquida-tè, dècuèndè yuhá nì chitu.

8 Dandu nì cachi-yà xì-té:

—Vichi chitacùhá-nsiá chii-té cunihi-nsia cùhùn nùù nècuàchì iin sáhnù nùù vicò.

Ñàyùcàndùá, ducán nì caquida-tè.

9 Te nì xihì nècuàchìmà iyuhu tècuíí mà, doco sàni nanduu-tè tècuíí vidi sù-uva. Te cóni sáha-ne cuenta índù nì quixi ndutè mà, doco tè-xinúcuáchí nì catavà xì-té, ináhá-tê. Daaní, na ní cundaà ini-nè nansa xihí ndutè mà, dandu nì cana-ne noviu nándàhà,

10 te nì cachi-nè xì nècuàchìmà:

—Nsidaa nèhivì, na sáha-ne tècuíí vidi sù-uva coho-nda, dihna sáha-ne ndutè chicá vaha, dandu nú sàni xihì cuahà-ndàté, dandu tavá-né ndutè chicá ndahví. Doco mii-ní, còò, làcà vichi nì tavà-ní ndutè chicá finu —nì cachi-nè.

11 Ñà-jaàn nduú milagru primeru nì quida Jesús. Te ñuu Caná iá ladu Galilea nduú lugar ndé nì quida-yañà. Ducán nduú nì dàcùnì-yà nèhivì ñà-ndiaha guá quidá-yá, te nì xinindisá stná nècuàchì dacuahá-yá mii-yá.

¹² Daaní, nì sàhàn Jesús ñuu Capernaum, mii-yá xì dihi-yá xì ñani-yà, xì stná nècuàchì dacuahá-yá. Te yucán nì cuee-yà iin ùi quivì.

Nansa nì tavà Jesús nèhivì dicó ini patiu veheñùhu cahnú

¹³ Dandu nì quihin tu-ya ichì cuàhàn-yà ñuu cahnú Jerusalén, vàchi sà-ìtúú vicò pascua, iin vicò nsidácáhnù nècuàchì raza Judea yucán.

¹⁴ (Ñàyùcànduá, nì sàà-yà ñuu mà), te nì xini-yà yucán yehè veheñùhu cahnú itá nèhivì dicó; dicó-né buey, dicó-né riì, dicó-né loma, te ndoó stná nèhivì nadámá tnahá xi dihùn (vàxi inga ñuu).

¹⁵ Dandu nì cava-yà itnii yohò nì quidayu-cun-yà iin chirrión, te nì taxi nsihí-yánè yehè veheñùhuma, mii-né xì riì xí-né xì stná buey xi-ne. Te nì dandiàchì-yá dihùn damá-né, te nì ducùn nsihí-yá mesa xi-ne.

¹⁶ Te nì cachi stná-yà xì nècuàchì dicó xi loma mà:

—¡Tavà-nsiá quisi yohó fuera! vàchi màdì yàhvi nduú vehe ì Yuamáni' —nì cachi-yà.

¹⁷ Dandu nì nsinuu ini nècuàchì dacuahá-yá nansa cachí nùù tutu ì ndé cachá': "Yáha ga cuàhà nacání íni sàhà veheñùhu ì xí-nî ñà-màsà dándâñùhú nèhivì ñà-ì icúmîâ".

¹⁸ Dandu nècuàchì raza-yà Judea yucán, nì cachi-nè xì-yá:

—Quida-ní iin milagru cunduu seña ñà-cundaà ini-nsì a icúmî-nî derechu quida-ní ñà-nduá nì quida-ní, á coó.

¹⁹ Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Vàtùni. Ducùn-nsiá veheñùhu yohó, te tìxi ùni quivì nsida saí-ñà.

20 Dandu nì cachi nècuàchì yucán:

— Ùì dico iñù cuà nì quidachuún nèhivì nì dàxínu-ne veheñùhu yohó. Te mii-ní, ¿a ndísá daxínu-niá tìxi ùnì quìvì? — nì cachi-nè.

21 Doco màdì veheñùhu ndisa nduá cáhàn-yà sàhà-xí; còó, vàchi ejemplu-ni nduámà; divi cuerpu mii-yá cáhàn-yà sàhà-xí.

22 Ñàyùcàndùá, después, na quìvì sàni nati-acu-yà, dandu nì nsinuu ini nècuàchì nchícùn xì-yá ñà-dùcán nì cachi-yà xì-né daa, te nì sàà-nè nì xinindisá-né ñà-ndùá cachí nùù tutu ìì, te nì xinindisá stná-nè ñà-ndùá nì cachi mii-yá daa.

Ináhá Jesús nansa iá anima nsidanicuú nèhivì

23 Cuàhà nèhivì nì xinindisa-xi-yá na ní xini-nè milagru nì quida-ya na iá-yà ñuu Jerusalén quìvì vicò pascua ma.

24 Doco mii-yá, cónì ícúmí-yâ nècuàchìmà seguru, vàchi ináhá-yâ ñà-ñùhú ini anima nsidanicuú-né.

25 Còò necesidad ícúmí-yâ cachi iin nèhivì xì-yá nansa iá anima ñanìtnaha-ne, vàchi ináhá-yâ nsi-daa ñà-ndùá ñuhú ini anima nèhivì.

3

Nansa nì cáhàn iin tiàa nani Nicodemo xì Jesús

1 Nìsa là iin nècuàchì fariseu nani Nicodemo. Iin nècuàchì xídandacú nùù ladu Judea mà nduú stná-nè.

2 Te divi-ne nì sàhàn ndé iá Jesús iin sàñaà, te nì cachi-nè xì-yá:

— Maestro, ináhá-nsì divi mandu xi Dios vaxi-ní, vàchi nú màsà chíndéé Dios, dandu ni-iin nèhivì, mà níhì-né quida-ne milagru nacua quidá mii-ní.

³ Dandu nì cachi Jesús xì-né:

—Palabra ndàcuisì nduá yohó cachí xì-ní: nú màsà nácácú sáá nèhivì, dandu mà cúí sàà-nè cuni-nè ñuhivì ìì xí Dios.

⁴ Dandu nì cachi Nicodemo xì-yá:

—¿Nansa cui nacacu-nda nú sàni sahnu-nda? ¿A cúí nàcũñuhu saa-nda ini dihimáni-ndà, te nacacu-nda?

⁵ Dandu nì cachi Jesús xì-né:

—Ñà-ndácuisì nduú palabra yohó cachí xì-ní: nú màsà nácácú sáá iin nèhivì quida tècuì xì stná Espíritu ìì, dandu mà níhì-né yàha-ne ñuhivì ìì ndé cusáhnû Dios.

⁶ Vâchi nú sàni cacu-nda nùu yuadíhí-ndá, dandu iquícũnú icúmí-ndá. Doco nú sàni cacu anima-ndà quida Espíritu ìì xí Dios, dandu espíritu (saa) cucumi stná-ndà.

⁷ Màsà ndúlócô-nî ñà-nì cachì xì-ní icúmí-ní nacacu saa-ní.

⁸ Vâchi ducán quidá stná tàchì, caná te caná yohó yucán, doco có-ínáhá-nsiâ índù lugar vâxa, ni índù lugar cuàhàn. Ducán iá stná xì anima nsidaa nèhivì nì nacacu nì quida Espíritu ìì.

⁹ Dandu nì cachi Nicodemo xì-yá:

—Pues, ¿índù modo cunduu nsidaa ñà-càchí-ní jaàn?

¹⁰ Dandu nì cachi Jesús xì-né:

—Ìin maestru ñuu-ndà Israel nduu-ní, te có-sànìhì inì-ní sàhájàn nacua ndiá ìcà-ní.

¹¹ Ñà-ndácuisì nduá yohó cachí xì-ní: ñà-nduá ináhá-nsí, divi ñà-jaàn cachí-nsì xì-nsiá. Te datúi stná-nsì nùu-nsiá ñà-nduá sàni xini-nsì, doco có-xìníndísâ-nsiá.

12 Mate cuisì sàhà ñà-íá ñuhìví yohó-ní nduá cáhìn xì-nsiá, doco có-xìníndísâ-nsiá; ñàyùcàndùá, ùhì cunindisá stná-nsià nú ni cáhìn xì-nsiá sàhà gloria (xì Dios).

13 'Ni-iin nèhivì tàñáha ga nana-ne gloria. Doco yùhù ana nduú Tnaha Nèhivì Ñuhìví, ansivi nduú vehi, te ni nui nì quesai (ñuhìví yohó).

14 Te nacua nì quida Moisés (sànaaha) na nísa ìa-ne yucù, nì chituu ñucún-nè iin còò (càa), pues ñucán stná yùhù, icúmí nèhivì chituu ñucún stná-nè yùhù.

15 Dandu nsidaa nèhivì cunindisa-xí, mà nunca sàa-nè ndañuhu-né; còò, nicanicuahàn cutiacu-nè.

16 'Vàchi ñà-cuàhà guá cuú ini Yua-nda Dios sàhà nèhivì ñuhìví, nì sàhatahvì-yá mindaa Dèhemanì-yá (ñà-cui-yà), dandu nsidaa nèhivì xiníndísá-xí-yâ, mà sàa-nè ndañuhu-né, còò, nicanicuahàn icúmí-nè cutiacu-nè.

17 Vàchi màdì sàhà-ñá dandohó-yá nèhivì cuáchi nduá ñisáhà-xí nì ndacu nuù Dèhemanì-yá quixi-ya ñuhìví yohó, còò; divi sàhà-ñá càcu-ne nduá.

18 'Nú xiníndísâ iin nèhivì Dèhemanì Dios, dandu ñà-sànì càcu-ne nuù castigu sàhà cuàchi-ne nduá; doco nèhivì có-xìníndísâ, sà-íá vâxi castigu xi-ne nuù-yá, vàchi có-xìníndísâ-né ñà-nduá cachí mindaa Dèhemanì-yá.

19 Te ¿ndiá nduú meru ñà-ñisáhà-xí vâxi castigu mà ñiquì-né? Divi sàhà-ñá sàni quesaa palabra ndàcuisì ñuhìví yohó ñà-datnúà sàxìnítnùnì nèhivì, doco chicá nì cudìì ini-nè caca-ne ichì ñáa, màdì ichì ndé datnúù Dios, vàchi quini íá ñà-nduá quidá-né.

20 Te nsidaa nècuàchìmà, có-cùnì dahuun-ne cunini-ne palabra datnúù xì sàxìnítnùnì-nè, ni

có-tnâtuu stná-nè ndé cáhàn xì palabra mà sàhà-ñá màsà túi ñà-quini guá quidá-né.

²¹ Doco iin nêhivì quidá víi nacua cachí palabra ndâcuisì, cudîi ini-nè tnâtuu-ne ndé iá palabra datnúù xì sàxìnítnùnì-nè, vàchi cunì-nè cundaà ini nsidaa nêhivì ñà-quidá víi-né nchícùn-nè ichì Dios —nì cachi Jesús.

Ñà-nduá nì cachi gà Juan Bautista sàhà Jesús

²² Daaní, nì quihin tu Jesús ichì cuàhàn-yà ladu Judea, mii-yá xì nècuàchì xínchicùn xì-yá. Te yucán nì ndòo chii-yá xì-né, dandu nì cuhii nêhivì cuàhà gá nì sàà yucán.

²³ Stná Juan Bautista, yucán quidá îi stná-nè nùù iin xaan nani Enón yatni lugar nani Salim, vàchi ñuhú cuàhà tècuí yucán. Ñàyùcànduá, divi lugar mà sáhàn cuàhà nêhivì ñà-cuhii-né,

²⁴ vàchi tàñáha ga cundiadi Juan.

²⁵ Tiempu mà nì cuu nì quesaha nì cuàà nêhivì nchícùn xì Juan xì itnii gá nècuàchì raza-nè Judea, vàchi tucu tucu cachí iin iin-ne sàhà modo nduhii-ndà.

²⁶ Dandu nsidaa-né nì quixi-ne nùù Juan nì cacachi-nè xì nècuàchìmà:

—Maestro, ináhá-nî ana nîsa ìa xi-ní ladu duha yùte Jordán, te nì càhàn-ní sàhà-né, ndiaha gá-nè nì cachì-ní; pues vichi mii stná-nè quidá îi stná-nè nêhivì, te cuàhà gá nêhivì sáhàn nùù-né.

²⁷ Dandu nì cachi Juan xì-né:

—Ni-iin nêhivì, mà cúí nhì-né iin chuun ndiaha nú màsà cuáha Dios-nè.

²⁸ Ináhá-nsiâ nansa nì cachì: “Yùhù, có-nduì (rey ndiaha nani) Cristu, cuisì iin ana nì techuún Dios nduì, te dihna vàxi nùù mii-yá”.

29 Cunaha-nsiá, na iá vicò nandàhà, iá iin noviu, te iá stná novia cutnàhâ xí-nê. Doco iá stná padrinu iladú, iníní-né, te cudî ini-nè na cáhàn noviu. Pues, ducán iá stná yùhù, nahi padrinu nduí, te yáha ga cudî inì sàhà mii-yá.

30 Mii-yá, cueé-ni cueé-ni chicá icúmí-yâ nihì gá-yà tñũñuhu xí-yá, doco yùhù, còó. Cueé-ni cueé-ni icúmí nèhivì nandòdó-né yùhù.

Jesús nduú ana nì nuu ansivi

31 Mii-yá, dècuèndè dìquì-xí nì quee-ya, ñàyùcànduá chicá ndiaá-yà nùù nsidaa-nda. Iin nèhivì ñuhiví yohó, nèhivì ùún nduú-né, te cuisì sàhà ñuhiví yohó cáhàn-nè. Doco mii-yá, ansivi nì quixi-ya, te chicá ndiaá-yà.

32 Te ñà-nduá sàni xini-yà, xì ñà-nduá nì inini-ya, ñà-jaàn nduá cachí-yà xì nèhivì, doco có-xiníndísâ-né ñà-nduá cachí-yà.

33 Doco nú xiníndísâ iin nèhiví-yá, dandu náhà claru sàni cundaà ini nècuàchìmà ñà-mii palabra ndàcuisì nduá cachí Dios.

34 Vàchi Jesús, mandu xi (Yua-nda) Dios vaxi-ya, te divi palabra ndiaha xí Yuamáni-yá cáhàn-yà, vachi màdi iyuhu-ní Espíritu ìì sàni níhítàhvì-yá, còó. Sàni nihì nsihí-yá Espíritu ìì.

35 Te cuú ini Yuamáni-yá sàhà-yá. Ndahà-yá sàni dàyáha Yuamáni-yá nsidanicuú iñàha.

36 Cunaha-nsiá, nsidaa ana xiníndísá-xí Dèhemanì Dios, nicanicuahàn cucumi-né vida ndiaha. Doco nèhivì có-xiníndísâ, mà-níhì-né vida ndiaha ma. Còó, iin castigu cahnú icúmí-né nihì-né nùù-yá, te sà-ítuá vaxan.

4

Nansa nì yàha iin nècuàchì ñahà ñuu Samaria ladu xi Jesús

¹⁻² Quivì yucán nì nducuahà gá nèhivì nchícùn xì Jesús. Te nì cuhiì stná-nè. Doco màdì mii Jesús nì quidá ì xì-né, cuisì nècuàchì dacuahá-yá nì quida ì xì-né. Dècuèndè más gá nèhivì xì-yá nì cuhiì nùù nèhivì nì quida ì Juan Bautista. Dandu nì xinitnùhu stná nècuàchì fariseu ñà-cuàhà guá nèhivì nchícùn xì-yá. Ñàyùcànduá, na ní cundaà ini-yà ñà-sà-ínáhá nècuàchìmà ñà-jaàn,

³ dandu nì quee-ya ladu Judea mànuhù-yá ladu Galilea, (mii-yá xì nècuàchì dacuahá-yá).

⁴ Te ichì mà icúmí-yâ yàha-ya ladu Samaria.

⁵ Te xicá-yá nì nasaa-yà yatni iin ñuu tii nani Sicar. Te divi yucán nduú stná ñuhù ndé nìsa itnii José sàhana, vâchi ñuhù nì ndutahvì-né nùù yua-né Jacob nduá.

⁶ Te yucán iá stná pozo nìsa xichuún Jacob mà sàhana. Pues divi yuhù pozo mà nì sàcòo chii-yá, vâchi caní ichì nì xìca-ya, te xávî-yà. Nahi càxíhùì nduá,

⁷⁻⁸ te sàcuàhàn nsidaa nècuàchì dacuahá-yá ñuu mà ñà-cuiin-ne ñà-cutiacu-nè. Dandu (nùù pozo mà) nì tnàtuu stná iin nècuàchì ñahà ladu Samaria mà ñà-tavà-né tècuíí. Te nì cachi-yà xì-né:

—Taxi tahvì-ní iyuhu tècuíí cohi.

⁹ Te nì cachi nècuàchìmà xì-yá:

—Doco mii-ní, iin nècuàchì raza Judea nduu-ní. ¿Índù chuun xìcàn-ní tècuíí coho-ní nùù yuhù? vâchi nsidaa nècuàchì ñuù-ní, indéhe úhì-nè nsiuhù tè-nduú nècuàchì Samaria yohó.

10 Dandu nì cachi Jesús xì-né:

—Ndahví-nî, vâchi có-cùndáà inì-ní nansa quidá Dios, dacútâhvì-yá tnùmanì xí-yá nùù nèhivì; nì có-ìnáhá stná-ní ana divi nduú yùhù ana xícàn xì tècuí nùù-ní. Vâchi nú nì cùndáà inì-ní, dandu càcàn tàhvì-ní nùí, te dacútâhvì mii-ní tècuí cuti-acu ndiaha-ní.

11 Dandu nì cachi-nè xì-yá:

—Señor, còò ni-ìñàha nihi-ní tavà-ní tècuí yohó, vâchi cunú ñuhú-te. ¿Nansa cui tavà-ní tècuí cuti-acu ndiahi?

12 Cunaha-ní, pozo yohó nduú ndé nìsa xihi xì-ndà Jacob, mii-né xì nsidaa dèhe-ne xì quisì xì-né, dandu nì nacoò-neà nùù nsiùhù. ¿Te mii-ní, a chicá ndiaá-nî nùù xì-ndà mà cahan-ní?

13 Dandu nì cachi Jesús xì-né:

—Nú nì cohó nèhivì tècuí pozo yohó, dandu tucutu icúmí-nè cui-nè tècuí después.

14 Doco nú nì cohó-né tècuí dacútâhvì yùhù-nè, dandu mà nunca cui gà-nète nicanicuahàn. Vâchi ducán quea na ian ñuhú tècuí ini-nè, te ndéà ndiaha-té dècuèndè nìhìtâhvì-né vida ndiaha nicanicuahàn.

15 Dandu nì cachi nècuàchì ñahà mà:

—Señor, taxi-ní tècuí mà cohi ñà-màsà cúí guè tècuí, te màsà quíxí guè yohó tavì-te.

16 Dandu nì cachi Jesús xì-né:

—Cuahán-nî cana-ní ì-ní quixi-nsia.

17 Dandu nì cachi nècuàchìmà:

—Còò ì yùhù.

Dandu nì cachi Jesús xì-né:

—Ñà-ndáà nduá cachí-nî còò ì-ní,

18 vàchi ùhùn xichi sàni nandàhà-ní, te nì sate tnahá-nsiá. Te tiàa iá xì-ní vichi, màdì ì-ní nduú-né. Ñà-jaàn ndisa nì cachi ndàà-ní.

19 Dandu nì cachi nècuàchìmà:

—Vichi sàni cundaà inì, na iin nèhivì cáhàn cuenta xi Dios nduu-ní, señor.

20 Doco estilu xi xii-nsí nduá cahvi-nsí Dios dìni yucù jaàn; doco mii-nsiá, còó. Ñuu-nsiá Jerusalén nduú lugar ndé ndiá ìcà-ndà cahvi-nda Dios, cachí mii-nsiá.

21 Dandu nì cachi Jesús xì-né:

—Señora, cunindisa-ní yùhù: vàxi iin quivì, dandu màdì cuisì dìni yucù jaàn, ni màdì cuisì ñuu Jerusalén cùhùn-nsiá cahvi-nsiá Yua-nda Dios.

22 Mii-nsiá, có-ìnáhá ndisá-nsiá ana divi cahvi-nsiá. Doco nsiùhù, ináhá vâha-nsi ana cahvi-nsí, vàchi cuisì nsiùhù tè-nduú nècuàchì raza Judea icúmí xí palabra nansa càcu anima nèhivì.

23 Cunaha-ní, vàxi iin quivì, dandu nèhivì cuní cahvi ndisa xi Dios, inì-ni anima-nè icúmí-né cahvi-néyà, te cahvi stná-nèyà nacua cachí palabra ndàcuisì xí-yá, vàchi ducán cuní-yà quida-ne na cahvi-néyà. Te vichi sàni sàà stná quivì quida-ne ducán.

24 Vàchi mii espíritu ndiaha nduú Dios. Ñàyùcànduá, nú cuàhàn-ndà cahvi-ndayá, dandu inì-ni anima-ndà icúmí-ndá cahvi-ndayá; te icúmí-ndá cahvi stná-ndàyá cuisì nacua cachí palabra ndàcuisì xí-yá —nì cachi Jesús.

25 Dandu nì cachi nècuàchì ñahà mà:

—Yùhù ináhî quixi mii-yá ana nduú Mesías, divi mii-yá nani Cristu. Te nú sàni quesaa-yà, dandu cachitnùhu-ya xì nèhivì nsidaa ñà-nduú ñà-ndáa.

26 Dandu nì cachi Jesús xì-né:

—Yùhù ana cáhàn xì-ní vichi, divi nduú mii-yá.

27 Daaní, cáhàn va-ya xì nècuàchì yucán, te nì cansiaa tu nècuàchì dacuahá-yá. Te nì ndulocó-nè, cónì cùndáà ini-nè índù chuun ndatnúhú-yá xì nècuàchì ñahà mà. Doco cónì xícàn tnùhù-né nùù-yá índù chuun cáhàn-yà xì-né, nì cónì ndácàtnùhù-né nùù-yá índù palabra cachí-yà xì-né.

28 Dandu nècuàchì ñahà mà, nì naco-ne yoo xi-ne mànuhù-né ini ñuu mà, te nì cáhàn-nè xì nèhivì, cachí-nè:

29 —Naha-nsià cùhùn-ndà cundehè-nsiá iin tiàa iá yucán, vachi nì nacani-ne xì nsidaa ñà-nduá nì quide vida xi. ¿Amádi mii-yá nduú Cristu (ndiatu-nda)?

30 Ñàyùcànduá, nì ndecoyo cuàhà nèhivì ñuu yucán vaxi-ne ndé iá Jesús,

31 vachi iá ì-yá xì nècuàchì dacuahá-yá. Te nì sacundahví nècuàchì dàcuahá-yá mà nùù-yá, cachí-nè:

—Maestro, cuxi-ní iyuhu.

32 Doco nì cachi-yà xì-né:

—Sà-ìcúmí ñà-cutiacuì mate có-cùndáà inì-nsia índù iñàha nduá.

33 Dandu nì ndatnuhu nècuàchì dacuahá-yá iin-ne xì inga-nè, cachí-nè:

—¿A vihi-ni nì quixi iin nèhivì nihí xi ñà-nduá cuxi-ya cahan-nsiá?

34 Ñàyùcànduá nì cachi-yà xì-né:

—Còó. Ñà-ìtiácú yùhù nduú ñà-quide cumplir nacua nì cachi mii-yá nì techuun-xí vaxi. Cuní

dansihí chuun ndiaha nì sàha-ya yùhù. Te ñà-jaàn nduá itiacuì.

³⁵⁻³⁶ (Ináhî) cachí-nsià cumánì gá cùmì yòò, dandu ndanchito cosecha. Doco yùhù cachí xì-nsiá, cundehè-nsiá (nadaa nèhivì ndoó ñuhìvì), vâchi nahi cosecha xínduu stná-nè, te sà-ia ndanchitoa. Te na quidá nèhivì chuun ndiaha xí cosecha mà, pues ñà-nihì ñanìtnaha-ne vida ndiaha nicanicuahàn nduá. Dandu después, icúmí-nè nihì-né ñà-vàha xi-ne, te cudìì gá ini-nè, mii-né xì stná nèhivì nì chihi stná xì (palabra primeru).

³⁷ Te ñà-jaàn nduú nahi dîchu cachí: “Dîín nèhivì chihí, te dîín nèhivì ndanihí xí cosecha”.

³⁸ Yùhù nì techuín mii-nsiá ñà-quida-nsia iin chuun (ndiaha ñà-chindee-nsiá nèhivì nihì-né vida ndiaha, na ian) ndanihi-nsia cosecha. Doco màdì mii-nsiá nduú ana nì dàquésáhá xí chuun ma; còò, dîín nèhivì nduú ana nì caquidachuún primeru, dandu después nì quìhvi stná mii-nsiá —nì cachi Jesús.

³⁹ Cunaha-nsiá, cuàhà nèhivì ñuu tii ladu Samaria mà nì xinindisa-xi-yá, vâchi nì xinindisá-né palabra nì cachi nècuàchì ñahà mà ñà-nì nacani-ya xì-né nsidaa ñà-nduá nì quida-ne vida xi-ne.

⁴⁰ Ñàyùcànduá na ní quesaa nsidaa-né ndé iá-yà, dandu nì sacundahví-nè nùù-yá ñà-nì còò chii gá-yà ñuu-nè; te sàhàjàn nì la ga-yà ùì gá quivì.

⁴¹ Dandu cuàhà gá stná nèhivì nì xinindisa-xi-yá, vâchi nì inini-ne nì càhàn mii-yá.

⁴² Ñàyùcànduá, nì cacachi-nè xì nècuàchì ñahà mà:

—Vichi màdì cuisì sàhà ñà-nduá nì cachì-ní nì xìnindisâ-nsí; còò, vâchi vichi sàni inini stná-nsì

mii-yá na cáhàn-yà palabra xi-ya, ñàyùcàndùà sàni cundaà ini-nsi ñà-divi mii-yá nduú ana dacácu xi nèhivì ñuhiví; meru Cristu nduú-yá —nì cachi-nè.

Nansa nì dándúvaha Jesús dèhe iin nècuàchì dandacú

⁴³ Daaní, nì nsihi nì ìa Jesús ñuu yucán ùi quivì, dandu nì naquihin-ya ichì mànuhù-yá ladu Galilea.

⁴⁴ Te mii-yá nduú ana nì cachi ñà-có-quidáñúhú nèhivì iin tiàa cáhàn cuenta xi Dios nú nduú-né iin nècuàchì ñuu-nè.

⁴⁵ Daaní, na ní nasaa-yà ladu Galilea mà, nì cudìi ini nècuàchì ladu yucán sàhà-yá, vàchi nì sàhàn stná-nè ñuu Jerusalén quivì nì ìa vicò, te nì xini stná-nè nsidaa milagru nì quida-ya yucán.

⁴⁶ Daaní, nì nasaa stná-yà ñuu tii Caná iá ladu mà, divi ñuu ndé nì quida-ya milagru xì tècuìi uun nì nanduu-tè ndutè vídi sì-uva. Te yucán nì quesaa stná iin nèhivì xí gobiernu nì quixi ñuu Capernaum, vàchi iá iin dèhe-ne cuhí.

⁴⁷ Te nì xinitnùhu-ne sàni nsiaa tu Jesús nì sàhàn-yà ladu Judea. Ñàyùcàndùà vàxi-ne nchícùn-nèyà, te nì sacundahví-nè nùù-yá áma cùhùn-yà xì-né ñuu-nè, te dandúvaha-ya dèhe-ne, vàchi sàcùcáhví-te.

⁴⁸ Doco nì cachi Jesús xì-né:

—Mii-nsiá, nú màsà quidé iin milagru fuerte cundehè-nsiá, mà sàà-nsià cunindisá-nsiá.

⁴⁹ Doco nì cachi nècuàchìmà xì-yá:

—Señor, cùhùn-ndà vehi por favor, còtó cui dèhi.

⁵⁰ Dandu nì cachi Jesús xì-né:

—Vàtùni nùhù-ní, vàchi cuàhàn nduvàha dèhe-ní.

Dandu nì xinindisá nècuàchìmà palabra nì cachi-yà xì-né, ñàyùcàndùá mànuhù-né vehe-ne.

⁵¹ Te na sá-itúú-né nasaa-nè, nì ndacùhun tnahá-né xì itnii peón xi-ne nihi-xi razón vàxi, te nì cachi-te:

—Sàcuàhàn nduvàha dèhe-ní.

⁵² Dandu nì xicàn tnuhù-né índù hora nì quesaha nì nchìco cuèhè. Te nì cachi-te:

—Icu, nahi càhiin nì nchìco ini-vè.

⁵³ Ñàyùcàndùá, nì cundaà ini-nè, divi hora nì càhàn-nè xì Jesús nì sanduamà, divi hora nì cachi-yà xì-né ñà-cuàhàn nduvàha dèhe-ne. Ñàyùcàndùá, nì xinindisá-néyà, mii-né xì nsidaa stná nèhivì vehe-ne.

⁵⁴ Cunaha-nsiá, milagru yohó nduú milagru ùì nì quida-ya na ní nasaa-yà ladu Galilea nì sàhàn-yà ñuu Judea.

5

Nansa nì dándúvàha Jesús iin tiàa nì dàñà tnahá ùì iquìcúñù-xi

¹ Daaní, quivì yucán nacává iin vicò xí nècuàchì raza Judea, ñàyùcàndùá, nì quihin tu-ya ichì cuàhàn-yà ñuu Jerusalén.

² Te ini ñuu mà iá iin pila cahnú tècuí. Te yucán itánduhù stná ùhùn vehe nahi corredor. Te lugar mà, Betesda naniá, te yatni iá mà ndé iá iin yehè ñuu mà nani Yehè Rì.

³ Pues divi vehe ma itánduhù cuáhà nècuàchì cuhí, nècuàchì cuaá, nècuàchì xicá cuéhè, nècuàchì yáha ga nì ìchì, xíndiatu nsidaa-né ndacùchì tècuí mà.

⁴ Vàchi (cachí-nè) cada yáha iin tiempu, dandu nuú iin ángel xi Dios dandácùchì xì-té.

Dandu nèhivì primeru quìhvi mahì-té, icúmí-nê nduvàha-ne nùù cuèhè quida xi-né, ndéni cuèhè nì cui ni cúndúá, icúmíâ cuxioa.

⁵ Te yucán iá stná iin tiàa indúhu yuhù tècuíí mà, 38 cuià icúmí-nê cuèhè quida xi-né.

⁶ Dandu, nì xini Jesús jaàn indúhu-né, te ináhá stná-yà ñà-càní cuià iá-nè xì cuèhè mà, ñàyùcàndùá, nì cachi-yà xì-né:

—Mii-ní, ¿a cuní-ní nduvàha-ní?

⁷ Dandu nì cachi-nè xì-yá:

—Señor, còò iin chindee xí na hora ndácùchí tècuíí, te quìhvi stnáì mahì-té. Vàchi na meru sái, dihna inga-nè nì sàà-nè nùí, te nuú-né ndé ñuhú tècuíí.

⁸ Dandu nì cachi Jesús xì-né:

—Ndacuiìn-ní, ndanihi-ní camilla xi-ní, te caca-ní.

⁹ Dandu vichi vichi nì nduvàha nècuàchìmà nì ndanihi-ne camilla xi-ne, nì nacaca-ne cuàhàn-nè. Te quìvì yucán, quìvì descansu nduá.

¹⁰ Ñàyùcàndùá, nì cachi dava nècuàchì ñuu mà xì nècuàchì nì nduvàha ma:

—Quìvì descansu nduá vichi. Còò ley xi-nda cunsida-ní camilla xi-ní.

¹¹ Dandu nì cachi tiàa ma xi-né:

—Nècuàchì nì dándúvaha xí, nì cachi-nè xì: “Ndanihi-ní camilla xi-ní, te caca-ní”.

¹² Dandu nì ndàcàtnùhù nèhivì mà nùù tiàa ma, cachí-nè:

—¿Ana divi nì cachi xì-ní ducán?

¹³ Doco nècuàchìmà, có-ìnáhá-nê nansa nani ana nì dándúvaha xi-né, vàchi sàcuàhàn Jesús, te cuàhà gá nèhivì ndoó lugar yucán.

¹⁴ Daaní, después nì ndacùhun tnahá-yá xì-né na xicánúú-né patiu veheñùhu, te nì cachi-yà xì-né:

—Vichi sàni nduvàha-ní. Màsà nàxícócuìn-ní quida-ní cuàchi, còtó quixi iin tnùndoho chicá fuerte dìquì-ní.

¹⁵ Dandu tiàa ma, nì sàhàn-nè nì cachitnùhu-ne xì nècuàchì raza-nèmà ñà-divi Jesús nduú ana nì dàndúvaha xì-né.

¹⁶ Ñàyùcàndúá nì caxini ùhì nècuàchì yucán mii-yá, te nì quesaha-né ndatnúhú-nê nansa cahni-néyà ñà-nì quida-ya milagru mà iin quivì descansu.

¹⁷ Dandu nì cachi-yà xì nsidaa nècuàchì yucán:

—Yuamání, iin-ni quidáchúûn-yá nsìquívi, ñàyùcàndúá ducán quidá stná yùhù.

¹⁸ Ñàyùcàndúá chicá más nì cuni nècuàchì ladu Judea mà cahni-néyà, vachi màdì cuisì-ní có-chívaha vii-yá quivì descansu (cahan-né), sino que nì cachi stná-yà Dios nduú Yua-yá, te ducán ndudává stnahá-yá xì mii Dios.

Nansa icúmí Jesús derechu dandacú-yá

¹⁹ Dandu nì naxiconihí-yá nùù nècuàchìmà, cachí-yà:

—Cunini-nsia palabra yohó cachí. Mii mà cúí quide ni-iñàha, cuisì ñà-ndúá sàni xini quidá stná Yuamání Dios, vachi nacua quidá mii-yá, divi ducán icúmí quida stnáì.

²⁰ Cunaha-nsiá, cuú ini-yà sàhí, te nsidaa obra ndiaha quidá mii-yá, ñà-jaan dacuní stná-yà yùhù quide. Te vichi sàni xini-nsià iin ùì milagru, doco cuàhà obra chicá ndiaha icúmí-yâ dacuní-yà yùhù, dandu más gà icúmí-nsiâ ndulocó-nsià.

21 Vàchi nacua danátiácú-yà nècuàchì nsii, te nacuàha-yanè vida, divi ducán quidá stná yùhù. Ñàyùcànduá, vátùni danátiácú stnáì ndéni nèhivì ní cui cudî inì.

22 Te có-nsidándáà-yà sàhà cuàchi nèhivì, vàchi ndahà yùhù sàni dàyáha-ya chuun jaàn.

23 Ducán, dandu quidañuhu stná nèhivì yùhù nacua quidañúhú-nê mii-yá. Vàchi nú màsà quidañúhú-nê yùhù ana nduú Dèhemanì-yá, dandu queámà na ian có-quidañúhú stná-nê mii-yá ana nì techuun-xí vaxi.

24 'Ñà-ndácuisì nduá cachî xì-nsiá: nú inínì iin nèhivì ñà-nduá cachî, te xiníndísâ-né mii-yá nì techuun-xí vaxi, dandu cutiacu-nè nicanicuahàn. Mà sàà-nè cuni-nè juiciu, vàchi sàni yàha-ne ndahà mii-yá ana sáha xi vida ndiaha. Mà cóó gá-nè ladu ndé xihì anima-nè.

25 Ñà-ndáà nduá yohó cachî xì-nsiá: vaxi iin tiempu, dandu icúmí yùhù ana nduú Dèhemanì Dios ndàhì fuertí, te canì nsidaa nècuàchì sàni xihì, dandu nsidaa ana cunini xí, nìhì-né vida ndiaha. Te cunaha-nsiá, vichi nduú stná tiempu mà.

26 'Yuamáni', nicanicuahàn ñuhú vida saín ini-yà. Te sàni chitnùní stná ini-yà ñà-nicanicuahàn cucumi stná yùhù vida saín mà, vàchi Dèhemanì-yá nduí.

27 Te sàni sàha stná-yà yùhù chuun nsidandàì sàhà cuàchi nèhivì, vàchi tnaha nèhivì ñuhiví nduú stnáì.

28 Te có-nduá ñà-ndulocó-nsià sàhà palabra jaàn, vàchi vaxi iin quivì, dandu nsidaa ana ñuhú tixi ñuhù, icúmí-nê tiacu-nè na canì mii-né.

29 Dandu quecoyo nsihi-ne. Nècuàchì nìsa quida

vii, nìhì-né natiacu-nè sàhà ñà-cutiacu ndiaha-né nicanicuahàn. Doco nècuàchì cónì quidá víi, cuisì natiacu-nè sàhà ñà-nìhì-né castigu sàhà cuàchi-ne.

Nansa nì cachi Jesús ñà-mandu xi Yuamánì-yá nì quesaa-yà ñuhìví yohó

³⁰ 'Cuenta xi mií, mà cúí quide ni-íñàha. Cuisì nacua nì sàcùnahí, divi ducán nsidándái sàhà cuàchi nèhivì. Te nú nsidándái sàhà-né ducán, dandu meru nacua ndiá icà cundua, vàchi divi Yuamánì nduú ana nì techuun-xí nì quesai ñuhìví, te ñà-nduá cuní mii-yá coo, divi nduá quidé, màdiá nandúquí ñà-quide ñà-cuní mií.

³¹ 'Nú cuisì yùhù nì cúndúú ana cachítnùhu xi-nsiá sàhà ana nduí, dandu mà có-ndiàá mà.

³² Doco iá inga nèhivì cachítnùhu sàhí, te ináhí cachí ndàà-nè.

³³ Pues divi nduú Juan (Bautista). Te nì techuún-nsiá compañeru-nsiá ndàcàtnùhù-né nù nècuàchì mà, te ñà-ndáà nduu palabra ni naxi-conihí-né.

³⁴ Doco yùhù, còò necesidad icúmí càhàn iin nèhivì ùún sàhí. Te ñà-nduá cachí xì-nsiá, ñà-jaàn cachí sàhà-ñá nìhì-nsiá càcu anima-nsià.

³⁵ Iin ratu tii nì cudì inì-nsia sàhà ñà-nduá quidá Juan (Bautista), vàchi iin ana datnúú xì sàxìnítnùnì-nsià (sàhà ichì Dios) nì sanduu ndisa-ne.

³⁶ Doco iá inga íñàha chicá fuerte nù palabra nì cachi Juan sàhí. Vàchi cuàhà chuun ndiaha nì sàhatahvì Yuamánì yùhù ñà-quide, te divi sàhà chuun ndiaha ma vètùni cundaà inì-nsia ñà-divi mandu xi mii-yá vaxi.

³⁷ Daaní, stná mii-yá sàni dātúí-ya ana divi nduú yùhù. Doco mii-nsiá, tàcùnì-nsià nansa cáhàn-yà; te tàcùnì stná-nsià nansa indéhe-yá.

³⁸ Ni có-nìhnú stná inì-nsia ñà-nduá cachí-yà, vèchi có-xìníndísâ-nsiá yùhù ana vèxi cuenta xi-ya.

³⁹ 'Cuàhà gá dacuahá stná-nsià tutu ì, vèchi ducán nìhì-nsiá vida ndiaha nicanicuahàn, cachí-nsià. Doco cunaha-nsiá, divi sàhà yùhù cáhàn stná tutu ì mà.

⁴⁰ Doco có-cùnì-nsià cunindisá-nsiá yùhù, te nìhì-nsiá vida ndiaha.

⁴¹ 'Yùhù, có-xìcánúí nandúquí nansa quidañuhu nèhivì yùhù.

⁴² Doco ináhì nansa nihnú ini mii-nsiá; ináhì có-cùú ini-nsià sàhà Dios.

⁴³ 'Mate cuenta xi Yuamánì' vèxi, có-xìníndísâ-nsiá yùhù. Doco nú ni quixí inga ana cáhàn cuisì sàhà mii-xí, dandu divi cuàhàn-nsià cunindisá-nsiá.

⁴⁴ 'Tùha-nsia nanducu-nsiá quidañuhu nèhivì mii-nsiá, doco ñà-ndee vaha-nsia nù ana nduú mindaa Dios, cóó, có-nàndúcú-nsiâ ñà-jaàn. Ñâyùcànduá, sadiàmà nù-nsiá ñà-mà cù cunindisá-nsiá yùhù.

⁴⁵ 'Màsà túxí inì-nsia yùhù cuàhìn daquéé cuèchi dìquì-nsiá nù Yua-nda Dios. Cóó, diín nduú ana icúmí canicuàchi sàhà-nsiá, divi nduú Moisés, mate tuxí ini-nsià ley xi nècuàchìmà nduá cuàhàn dacácu xi-nsiá.

⁴⁶ Vèchi nú nì xinindisá-nsiá ñà-nduá nì tiaa Moisés nì cùí, dandu cunindisá stná-nsià yùhù, vèchi divi sàhà yùhù nì tiaa nècuàchìmà.

⁴⁷ Doco nú có-xìníndísâ-nsiá palabra nì tiaa-nemà, dandu mà sàà stná-nsià

cunindisá-nsiá ñà-nduá cachí yùhù —nì cachi Jesús.

6

Nansa nì dàcùxí Jesús ùhùn mil tiàa

¹ Daaní, nì quihin tu-ya ichì cuàhàn-yà inga ladu tècuí cuáhà nani mar de Galilea. Te mar de Tiberio nani stná mà.

² Te cutnáhâ stná-yà xì cuáhà gá nèhivì, vèchi sàni xini-nè nansa nì quida-ya milagru nì dàndùvâha-ya cuáhà nècuàchì cuhí.

³ Dandu nì nana-ya iin yucù yucán, te nì sàcòo-ya, mii-yá xì stná nècuàchì dacuahá-yá.

⁴ Te quivì yucán nduú quivì sà-itúú nacava vicò pascua, iin vicò cahnú xí nècuàchì raza Judea.

⁵ Te nì indehè-yá, nì xini-yà ñà-cuáhà guá nèhivì vèxi nùu-yá, ñâyùcànduá, nì cachi-yà xì Felipe:

—¿Índù cui cùhùn-ndà cuiin-nda ñà-cutiacu nsidaa nèhivì yohó cahan-ní?

⁶ Ducán nì cachi-yà xì nècuàchìmà, doco sà-ínáhá-yâ nansa cuàhàn-yà quida-ya; nì cachi uun-ya xì-né a ver nansa cachi-nè.

⁷ Ñâyùcànduá, nì cachi-nè xì-yá:

—Còó, ni mà sàà ùi cientu dihùn plata ñà-cuiin-nda pan cuxi-ne, vèchi ni ñà-jaàn mà sàà nihi iin iin-ne iyuhu iyuhá —nì cachi-nè.

⁸ Dandu nì càhàn iin nècuàchì dacuahá-yá nani Andrés, divi ñani Simón Pedro, te nì cachi-nè xì-yá:

⁹ —Yohó iá iin tèchii nihi-xi ùhùn pan tnuu xì ùi siaca cuati. Doco iyuhu nduájàn; mà sàà cuxi nsidaa nèhivì ñà-cuáhà guá-nè.

¹⁰ Dandu nì cachi Jesús:

—Càhàn-nsià xì nèhivì ni mácùndoo-ne ñuhù.

Ñàyùcànduá ni sàcùndoo nsidaa nèhivì nùu yucù cuií, vèchi iá cuàhà yucù yucán. Te cunaha-nsiá, cuisì nècuàchì xínduu tiàa, ùhùn mìl ni sanduu-ne.

¹¹ Dandu ni tñii-ya nsì-ùhùn pan mà, ni naquimani-yá Dios sàhà-ñá, te ni dasàn-yáña nùu nècuàchì dacuahá-yá. Dandu mii-né, ni dàcuàchì-nèa ni sàha-ne nèhivì ndoó yucán. Te divi ducán ni quida stná-nè xì siaca. Te nsidaa nèhivì, ni nihì-né nacua cudí ini-nè cuxi-ne.

¹² Daaní, na sání chitu tìxi nsidaa-né, dandu ni cachi-yà xì nècuàchì dacuahá-yá:

—Datacá-nsià ñà-nì cusobrá sàhá màsà ndáñúhú ni-iyuhá.

¹³ Ñàyùcànduá, ni dàtácá-nè ñà-nì ndòo ma na ní nsihì ni xixi nsidaa-né. Te nùu ùhùn pan mà ni cuyodò gá ùxìn ùi ìcà sicaté chitu pedazu-ñà.

¹⁴ Dandu ni cundaà ini nèhivì yucán iin milagru nduá ni quida-ya, ñàyùcànduá ni cachi-nè:

—Ñà-ndáa nduá, Jesús yohó nduú ana xíndiatu-nda quesaa ñuhiví, divi nècuàchì icúmí càhàn cuenta xì Dios.

¹⁵ Doco Jesús, ináhá-yâ nansa xínihnu ini-nè quida-ne, divi ñà-cùnì-nè tñii-neyà fuerza, te cunduu-ya rey dandacú nùu-né. Ñàyùcànduá, ni quecuaán-yá inga xichi, cuàhàn mindaa-yá ndé nduú yucù.

Nansa ni xicandodò Jesús nùu tècuí mar

¹⁶ Daaní, ni cuaà quivì yucán, te ni nuu nècuàchì dacuahá-yá dècuèndè yuhù tècuí cuáhà mà.

¹⁷ Nì sàcùñuhu-ne ini lancha, te ni quihin-ne ichì cuàhàn-nè inga ladu mar tii ma, cunì-nè cùhùn-nè

ñuu Capernaum. Te nì cuñaà, te tàñáha ga quesaa Jesús.

18 Dandu nì quesaha caná fuerte tàchì, ñàyùcàndüá, ducún nì nacuahnu todò tècuíí.

19 Te na sácuàhàn-nè ini lancha mà nahi ùhùn ò ìñù kilómetro, dandu nì xini-nè jaàn vaxi-ya, xicándódo-yá nùù tècuíí, te sà-ítúú-yá quesaa-yá ndé cuàhàn lancha. Doco mii-né, nì yuhí-nè.

20 Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Yùhù nduí; màsà yuhí-nsià.

21 Ñàyùcàndüá, nì dàyáha-neyà ini lancha, cudî ini-nè. Te vichi vichi na iin cachí sàni sàà lancha mà dècuèndè ñuu ndé nchícùn-nè cuàhàn-nè.

Nansa nì yàha stná nèhivì mar nandúcu-né Jesús, te nì cachi-yà xì-né nansa sáhatahvì-yá vida ndiaha

22 Daaní, inga quivì, te nì nataca cuàhà tú nèhivì yuhù mar (ndé nì quee lancha), te ináhá-né imindaa-nú nìsa ìa yucán, te vichi cuàhàn nsihi nècuàchì dacuahá-yá inì-nu. Doco ináhá stná-nè ñà-có-cùtnáhâ-yá xì nècuàchìmà cuàhàn, vâchi micuísì-né cuàhàn-nè.

23 Doco después nì caquesaa tu itnii gá lancha nì quixi dècuèndè ñuu Tiberias nì quesaa-nu ndé ndoó nèhivì cuàhà mà, divi lugar ndé nì caxixi-ne pan na ní naquimanì-yá sàhà-ñá.

24-25 Ñàyùcàndüá, na ní cundaà ini nèhivì yucán, ni còò-yá, te ni còò stná nècuàchì dacuahá-yá, dandu nì quècoyo stná-nè ini lancha, nì quihin-ne ichì cuàhàn-nè mahì mar, te nì casaà stná-nè ñuu Capernaum, nandúcu-nèyà inga ladu mar mà. Te na ní ndacùhun-neyà, nì cachi-nè xì-yá:

—Maestro, ¿índù hora nì quesaa-ní yohó?

26 Te nì cachi-yà xì-né:

—Cunini-nsia palabra yohó: yùhù ináhî índù chuun nandúcú-nsiâ yùhù. Màdì sáhà ñà-nì xini-nsiâ milagru nduá; còó. Sàhà ñà-nì xixi vâha-nsia, te nì chitu tìxi-nsia nduá.

²⁷ Doco màsà nácání inì-nsia sàhà nansa nìhì-nsiá ñà-cutiacu-nsiâ ñuhiví yohó, vâchi sacù-nì tiempu cundiaà mà. Chicá nsiha nanducu-nsiá ñà-ndiaha ì cutiacù-nsia nicanicuahàn. Te divi ñà-jaàn nduá sáhatahvì yùhù ana nduú Tnaha Nèhivì Ñuhiví, vâchi nùù Yua-nda Dios sàni nìhìtâhvì ñà-quide chuun ì xí-yá.

²⁸ Dandu nì cachi nèhivì mà xì-yá:

—Cachì-ní xì-nsí nansa quida-nsi sàhà-ñá cundua obra vâha nacua cuní Dios quida-nda.

²⁹ Dandu cachí-yà xì-né:

—Ñà-cunindisá-nsiá yùhù ana nì techuún-yá nì quesaa, divi ñà-jaàn nduú chuun vâha cuní Dios quida-nsia.

³⁰ Dandu cachí-nè xì-yá:

—Pues nú ducán, dandu ¿índù seña quida-ní cundehè-nsí, te cunindisá-nsí? ¿Índù milagru quida-ní?

³¹ Vâchi xì-ndà, na ní saxìca-ne yucù dâná, nìsa còyo ñà-ndiaha nani maná nìsa xixi-ne, vâchi ducán cachí nùù tutu ì: “Nùù ansivi nì dâcòyo Yua-nda Dios pan nìsa xixi-ne”.

³² Dandu nì cachi Jesús xì-né:

—Ñà-ndâcuisì nduá cachí xì-nsiá: pan nì nìhì xì-nsiá nùù Moisés sàhana ma, cónì sândúú ndisa pan ndiaha vâxi ansivi. Còó. Yuamání nduú ana sáhatahvì xì pan ndisa ndiaha ma.

³³ Vàchi pan sàhatahvì mii-yá nduú yùhù ana nì techuún-yá nì quixi ndè gloria sàhà ñà-cutiacu nèhivì ñuhiví.

³⁴ Ñàyùcànduá, nì cachi nèhivì yucán:

—Señor, nicanicuahàn taxi tahvì-ní nsiùhù pan mà cuxi-nsi.

³⁵ Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Yùhù nduí nahi pan xi-nsia cuxi-nsia nsiquívì, te cutiacu-nsià. Vàchi nsidaa ana sàà cunindisa-xí, (ndiaha gá cundiatú anima-nè), na ian mà nunca cui-nè doco, te ni mà nunca cui stná-nè tècuí.

³⁶ Doco nacua nì cachì xì-nsiá, sàni xini-nsià nansa quidé, te có-xíníndísâ-nsiá.

³⁷ Doco sàni chitnùní ini Yuamání ñà-cundoo ana nduú nèhivì xí, te nsidanicuú nècuàchìmà, icúmí-né (sàà-nè cunchicùn-nè yùhù). Te mà nunca taxi ni-iin ana cuní tnàtuu nùí.

³⁸ Vàchi divi sàhà-ñá quide ñà-nduá cuní mii-yá nì techuun-xí, ñàyùcànduá nì quei gloria nì quesàì. Mà vaxi quide ñà-nduá cuní mií.

³⁹ Te ¿ndià nduá cuní mii-yá nì techuun-xí? Pues, cuní-yà (ñà-iin-ni cundoo viì) nsidaa nèhivì nì sàhatahvì-yá yùhù; có-cùnì-yà ndañuhu ni-iin-ne. Dandu na sàà xìnu tiempu, icúmí-né natiacu nsihi-ne quide.

⁴⁰ Ñàyùcànduá, ndéni nèhivì ni cunítnùhu sàhà yùhù ana nduú Dèhemanì-yá, te cunindisá-né yùhù, vida ndiaha nicanicuahàn cucumi-né, vàchi ducán nì chitnùní ini Yuamání. Dandu quívì xìnu tiempu, icúmí-né natiacu-nè quide —nì cachi Jesús.

⁴¹ Ñàyùcànduá, nì cuàà nècuàchì raza-yà Judea sàhà-yá ñà-nì cachi-yà nduú-yá pan ndiaha nì

quixi gloria.

⁴² Te dohó nì cachi-nè, iin-ne xì inga-nè:

—Amádi dèhe José nduú Jesús yohó. Ináhá-ndá ana nduú yuadíhí-nê. ¿Índù chuun cachí-nè ndè gloria nì quixi-ne?

⁴³ Ñàyùcàndüá, nì cachi Jesús xì nècuàchì yucán:

—¿Índù chuun cuàà-nsià ducán?

⁴⁴ Mà níhì ni-iin nèhivì nàcùnihu ini-nè yùhù nú cóni níhítáhvì-né ducán nù Yuamání nì techuun-xí; doco nú ni níhítáhvì-né ducán, dandu na quívì xínu tiempu, icúmí danátíacuí-nè.

⁴⁵ Sàhaha nì tiaa nècuàchì profeta nù tutu ìì, te dohó nì cachi-nè: “Cunaha-nsiá, icúmí Dios chinaha-yà nsidaa-né”, nì cachi-nè. Ñàyùcàndüá, nsidaa nèhivì iníní xí Yua-nda Dios, te cundaà vaha ini-nè, divi nduú nècuàchì icúmí cunchicùn xì yùhù.

⁴⁶ 'Còò ni-iin ni xiní xì Yua-nda Dios. Cuisì mindaa ana nì quixi nù-yá nì xininù xì-yá, (divi yùhù).

⁴⁷ Ñà-ndáà nduá cachí xì-nsiá, nsidaa ana xiníndísá-xí yùhù, vida ndiaha nicanicuahàn sàni nèhítáhvì-né.

⁴⁸ Yùhù nduí nahi pan (cuxi nèhivì), te cutiacu-nè nicanicuahàn.

⁴⁹ Xì-nsiá nìsa xìca yucù dàná, nìsa xixi-ne nùnì ansivi nani maná, doco nì xìhì nsihì-ne.

⁵⁰ Doco pan cáhàn yùhù sàhà-xí, còó. Nù gloria nì quea vaxan, te nú sàni xixi iin nèhivì-ñá, dandu mà cúí gà-nè.

⁵¹ Pues cunaha-nsiá, yùhù nduí pan mà. Nù gloria nì nui vaxi, te nú ni cunchicùn iin nèhivì yùhù, dandu nicanicuahàn cutiacu-nè, (na ian)

sàni xixi-ne yùhù, te ducán cutiacu-nè. Te ¿índù ñàha cundua cuàhi ñà-cunduu nahi pan mà? Pues divi cuerpu xi cunduu pan mà, vàchi icúmî cuàhi vida xi cuenta xi nèhivì ñuhiví sàhà-ñá nihì-né cutiacu-nè —nì cachi Jesús.

52 Ñàyùcànduá, nì quesaha nècuàchì raza-yà Judea mà cuàà-nè entre mii-né, cachí-nè:

—¿Índù modo cuàha nècuàchì yohó iquìcúñú-nè ñà-caxì-ndàñá?

53 Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Palabra ndàcuisì nduá cachí xì-nsiá yohó: nú màsà cáxi-nsiá cuñu yùhù ana nduú Tnaha Nèhivì Ñuhiví, te nú màsà cóhó-nsiá nì, dandu còò vida ndiaha nù-nsiá.

54 Nsidaa ana saxí xi cuñuì, te xihí-né nì, vida ndiaha nicanicuahàn icúmí-né, te icúmí-né nati-acu-nè na xìnu tiempu.

55 Vàchi cuñuì, ñà-cutiacu-ndà nduá, te nì, ñà-coho-nda nduú stná.

56 Nsidaa ana saxí xi cuñuì, te xihí-né nì, sàni ndèe anima-nè ini anima yùhù, te iá stnáì ini anima mii-né.

57 'Yùhù itiácúì sàhà mii-yá ana nì techuun-xí vàxi, divi sàhà Yua-nda Dios iá nicanicuahàn. Te divi ducání stná xì nsidaa ana saxí xi yùhù, sàhà yùhù cutiacu-nè.

58 Pues, ducán nduú pan nì quixi gloria. Doco tucu iá pan nìsa xixi xì-nsiá sàhana, vàchi siempre nì xihì-nè. Cunaha-nsiá, nsidaa ana xìxì-xì pan cachí xì-nsiá vichi, nicanicuahàn cutiacu-nè.

59 Ñà-jaàn nduá nì cachi Jesús na iá-yà veheñùhu ñuu Capernaum dacuahá-yà nèhivì.

Sàhà palabra xi Jesús nìhì-ndà vida ndiaha nicanicuahàn

⁶⁰ Na sàni inini nècuàchì dacuahá-yá ñà-nduá nì cachi-yà, dandu nì cachi dava-ne:

— Ûhì cunindisa-nda ñà-jaàn. Mà cándísâ nèhivì palabra jaàn.

⁶¹ Doco Jesús, ducánì ináhá-yâ nansa xícachi-nè cáhàn ndiaa-nèyà ducán. Ñàyùcànduá, nì cachi-yà xì-né:

— ¿A có-ndôo ini-nsià sàhà ñà-nduá nì cachi?

⁶² Pues nú cóo, (dandu ¿nansa cachi gà-nsià sàhà) yùhù ana nduú Tnaha Nèhivì Ñuhivì na cuni-nsià yùhù mànaní ansivi nùhì?

⁶³ Cunaha-nsiá, cuisì sàhà anima-ndà nìhì-ndà cutiacu ndiaha-nda, màdì sàhà iquicũnú-ndà, vâchi cóo ni-ĩñàha nìhì-ndà nùájàn. Cuisì palabra sàni cachi xì-nsiá nduá dacútiácú xì anima-nsià.

⁶⁴ Doco ináhî mii-nsiá ñà-dava-nsia có-xiníndísâ ndisa-nsia — nì cachi-yà.

Vâchi dècuèndè antes sà-ínáhá-yâ ana xínduu nèhivì có-xiníndísâ, te ináhá stná-yà índù tiàa cuàhàn cahin xì-yá.

⁶⁵ Ñàyùcànduá, nì cachi-yà xì nsidaa-né:

— Nacua nì cachi xì-nsiá daa, ducán nduá: mà cúí cunchicùn iin nèhivì yùhù nú màsà níhítâhvi-né ducán nùu Yuamánĩ.

⁶⁶ Daaní, divi quivì yucán nì quecuaán cuàhà nècuàchì dacuahá-yá, nì naxicocuĩn ini-nè, cóni cútnáhâ gá-nè xì-yá cacanu-ne.

⁶⁷ Ñàyùcànduá nì càhàn-yà xì ùxìn ùi nècuàchì dacuahá-yá (cóni quécuaân):

— Mii-nsiá, ¿a nacoó stná-nsià yùhù?

⁶⁸ Dandu nì cachi Simón Pedro xì-yá:

— Señor mío, còo inga gà ana cùhùn-nsì nùù-xí, vèchi cuisì sàhà palabra xí mii-ní nìhìtáhvi-nsí vida ndiaha nicanicuahàn.

⁶⁹ Te xiníndísâ-nsí mii-ní ñà-ndùù-ní Cristu, divi Dèhemanì mii-yá iá nicanicuahàn. Ináhá vâha-nsi ñà-jaàn.

⁷⁰ Dandu nì cachi Jesús xì-né:

— Ûxìn ùì mii-nsiá sàni nacàxin, doco iin-nsia nduú nahi ñà-malu.

⁷¹ Pues divi palabra mà nì cachi-yà sàhà dèhe Simón, nècuàchì nani Judas Iscariote, vèchi divi-ne nduú tiàa cuahàn cahin xì-yá, te nduú stná-nè iin nècuàchì dacuahá.

7

Ñà-nduá nì cachi ñani Jesús xì-yá ñà-có-xiníndísâ-né mii-yá

¹ Daaní, después, cuisì ladu Galilea nì que-saha xicánúú Jesús. Có-cuní gà-yà cacanu-u-ya ladu Judea, vèchi nècuàchì raza-yà ndoó ladu mà, cuní-nè cahni-néyà.

² Doco vichi sà-ítúú iin vicò nsidácáhnû-né ladu Judea, divi vicò ndoó-né siahva.

³ Ñàyùcànduá, nì càhàn ñani Jesús xì-yá, cachí-nè:

— Vichi chicá vâha quee-ní ladu yohó cuahán-ní ladu Judea, dandu cuni nsidaa nècuàchì dacuahá-ní mii-ní, te cundehè stná-nè milagru quida-ní.

⁴ Vèchi nú cuní-ndà cùitià fama xi-nda nùù nèhivì, dandu mà quidá dèhé-ndà ñà-nduá quida-nda. Ñàyùcànduá, nú cuahà guá ñà-nduá quida-ní, dandu quida vate-nià cundehè nsidaa nèhivì — nì cachi-nè xì-yá,

5 vâchi cunaha-nsiá, ni ñani-yà có-xìníndísá-xí-yâ.

6 Ñâyùcàndùá, nì cachi Jesús xì-né:

—Tàñáha ga sàà quìvì xí. Doco mii-nsiá, ndéni tiempu nì cui, vâtùni quida-nsia ñà-nduá cudû inì-nsia.

7 Te mà cúní ùhì nèhivì ñuhiví mii-nsiá. Doco yùhù, xiní ùhì-nè yùhù, vâchi cachî xì-né chuun quini nduá quidá-né.

8 Cuahán-nsià vicò mà; vâchi yùhù, tàñáha ga cùhìn, vâchi tàsàà quìvì xí.

9 Ñà-jaàn nduá nì cachi-yà xì-né, te nì ndòo ii-yá ladu Galilea yucán.

Nansa nì quida Jesús na ní sàhàn-yà vicò ndoó-né siahva

10 Daaní, nì nsihi nì caquihin ñani-yà ichì, dandu nì quihin stná-yà ichì cuàhàn-yà vicò mà. Doco cuàhàn dèhé-yà, mà cuáhàn vate-yá.

11 Te yucán ndé iá vicò mà nì nanducu nècuàchì ladu Judea mii-yá, cachí-nè:

—¿Índù iá Jesús?

12 Te cuàhà gá nì ndatnuhu stná-nè sàhà-yá. Vâha ga-yà, cachí dava-ne, doco dava ga-nè, còó, mà váha-ya, vâchi dandahví uun-ya nèhivì, cachí-nè.

13 Doco ni-iin nèhivì, cónì cáhàn vate-né sàhà-yá, vâchi yúhî-nè nècuàchì ladu Judea mà.

14 Daaní, sàni cudava vicò, dandu nì sàà-yà yehè veheñùhu cahnú, te nì quesaha-yá dacuahá-yá nèhivì ndoó yucán.

15 Ñâyùcàndùá, nì ndulocó nècuàchì ñuu mà, cachí-nè:

—¡Na nchichí guâ cáhàn nècuàchì yohó, te cóni xicá-né escuela (xi-nda)!

¹⁶ Dandu nì cachi Jesús xì-né:

—Cunaha-nsiá, màdì dìni yùhù tavi ñà-nduá dacuahí nèhivì. Vàchi divi mii-yá nì techuun-xí vaxi nduú ana nì chitnùní inì-xi nansa coo ñà-nduá chináhi.

¹⁷ Te ndéni nèhivì nì cui, nú iá voluntad xi-ne quida ndisa-ne ñà-nduá cuní Dios, vátùni sàà-nè cundaà ini-nè sàhà palabra chináhi, a divi dìni mií queá, te ò Dios chindéé xî.

¹⁸ Vàchi nú inì-ni mii-nda chitnùní ini-nda índù palabra chinaha-nda, dandu náhà claru cuisì cuní-nda tavà-nda tnùñuhu xí mii-nda. Doco nú nandúcú-nda nansa quee tnùñuhu xí ana nì techuun-xi-nda vaxi, dandu vátùni cundaà inì-xi, ñà-ndaá nduá cachí-nda, màdiá dandahví-nda nèhivì nduá.

¹⁹ 'Moisés nì sàha xi-nsiá ley sàhana. Doco ni-iin-nsia có-quidá ndisa-nsia ñà-nduá cachí ley mà. ¿Índù chuun cuní-nsià cahni-nsiá yùhù?

²⁰ Dandu nì cachi nèhivì cuáhà yucán:

—Ndisa sàni culocó-nî nì quida ñà-malu. ¿Ana cuní cahni xì-ní cahan-ní?

²¹ Dandu nì cachi Jesús xì-né:

—Sàni ndulocó nsidaa-nsiá sàhà imindaa milagru nì quide.

²² (Ináhá-nda), sàhana nì saquin Moisés iin ley ñà-màcòo seña xi Dios ìcà-nda. Doco màdì mii Moisés nduú ana nì chitnùní inì-xi ñà-coo estilu mà, vachi xii-nda chicá antes nduú ana nì dàquésáhá xân. Ñàyùcànduá, ducan quida-nda vichi, mate iin quivì descansu nduá, doco fuerza màcòo seña mà ìcà iin mée.

23 Cundehè-nsiá, dècuèndè stná iin quivì descansu saquín stná-nsià seña mà icà-vé, (danácuèhè-nsiàvè) sàhà ñà-cùnì-nsià chivàha vii-nsiá ley mà. Te yùhù, divì stná quivì descansu mà nì sandua na ní dándúvahi iin tiàa, te nì ndòo vaha-ne; doco sàhájàn xidà inì-nsia. ¿Nansa nduájàn?

24 (Yùhù cachí xì-nsiá), màsà cuítnùhu ndevàha-nsia nacua tuxí uun ini-nsià. Nú cuàhàn-nsià càhàn tnùhù-nsià sàhà iin nèhivì, dandu ñà-ndácuisì xiñuhu cundua cachi-nsià —nì cachi-yà.

Nansa nì cachi Jesús xì nèhivì tuxí inì-xi nduú-yá iin nèhivì ñuhivì yohó

25 Ñàyùcàndüá, dava nècuàchì ñuu Jerusalén yucán, nì cachi-nè iin-ne xì inga-nè:

—¿Amádi nècuàchì jaàn nduú tiàa cunì-nè cahni-né?

26 Doco cundehè-nsiá, jaàn iin-né mahì nèhivì, chináhá-nè, te còá cachí nècuàchì cunì dandáñúhú xí-nè. ¿A vihi-ni sàni nacuni tè-xidandacú nùù-ndà ñà-divì Cristu (nì quixi nùù Dios) nduú-né?

27 Doco nsiùhù, còó, vachi sà-ináhá-nsí índù nì quixi nècuàchì jaàn. Vachi na quivì quixi mii-yá ana nduú ndisa Cristu, mà cúndàà inì-xi índù nì quixi-ya —nì cachi-nè.

28 Ñàyùcàndüá, ndee ní càhàn Jesús xì nèhivì dacuahá-yá yehè veheñuhu, cachí-yà:

—¿A ináhá-nsiá yùhù (tuxí inì-nsia)? ¿A ndisa ináhá-nsiá ndévi nì quixi? Pues yùhù, màdiá inì-ni míí nì ndàcú inì quixi; còó. Iá ana nì techuun-xí vaxi, te vátùni cahvi-nda xi-yá. Doco mii-nsiá, có-ináhá-nsiâyà.

29 Yùhù, ndisa, ináhî mii-yá, vâchi divi-ya nduú ana nì techuun-xí, te ñàyùcàndùá nùù mii-yá nì quixi —nì cachi Jesús.

30 Ñàyùcàndùá, nì nanducu nècuàchìmà nansa tñii-neyà, doco cónì níhì-né quida-neà, vâchi tàñáha ga sàà quivì cuu xi-yá ducán.

31 Doco cunaha-nsiá, cuàhà gá nèhivì itá yucán nì xinindisá stná-nè mii-yá, te nì cachi-nè:

—Cuàhà gá milagru quidá Jesús yohó. Ádi có-xiñhù gá cundehè gá-ndà milagru sàhà-ñá cundaà ini-ndà divi rey ndiaha nì quixi nùù Dios nduú-yá.

Nansa nì quixi policia cuenta xi nècuàchì fariseu ñà-catnii-tè Jesús

32 Dandu nì caxinitnùhu nècuàchì fariseu ñà-ndùá cachí nèhivì sàhà-yá. Ñàyùcàndùá, mii-né xì dùtù xícusahnú, nì càhàn-nè xì policia ñà-cùhùn-te catnii-tèyá.

33 Dandu nì càhàn-yà xì nèhivì inga xichi, cachí-yà:

—Sacù-ni tiempu coo guè xì-nsiá yohó, dandu icúmí nùhì nùù ana nì techuun-xí vâxi.

34 Te mate nì nándúcú-nsiá yùhù, doco mà ndácùhun-nsia yùhù, vâchi ndé cùhìn, mà cúí sàà-nsià.

35 Dandu nècuàchì raza-yà Judea yucán, nì ndat-nuhu-né entre mii-né, cachí-nè:

—¿Índù cùhùn nècuàchì yohó, te (cachí-nè) mà cúí ndacùhun-ndané? ¿A cùhùn xicà-né ñuu griegu ndé ndoó stná nècuàchì raza-ndà, te dacuahá-né nècuàchì griegu mà?

36 Có-sânihì ini-ndà ñà-càchí-nè ñà-mà cúí ndacùhun-ndané, mate ni nándúcú-ndánê, te mà cúí sàà stná-ndà lugar ndé cùhùn-nè —nì cachi nèhivì mà.

Na ian queé fuerte tèn̄uhu iin yùte limpiu, ducán fuerte icúmí Dios cuàhatahvì-yá vida ndiaha xí-yá ini anima-ndà

37 Daaní, nì sàà quivì nì xìnu vicò mà, divi quivì chicá nducáhnû. Dandu nì ndacuiin Jesús mahì nèhivì, te nì càhàn ndee-yá, cachí-yà xì-né:

—Nú iá ana xihì tècuí, dandu ni quixí-né nùí, te coho vaha-ne.

38 Vàchi nú xiníndísâ iin nèhivì xí, ducán queá nùù-né na ian caná fuerte tècuí ini anima-nè, te xítia-te, nduú-te nahi tècuí coho-nda cutiacu-ndà nicanicuahàn, divi nacia cachítñuhu nùù tutu ì —nì cachi-yà.

39 Doco tècuí nì cachi-yà mà nduú (ejemplu, vachi cunaha-nsiá), Espíritu ì nduú tècuí mà, te nsidaa ana xiníndísá-xí-yá, icúmí-nè nihítáhvì-né Espíritu ì mà. Doco tàñáha ga cuàhatahvì Dios Yà-ì mà, vachi tàñáha ga nanihì Jesús tñùñuhu ndiaha xí-yá.

Nansa nì ndatnuhu nèhivì cuáhà sàhà Jesús

40 Daaní, na ní inini dava nècuàchì itá yucán ñà-ndúá nì cachi-yà, dandu nì cachi-nè:

—Ndisa, nècuàchì ndiatu-nda quesaa càhàn cuenta xi Dios nduú ana yohó.

41 Te dava ga-nè, cachí-nè:

—Divi rey ndiaha Cristu nduú nècuàchì yohó.

Doco dava ga-nè, nì cachi-nè:

—¿A tuxí inì-nsia rey ndiaha Cristu cunduu iin nècuàchì nì quixi ladu Galilea (nahi Jesús)?

42 Amádi cachítñuhu tutu ìi sàhà rey mà ñà-divi yohòtéhè-yá nduú David, te ñuu nècuàchì mà nani Belén cunduu ñuu-yà, cachá`.

43 Ñàyùcàndùá, nì tàhndè dava nèhivì sàhà-yá.

44 Te mate cuní dava-ne tnii-neyà, doco ni-iin-ne có-sâhandee ini-nè quida-neà.

Nansa nì cachi nècuàchì xídandacú ñà-cò-càndísâ-né Jesús

45 Daaní, na sámànuhù tè-xínduu policíá ndé ndoó dùtù xícusahnú xì nècuàchì fariseu, te nì cachi nècuàchì mà xì-té:

—¿Índù chuun cónì sándácá-nsiá Jesús quixi?

46 Te nì naxiconihí policíá, cachí-te:

—Còò inga ana cáhàn ndiaha guá na cáhàn nècuàchì yucán.

47 Dandu nì cachi nècuàchì fariseu mà:

—¿A ndé` stná mii-nsiá sàni dándàhví Jesús?

48 Cundehe-nsiá nsiùhù tè-xídandacú, ¿a sàni xinindisá-nsí? Còó, ni-iin-nsi. Te ¿ò dává gá nècuàchì fariseu? Còó. Ni-iin-ne, có-xiníndísâ-né.

49 Doco dava ga nèhivì ndahví yucán, ni có-ínáhá-nê nansa cachí ley ìi, sàháyùcàndùá icúmí-nê nihì-né castigu xi-ne —nì cachi nècuàchì mà.

50 Cunaha-nsiá, yucán iá stná Nicodemo, divi nècuàchì nì sàhàn nùù Jesús daa, vàchi iin nècuàchì xídandacú nduú stná-nè. Te vichi nì cáhàn stná-nè xì nsidaa compañeru-nèmà, cachí-nè:

51 —(Ñáni), ndéni nèhivì ní cui, nú cuní-ndà nsidandaà-ndà sàhà-né, dihna icúmí-ndá cunini-nda nansa cachí mii-né, dandísá, vàtùni

cundaà ini-ndà sàhà chuun xi-ne. Amádi ñà-jaàn nduú stná ley xi-nda.

52 Doco nì naxiconihí compañeru-nèmà cachí-nè:

—¿A ndé` stná mii-ní nduú stná-ní iin nècuàchì ladu Galilea? Nanducu váha-ní (nùù tutu ìì), dandu cundaà inì-ní, còò ni-iin nècuàchì cáhàn cuenta xi Dios quixi ladu Galilea —nì cachi-nè.

53 Dandu nsidaa-né nì nacuitià-nè mànuhù-né vehe-ne.

8

Ñà-nduá nì cachi Jesús xì iin nècuàchì ñahà cóní quidá víi

1 Daaní, nì quee Jesús cuàhàn-yà yucù Olivo.

2 Dandu inga quivì na ní tùinuù, vaxi tu-ya veheñuhu cahnú. Te nì nataca cuàhà gá nèhivì nùù-yá; te nì sàcòo-ya nì chinaha-yànè.

3 Dandu yucán nì sàà stná itnii maestru ináhá ley sànaaha, xì stná dava nècuàchì fariseu, xíndaca-ne iin nècuàchì ñahà nì sàà, te nì chicani-ne nècuàchìmà nùù-yá, vachi ñahà mà, nì cáhàn-nè xì iin nècuàchì có-nduú nècuàchì vehe-ne.

4 Ñàyùcànduá nì cacachi nècuàchì tiàa ma xi-yá:

—Maestro, nì tnii-nsi ñahà yohó na quidá-né iin cuàchi.

5 Te cachí ley xi Moisés ñà-ìcúmí-nê cui-nè xì yùù nú quidá-né ducán. Doco mii-ní, ¿nansa cachí-ní quida-nda?

6 Ducán nì cachi nècuàchìmà, áma cáchí-yà iin ñà-có-ndiá ìcà-yá cahan-né, te ducán ñihìndèè-né daquéé cuàchi-ne dìquì-yá. Doco mii-yá, nì nàcòò ndee ni-ya, tiaá-yá nùù ñuhù xì dìnìndàhá-yà.

⁷ Dandu chicá cuàhà nì ndàcàtnùhù-né nùù-yá, ñàyùcànduá, nì nàcòo ndaà-yà, te nì cachi-yà xì-né:

—Nú íá ndisa iin-nsia còò ni-iin falta-xi, dandu divi nì cúndúú primeru caniyuu-xi nècuàchì yohó.

⁸ Dandu ingà tu nì nàcòo ndee-ya, tiaá tú-yá nùù ñuhù.

⁹⁻¹⁰ Doco nsidaa nècuàchì itá yucán, ináhá-né íá stná cuàchi-ne. Ñàyùcànduá, dihna nècuàchì chicá sahnú nì caquee cuàhàn, dandu después nì caquee stná iin iin nècuàchì dava ga mà cuàhàn-nè, ndé mii Jesús nì ndòo, xì stná nècuàchì ñahà mà. Dandu nì nàcòo ndaà-yà, te nì xini-yà ndélà min-daa nècuàchì mà íin. Ñàyùcànduá, nì cachi-yà xì-né:

—Señora, ¿a sàcuàhàn nsidaa nèhivì daquée cuàchi dìquì-ní? ¿Á coo cá ana cuní cahnì xì-ní?

¹¹ Dandu nì cachi nècuàchì mà:

—Còó, Señor; còò cá iin.

Dandu nì cachi Jesús xì-né:

—Pues ni yùhù, có-cùnì stnàì cuì-ní. Cuahán-nî, te màsà nàxícócuìn-ní quida gà-ní cuàchi ma —nì cachi-yà.

Jesús nduú ana datnúù xì sàxìnítnùnì nèhivì ñuhivì

¹² Daaní, nì càhàn gà Jesús xì nèhivì yucán, cachi-yà:

—Yùhù nduí ana datnúù xì sàxìnítnùnì nèhivì ñuhivì. Ñàyùcànduá, nsidaa ana nchícùn xì, icúmì cutnuù ndiaha nùù ichì nchícùn-nè, te ducán nìhìtáhvì stná-nè vida ndiaha, vàchi mà nunca cunduamà ichì ñáa.

¹³ Dandu nì cachi nècuàchì fariseu xì-yá:

—Còó, mà ndisá, vàchi cuisì mii-ní ndeníhí vaha-ní mii-ní.

¹⁴ Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Mate mií cáhìn sàhà-xí, doco vətùni cundiaa mà, vàchi ináhî índù nì quei vàxi, te ináhî índù icúmî nùhì. Doco mii-nsiá, có-ínáhá-nsiâ índù nì quei vàxi, ni có-ínáhá stnâ-nsià índù icúmî nùhì.

15 Indéhe uun-nsia nansa quidá nèhivì, te ñà-jaàn cachí-nsià sàhà-né, a quidá víi-né, ò á coó. Doco yùhù, có-càchî nú quidá víi-né, ò á coó.

16 Doco nú ndisa indéhí sàhà-né, dandu ñà-ndácuisì nduámà, vàchi màdì cuisì yùhù nduú ana cachí ducán, vàchi cutnâhâ stná Yuamán' xí, divi mii-yá ana nì techuun-xí vàxi.

17 Cachí ley xi-nsia: xì ùì testigu vətùni cunindisa-nda ñà-ndáà nduá cachí-nè.

18 Pues, cunaha-nsiá, yùhù nduú iin ana cáhàn favor xi. Daaní, iá stná mii-yá nì techuun-xí, divi Yuamán', te cáhàn stná-yà favor xi.

19 Dandu nì cacachi nècuàchìmà xì-yá:

—¿Índù iá yua-ní?

Te nì cachi-yà xì-né:

—Mii-nsiá, ni có-ínáhá-nsiâ yùhù, ni có-ínáhá stnâ-nsià Yuamán'. Vàchi nú ni cúnáhá ndisa-nsia yùhù nì cùí, dandu ñà-jaàn nìhì stná-nsià cunaha stná-nsià mii-yá.

20 Ñà-jaàn nduá nì cachi Jesús na ní dàcuàhá-yá nèhivì ndoó yehè veheñuhu cahnú yatni ndé itá alcancía xi Dios. Doco còò iin ni tnii-xi-yá, vàchi tãñaha ga sàà quívì cuu xi-yá ducán.

Nansa nì cachi Jesús icúmí-yâ cùhùn xicà-yá, te mà cùí cunchicùn stná nèhivì có-xìndísá

21 Daaní, nì cachi tu Jesús xì nècuàchì yucán:

—Yùhù icúmî cùhùn xìqué, te mii-nsiá, icúmí-nsiâ nanducu-nsiá yùhù, doco na quívì

cui-nsià, icúmí-nsiâ cui-nsià xì cuàchi-nsia. Te lugar ndé cùhìn, mà cúí cùhùn stná-nsià.

22 Ñàyùcàndùá, nì cachi nècuàchì raza-yà Judea mà entre mii-né:

—¿A vihini cahni nècuàchì jaàn mii-né, ñàyùcàndùá nì cachi-nè lugar ndé cùhùn-nè mà cúí sàà stná-ndà?

23 Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Nèhivì ñuhiví yohó xínduu-nsia, doco yùhù, dìquì-xí ansivi nì quixi, có-nduí nèhivì ñuhiví yohó.

24 Ñàyùcàndùá nì cachì xì-nsiá daa ñà-ìcúmí-nsiâ cui-nsià xì cuàchi-nsia. Vàchi nú có-xiníndísâ-nsiá yùhù ñà-nduí ana nì cachì xì-nsiá, dandu quivì cui-nsià cunsida ì-nsiá cuàchi-nsia.

25 Ñàyùcàndùá, nì cachi-nè xì-yá:

—Pues, mii-ní ¿ana divi nduu-ní?

Te nì cachi-yà xì-né:

—Ndè primeru sàni cachì xì-nsiá ana nduí.

26 Te cuàhà gá icúmí guê` cundehí, te cachì sàhà-nsiá. Cunaha-nsiá, palabra ndàcuisì nduá cachí mii-yá ana dìchúún-xí vaxi. Nùù mii-yá nì sàcùnahí cachì nsidaa ñà-nduá cachí xì mii-nsiá nèhivì ñuhiví yohó —nì cachi Jesús.

27 Doco nèhivì yucán, cóni sánihì ini-nè ñà-divi Yua-nda Dios cáhàn-yà sàhà-xí.

28 Ñàyùcàndùá nì cachi tu-ya xì-né:

—Nú sàni sàà-nsià nì chituu ducún-nsià yùhù ana nduú Tnaha Nèhivì Ñuhiví, dandu cundaà ini-nsià ñà-divi yùhù nduí ana cachí xì-nsiá, te màdì dìni míí chítnùnì inì quide ñà-nduá quidé. Cuisì quidé ñà-nduá nì dandàcú Yuamáni' nùí, te divi ñà-jaàn nduá cachí xì-nsiá.

29 Cunaha-nsiá, divi Yuamání' nì techuun-xí vaxi, te nicanicuahàn iá-yà cutnáhâ stná-yà xí; mà nunca nacóó-yá yùhù, vâchi nicanicuahàn quidé ñà-ndúá cudî ini-yà.

30 Ducán nì cachi Jesús, te sàhà palabra jaàn nì sàà nì xinindisá cuàhà gá nèhivì-yá.

Ndoó nèhivì iníní xí Dios, te ndoó nèhivì iníní xí cuàchi

31 Daaní, nì càhàn Jesús xì nèhivì xiníndísá-xí-yâ, cachí-yâ:

—Nú iin-ni cunindisá vâha-nsia, dandu cunduu ndisa-nsia nèhivì xí,

32 te sàà stná-nsiâ mànihì ini-nsiâ ñà-ndúú palabra ndàcuisì. Te divi sàhà palabra mà icúmí-nsiâ caquee-nsia libre.

33 Dandu nì cachi nèhivì xì-yá:

—Nsidaa-nsí, yohòtéhè-nsí nduú Abraham, te ñi-iin xichi cóni ía ni-iin lamú dandacu-xi nùù-nsí. Ñâyùcàndùá, ¿índù chuun cachí-nî ñà-icúmí-nsí quee-nsi libre?

34 Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Palabra ndàcuisì nduá yòhó cachî xì-nsiá: nsi-daa ana tùha quida xi cuàchi, divi cuàchi ma nduá dândàcù-xì nùù-né vida xi-ne, na ian peón xi cuàchi ma nduú-né.

35 Te iin peón, màdì nicanicuahàn coo-tè vehe lamú xi-tè. Tucu íá xì dèhe iin lamú, nicanicuahàn icúmí-né coo-ne nùù nècuàchìmà.

36 Ñâyùcàndùá, nú sàni dâcácu Dèhemanì (Dios) mii-nsiá, te sàni quee-nsia libre, dandísá, libre dahuun icúmí-nsiâ cundoo-nsia.

37 Yùhù ináhî Abraham nduú yohòtéhè-nsiá. Doco vichi cuní-nsià cahni-nsiá yùhù, vâchi có-ndôo inì-nsia xì ñà-nduá cachí xì-nsiá.

38 Cuisì ñà-nduá sàni xinì nùu Yuamánì nduá cachí xì-nsiá, te ducán stná mii-nsiá, ñà-nduá nì inini-nsia nùu yua-nsiá, divi nduá quidá stná-nsià.

39-40 Dandu nì cacachi nècuàchìmà xì-yá:

—Nsiùhù, Abraham nì sanduu primeru yua-nsí.

Te nì cachi Jesús xì-né:

—Nú ndisa Abraham ni cúndúu yohòtéhè-nsiá nì cùí, dandu icúmí-nsiá quida vii-nsiá nacua nìsa quida nècuàchìmà sàhana. Doco vichi cuní-nsià cahni-nsiá yùhù, mate palabra ndàcuisì nduá cachí xì-nsiá, te nduú stná mà palabra nì inini nùu Dios. Cunaha-nsiá ni-iiñ xichi cóni cùnì Abraham quida-ne nacua cuní mii-nsiá quida-nsia xí.

41 Doco mii-nsiá, nacua quidá yua-nsiá, divi ducán quidá stná-nsià.

Dandu nì cachi nèhivì mà xì-yá:

—Nsiùhù, có-ndùú-nsí dèhe ndahví. Mindaa Yua-nsí íá, te divi nduú Dios.

42 Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Nú Dios ni cúndúu yua-nsiá nì cùí, dandu icúmí-nsiá cuu ini-nsià sàhí, vâchi nùu mii-yá nì quei vâxi. Màdì yùhù nì nácání mií inì quixi, còó. Divi mii-yá nì techuun-xí vâxi.

43 Te ¿índù chuun mà cùì mànihì inì-nsia ñà-nduá cachí xì-nsiá? Pues divi sàhà-ñá mà cúndéé inì-nsia cunindisá-nsiá palabra xí.

44 Vâchi divi ñà-malu nduú yua-nsiá, te nacua cudî ini quisì mà quida quini-sì, divi ducán stná mii-nsiá, cudî stná inì-nsia quida-nsia ducán.

Dècuèndè tiempu chicá antes cudî inì-si dac-ahní stnahá-si nèhivì. Mà nunca tùha-sì quida-sì ni-iñàha nduú ñà-ndáa, vâchi còò ni-iin palabra vâha nihnú inì-si. Te na cáhàn tnùhù-sí, (màsà ndúlócô-ndà), vâchi ducaní tnuhu ini anima-si. Tnuhu-sí, te yua ñá-tnùhù nduú-si.

⁴⁵ Te yùhù, sàhà-ñá cachí xì-nsiá ñà-nduú ñà-ndácuìsì, ñàyùcànduá có-xìníndísâ-nsiá yùhù.

⁴⁶ Te nú iá cuàchi nì quide cahan-nsiá, dandu ¿índù chuun có-càchí claru-nsiàñà? Doco te nú ñà-ndáa nduá cachí xì-nsiá, dandu xiñuhu cunindisá-nsiá yùhù.

⁴⁷ Nsidaa ana nduú nèhivì xí Dios, cudî ini-nè cunini-ne palabra vâxi nùu-yá. Doco sàhà-ñá có-nduú-nsiá nèhivì xí-yá, ñàyùcànduá có-íníní-nsiá palabra xi-ya —nì cachi Jesús.

Sà-ia Jesús na táyô nèhivì sànahà

⁴⁸ Dandu nì cáhàn tu nèhivì raza-yà Judea xì-yá, cachí-nè:

—Ádi ñá-ndâà nduá cachí-nsi, iin nècuàchì samaritanu (sìquini) nduu-ní, te iá stná iin ñà-malu anima-ní.

⁴⁹ Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Còò ñà-malu anímè. (Na cáhìn xì-nsiá), cui-sì cuní quee tnùñuhu xí Yuamání. Doco mii-nsiá, cahíchì inì-nsia yùhù.

⁵⁰ Có-nàndúquí nansa tavà nèhivì tnùñuhu xí mií, vâchi iá iin ana quida-xi ñà-jaàn, te mii-yá nduú stná ana icúmí nsidandaà viì sàhà nsidaa chuun.

⁵¹ Palabra ndàcuìsì nduá cachí xì-nsiá yohó: nú ni chívàha iin nèhivì ñà-nduá chináhi, dandu mà nunca sàà-nè cui-nè nicanicuahàn.

⁵² Dandu nì cachi nècuàchì raza-yà Judea yucán:

—Vichi sàni cundaà ndisa ini-nsi íá ñà-malu anima-ní, vàchi sàhana nì xihì Abraham yucán, te nì xihì stná nsidaa profeta nìsa cahàn cuenta xi Dios. Doco mii-ní cachí-nî mà nunca sàa cui nèhivì chívàha xi ñà-nduá cachí-nî.

⁵³ ¿A tuxí inì-ní chicá ndiaá-nî nùù xì-ndà Abraham? Vàchi còò gá ndómà, xì stná profeta nìsa cahàn cuenta xi Dios, sàni caxihì nsìhi-ne. ¿Ana divi nduu-ní cahan-ní?

⁵⁴ Dandu nì cachi Jesús xì-né:

—Nú mií ni cachí ñà-chicá ndiaí, dandu, mà cúndiaá mà. Vàchi divi Yuamáni' nduú ana ícúmi tavà xì tñùñuhu xí yùhù, mate mii-yá nduú ana càhvì stná-nsià, cachí-nsià.

⁵⁵ Doco mii-nsiá, có-ínáhá-nsiâyà; cuisì yùhù, ndisa, ináhî-yà. Te nú ni cachí có-ínáhî-yà, dandu cunduu stnáì tè-tñùhù nahi mii-nsiá. Doco yùhù, ináhî mii-yá, te chívàhi ñà-nduá cachí-yà.

⁵⁶ Xì-ndà Abraham mà, nì cudìì ini-nè ñà-nìhítáhvi-né cuni-nè tiempu (quesà ñuhiví yohó). Ñàyùcànduá, contentu nì ndòo-ne na ní cuu ndisa ñà-jaàn.

⁵⁷ Dandu nì cachi nèhivì mà xì-yá:

—¡Mii-ní, ni có-xìcà-ní ùì dico ùxìn cuià, te ináhá-nî Abraham cahan-ní!

⁵⁸ Dandu nì cachi Jesús xì-né:

—Cunaha-nsiá, tàyóo Abraham, doco yùhù sà-íé'.

⁵⁹ Ñàyùcànduá nì dàtàcá nècuàchìmà yùù cuàhàn-nè cahni-néyà nì cùì, doco nì quee dèhé-yà veheñùhu ma nì chindaà-yà mahì-né cuàhàn-yà.

9

Nansa nì dándúvaha Jesús iin nècuàchì cuaá dècuèndè quìvì nì cacu-ne

¹ Dandu nì yàha Jesús chicá nùù-xí, te nì xini-yà yucán iá iin nècuàchì cuaá, dècuèndè nì cacu-ne cuaá-nè.

² Te nì xìcàn tnùhù nècuàchì dacuahá-yá nùù-yá, cachí-nè:

—Maestro, ¿ana cuàchi-xi nduá, te cuaá nècuàchì yohó nì cacu-ne? ¿A yuadíhí-nê iá cuàchi-xi, ò mii-né?

³ Dandu nì cachi Jesús xì-né:

—Ni còò cuàchi ni quidá nècuàchì yohó, ni stná yuadíhí-nê. Cunaha-nsiá, sàhà-ñá ni sàà nèhivì cundaà ini-nè ñà-ndiaha guá quidá Dios, ñàyùcàndüá nì cuu xi nècuàchì yohó ducán.

⁴ Yùhù, na iá va quìvì, icúmî quide obra ndiaha nì sàcùnahí nùù mii-yá ana nì techuun-xí vaxi; vachi (vaxi iin tiempu ùhì) nàcuìn tnùù, dandu mà cúí gá quida ni-iin nèhivì chuun xi mii-yá.

⁵ Yùhù, na iá ve ñuhiví yohó, chuun xi nduá datnúi sàxínítnùnì nèhivì.

⁶ Dandu nì nsihi nì cachi-yà ducán, nì dàcóyo-ya tédí-yà ñuhù, te nì quidavàha-ya iyuhu ndèhì nì dàcánúú-yâ nùù nècuàchì cuaá mà.

⁷ Te nì cachi-yà xì-né:

—Vichi cuahán-ní quisi-ní ndé ñuhú tècuí pila nani Siloé.

Pues cunaha-nsiá, quìvì Siloé mà cuní cachá dàhàn ñuu yucán ñà-sànì techuún nèhivì-ndó. Ñàyùcàndüá, nì sàhàn tiàa ma nì quisi-ne, te na mándixi-ne sàtùínúù-né.

⁸ Dandu nsidaa nècuàchì ndoó yatni ndé iá-nè, xì stná dava ga nècuàchì ináhá xí-né antes cuaá-nè, nì cachi-nè:

—¿Amádi nècuàchì tiàa jaàn nduú ana nìsa là xícàn xì caridad?

⁹ Te dava-ne, cachí-nè:

—Divi nduú-né.

Te dava ga-nè, cachí-nè:

—Còó, cuisì na indéhe nècuàchì cuaá mà, ducán indéhe stná nècuàchì yohó.

Doco nècuàchì nì sanduu nècuàchì cuaá mà, nì cachi-nè:

—Divi nduí.

¹⁰ Dandu nì cacachi nècuàchì yucán xì nècuàchìmà:

—¿Nansa nì cuu nì natùinuù-ní?

¹¹ Te nì cachi nècuàchìmà:

—Ìin tiàa nani Jesús, nì quidavàha-ne iyuhu ndèhì nì dácánúú-né nùí, te nì cachi-nè xì: “Cuahán-ní ndè pila Siloé, te quisi-ní”. Ñàyùcàndùá, ducán nì quide, te nì natùinuú.

¹² Dandu nì cachi nèhivì mà xì-né:

—Pues vichi, ¿índù iá tiàa ma?

Te nì cachi nècuàchìmà:

—Có-cùndáà inì.

¹³ Dandu nèhivì yucán, ndacá-né nècuàchìmà cuahàn nùù nècuàchì fariseu.

¹⁴ Vàchi cunaha-nsiá, quìvì descansu nduá na ní quidavàha Jesús ndèhì nì dànátùì-ya nùù nècuàchìmà.

¹⁵ Ñàyùcàndùá, nì xicàn tnùhù stná nècuàchì fariseu nùù nècuàchìmà nansa nì cuu nì natùinuù-né. Dandu nì cachi-nè:

—Nì quidavàha nècuàchìmà ndèhì, te nì dàcánúú-nê nùì; dandu nì sàhìn nì quisi, te vichi duha nì natùinuí.

¹⁶ Dandu dava nècuàchì fariseu mà, nì cacachi-nè:

—Tiàa nì quida ducan xi nècuàchì yohó, có-ìá-nè ladu xi Dios, vèchi có-chìvaha-ne quivì descansu.

Doco dava ga nècuàchìmà, nì cacachi-nè:

—Còó, vèchi nú nècuàchì cuàchi nì cúndúú nècuàchìmà, dandu mà cúí quida-ne iin milagru nahi ñà-yohó.

Ñàyùcàndùá, nì tàhndè dava nècuàchì fariseu mà.

¹⁷ Dandu nì cachi tu-ne xì tiàa nì sanduu nècuàchì cuaá mà:

—Te mii-ní tu, ¿nansa cachí-ní sàhà nècuàchìmà ñà-sàni dānátui-ne nùù-ní?

Dandu nì cachi nècuàchìmà:

—Ìin profeta cáhàn cuenta xi Dios nduú-né.

¹⁸ Doco nècuàchì xídandacú nùù tè-raza Judea, cóni xíníndísâ-né ñà-cuaá ndisa nècuàchìmà na ní cacu-ne. Ñàyùcàndùá, nì cana-ne yuadíhí nècuàchìmà,

¹⁹ te nì xicàn tnùhù-né nùù nècuàchì sahnuma, cachí-nè:

—¿A dèhe-nsia nduú nècuàchì yohó, te a ndísá cuaá-nè na ní cacu-ne, cachí-nsià? Te nú ducán, ¿nansa nì cuu nì natùinuù-né vichi?

²⁰ Dandu nì cachi yuadíhí nècuàchìmà:

—Ináhá-nsí dèhe-nsi nduú tè-yohó, te ñà-ndáa nduá cuaá-te na ní cacu-tè.

²¹ Doco có-cùndáa ìni-nsi nansa nì cuu nì natùinuù-té, nì có-ìnhá stná-nsi ana nduú nècuàchì nì dàndúvaha xi-té. Cunaha-nsiá,

tè-sàhnú sàndùú-te; nùù mii-té ndàcàtnùhù-nsiá. Vátùni nacani-tè nansa nì cuu xi-té.

²² Ñà-jaàn nduá nì cachi yuadíhí nècuàchìmà, vàchi yúhí-nè nècuàchì dava ga raza-nè Judea, vàchi sàni ndatnuhu váha nècuàchì (dandacú) sàhà nsidaa ana cachi vate sàhà Jesús ñà-nduú-yá Cristu (nì quixi nùù Dios); te vichi sàni tavà-né orden ñà-mà cóo gá permisú cùhùn nècuàchìmà veheñùhu.

²³ Ñàyùcànduá, nì cachi yuadíhí tiàa ma ñà-sàsàhnú dèhe-nemà, chicá vaha ndàcàtnùhù xì nùù mii-né.

²⁴ Daaní, nì cana tu nècuàchì dandacu-ma tiàa nì nduvàha ma ñà-tnàtuu-ne, te nì cachi-nè xì nècuàchìmà:

—Tavà-ní tnùñuhu xí Dios; vàchi nsiùhù, ináhá-nsí nècuàchì cuàchi nduú nècuàchì nì càhàn xì-ní.

²⁵ Dandu nì cachi tiàa ma xi nsidaa-né:

—Yùhù, có-cùndáa inì, a nècuàchì cuàchi nduú-né, á cóo. Cuisì imindaa iñaha ináhí: divi ñà-antes nìsa ìa cuaá dahuin, doco vichi sàni natùinuí.

²⁶ Dandu nì cachi nècuàchìmà:

—¿Nansa nì quida-ne xì-ní? ¿Ndíà nduá nì quida-ne, te nì nanihì-ní vista xi-ní?

²⁷ Dandu nì cachi tiàa ma xi-né:

—Pues sàni cachì xì-nsiá nsidaámà, te có-xìníndísâ-nsiá. ¿Índù chuun cuní-nsià nacani guè xì-nsiá ingà tu? ¿A cuní stná-nsià yàha-nsia ladu xi Jesús?

²⁸ Dandu nì quesaha nècuàchìmà cánàhá-nè, cachí-nè:

—Mii-ní, ladu xi nècuàchìmà iá-ní, doco nsiùhù, ladu xi (xì-ndà) Moisés iá-nsì.

²⁹ Ináhá-nsî nî càhàn Dios xì Moisés, doco nècuàchì jaàn, ni có-ínáhá-nsî índù ladu nî quixi-ne.

³⁰ Dandu nî cachi tiàa ma xi nsidaa-né:

—Pues ndiaha mánì nduájàn. Nî có-ínáhá-ndá índù nî quixi-ne, doco sàni dándúvaha-ne nduchínúí.

³¹ Pues ináhá-ndá ñà-có-íníní Dios na xícàn tàhvi iin nèhivì có-quidá víi. Doco nú nihnú vaha ini-ndáyá, te quida-nda ñà-ndúá cachí-yà, dandu quihín casu-yà na xícàn tàhvi-ndà nùù-yá.

³² Te nî dècuèndè sànaaha có-xínitnùhu-nda coo ana danátùì xi nùù iin nèhivì cuaá dècuèndè quivì nî cacu-ne.

³³ Ñàyùcàndúá, sàni cundaà inì, ladu xi Dios íá Jesús, vàchi nú coó, mà cúì quida-ya ni-iin milagru.

³⁴ Dandu nî cachi nsidaa nècuàchìmà xì tiàa ma:

—Mii-ní, dècuèndè nî quesà-ní ñuhivì sà-íá cuàhà cuàchi-ní, te ¿a tuxí inì-ní cuàhàn-ní chihahà-ní nsiùhù?

Ducán nî cachi-nè, te nî taxi-né nècuàchìmà tùvèhé.

³⁵ Dandu nî xinitnùhu Jesús nansa nî cuu xi nècuàchìmà ñà-nì taxi-ñánê. Ñàyùcàndúá, na ní ndacùhun stnahá-yá xì-né, nî cachi-yà xì-né:

—¿A xiníndísá-ní mii-yá ana nduú Dèhemani Dios?

³⁶ Dandu nî cachi nècuàchìmà xì-yá:

—Señor, cachi-ní xí ana divi nduú-yá, dandu cunindisé.

³⁷ Te nî cachi Jesús xì-né:

—Sàni xinì-ní mii-yá, vàchi divi nduú yùhù ana cáhàn xì-ní vichi.

³⁸ Dandu nî cachi tiàa ma:

—Yùhù xiníndísê, Señor mío.

Te nì cahvi-néyà.

³⁹ Dandu nì cachi-yà:

—¿Índù chuun nì quesàì ñuhìví yohó? Divi sàhà-ñá cunahà claru ana quidá víi ndisa; dandu nèhivì cuaá ini anima-xi, vátùni nihì-né (cundaà ini-nè, na ian nì) natùinuù-né. Doco nèhivì tuxí inì-xi sàcùndáà vaha inì-xi, mii-né nduú ana icúmí cuaá anima-xi, (mà cùndáà gà ini-nè) —nì cachi-yà.

⁴⁰ Doco dava nècuàchì fariseu cutnáhâ xí-yâ yucán, nì inini-ne ñà-ndùá nì cachi-yà, te nì cachi-nè xì-yá:

—Te nsiùhù tu, ¿a cuaá stná ini anima-nsì cahání?

⁴¹ Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Nú sàni nacuni-nsià cuaá ini anima-nsià nì cùí, dandu mà cóó gá cuàchi-nsià; doco vichi cachí-nsià (ñà-cùndáà vaha ini-nsià), te claru ináhá-nsiâ nsidaa iñaha. Ñàyùcàndùá, iá ìì cuàchi-nsià.

10

Nansa nì nacani Jesús iin ejemplu sàhà rii

¹ 'Palabra ndàcuisì nduá yohó: nú quíhvi dèhé nèhivì ìcà corra ndé có-nduú yehè, dandu ináhá-ndá nècuàchì vaxi quidacuihna xi rii xì-ndà nduú-né.

² Doco nècuàchì quíhvi yehè corra, còó, nècuàchì òrìí-xí nduú-né.

³ Te iá stná peón xi-ne ndiaá xì yehè mà. Te cuisì nuù nècuàchì òrìí-xí nacúná-te. Te na cáhàn nècuàchì mà xì rii xí-né, nacúnì-siné. Te caná-nèsi quivì iin iin-sì, dandu queé-si xì-né.

4-5 Te na tavá-nèsi ducán, dandu sácòdònùù-né nùù-sí cuàhàn-nè; te vivíi-ni xínchicùn-siné, vèchi ináhá-sí tàchì stohò-si. Doco inga nèhivì tùcù, còó, mà cúnchícùn-siné. Xinúdehé-si nùù-né, vèchi có-nàcúnì-si tàchì nèhivì tùcù.

6 Ñà-jaàn nduú iin ejemplu nì nacani Jesús xì nèhivì yucán, doco cóni cúndáà ini-nè ndiá nduá cuní cachàmà.

Pastor ndiaha nduú Jesús

7 Dandu nì càhàn tu Jesús xì nèhivì yucán, cachí-yà:

—Palabra ndàcuisì nduá yohó: na iin yehè ndé quíhvi riì, ducán nduú yùhù.

8 Nsidaa ana nì quixi antes, tècuìhnà xínduu-tè, te cutu cuní-te quidacuihna-té riì xí. Doco nèhivì nduú nahi riì xí, cóni ndúlócô-nè.

9 Te (nacula nì cachì) ñà-nahi yehè nduú, ñàyùcànduá, sàhà yùhù vátùni quíhvi nèhivì, te nihì-né salvación xi-ne, dandu después cucumi-né vida ndiaha xí-né, na iin riì sáhàn ndé iá cuàhà pastu, dandu màndixi tu-sì corra-si.

10 'Iin tècuìhnà, cutu quixí-te ñà-quidacuihna-té ñà-nduá icúmí-ndá, te ò cahni-téndô, te ò quida quini-tè xi-ndá. Doco yùhù, còó, sàhà ñà-cui nihítáhvi nèhivì cutiacu ndiaha-né nicanicuahàn, ñàyùcànduá nì quesà (ñuhiví yohó).

11 Yùhù nduú ndise pastor vaha. Te sáhi vida xi sàhà-ñá nihì nèhivì nduú nahi riì xí cutiacu-nè.

12 Doco dava tè-ndiáà xi riì, peón-ni nduú-te, te mà úhì nacoó-tèsí, vèchi có-nduú ndisa-tè pastor xi-sì; có-nduú-te meru stohò-si. Ñàyùcànduá nú nì xinì-te vèxi nsivòhú, dandu nacóó nihni-tèsí, te

xinúdèhé-te; dandu tnií quisì mà-sí, te xítià nihni nsihi-sì.

¹³ Te ¿índù chuun xinúdèhé tèmà? Pues divi sàhà-ñá nduú-te peón-ni, te có-ndùlócô-te sàhà-sí.

¹⁴ 'Doco yùhù, pastor vaha ndisa nduí, te ináhá vâhi nèhivì xí. Te mii-né, ináhá stná-nè yùhù.

¹⁵ Na ináhá Yuamání yùhù, ducán ináhá stnáì mii-yá. Te yùhù, vida xi sáhi sàhà-ñá càcu nèhivì xí, vâchi nahi riì xí xínduu-ne.

¹⁶ Te ndoó gá más nèhivì nduú nahi riì xí. Te mate díin xaan ndoó-né vichi, doco icúmí cùhin cundaqui-nè ndixi; dandu cunchicùn-nè yùhù, te iin-ni nacuatnahá-né xì nsidaa gá ana nduú riì xí; te mindaa yùhù cundiaì-nè.

¹⁷ 'Yùhù icúmí cuàhi vida xi, te nú sàni nsihi nì cuu ducán, dandu icúmí naquihin tuià. Sahájàn cuú ini Yuamání sàhí.

¹⁸ Cunaha-nsiá, còo ni-iin cui quindiaa xì vida xi. Voluntad xi mií cuàhià. Vâtùni cuàhià, te vâtùni danátíacúì mií, vâchi ducán nì nihítáhví nùù Yuamání; divi ducán nì cachi-yà xí —nì cachi Jesús.

¹⁹ Daaní, nècuàchì ladu Judea mà, nì tàhndè dava-ne sàhà ñà-nduá nì cachi-yà.

²⁰ Cuàhà-né nì (cahíchì ini-nèyà), cachi-nè:
—Iin ñà-malu inácaa ini tè-jaàn. Tè-loco nduú-te. ¿Índù chuun ndulócô-nsià sàhà-té?

²¹ Doco dava ga-nè nì cachi-nè:
—Còó, màdì iin nècuàchì inácaa ñà-malu nduú nècuàchì cáhàn ducán. ¿A tuxí ini-nsià cui dandúvaha ñà-malu iin nècuàchì cuaá?

Nansa nì cuni tu nècuàchì raza Judea cahni-né Jesús

²²⁻²³ Daaní, nì sàà quìvì nducahnú ñà-nì xìnu veheñùhu cahnú. Tiempu vixin nì sandua, te iá tu Jesús ñuu Jerusalén, xicánúú-yá patiu veheñùhu ma ndé nani Portal de Salomón.

²⁴ Te yucán nì sàà stná itnii nècuàchì raza-yà Judea, cachí-nè xì-yá:

—¿Nadaa ga tiempu cuàhàn-ní chidèhé gà-ní ana nduu-ní? Nú ndisa mii-yá nani Cristu nduu-ní, cachi ndàà-ní xì-nsí.

²⁵ Dandu nì cachi Jesús:

—Sàni cachi xì-nsiá, doco có-xiníndísâ-nsiá. Nì ndacùcahín quìvì Yuamání, te nì quide cuàhà mi-lagru. Xì ñà-jaàn vètùni cundaà ini-nsià ana divi nduí.

²⁶ Doco mii-nsiá, có-xiníndísâ-nsiá, vèchi có-ndùú-nsiá ana nduú riì xí, nacua nì cachi xì-nsiá.

²⁷ Vèchi nèhivì nduú nahi riì xí, iníní-né na cáhìn xì-né. Te ináhí-nè, te nchícùn-nè yùhù.

²⁸ Te sáhi-nè vida ndiaha nicanicuaàn, te mà nunca sàà ndañuhu anima-nè, ni còò iin tavà xì-né nùù ndahí.

²⁹ Vèchi nùù Yuamání nì nihí nèhivì nduú nahi riì xí, te còò cá ana chicá fuerte nùù mii-yá; còò iin cui dandáñúhú-xí-nê nùù ndahà-yá.

³⁰ Te yùhù xì Yuamání, iin-ni xínduu-nsi —nì cachi Jesús.

³¹ Ñàyùcàndúá, nècuàchì raza-yà yucán, nì dàtácá tu-ne yùù ñà-caniyuu-néyà, te cahni-néyà.

³² Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Cuàhà gá obra vaha sàni quide nì xini-nsià. Te nsidaa obra mà nduá nì nihítáhvì nùù Yuamání. Pues ¿índù obra xi (có-ndiáá), te sàhámà cuní-nsià cahni-nsiá yùhù?

³³ Dandu nì cachi nècuàchìmà xì-yá:

—Còó, màdì sàhà ñà-nì quidà-ní obra cuní-nsì cahni-nsí mii-ní; còó. Sàhà ñá-nì cachì-ní iin cuàchi, ñàyùcàndùá ndiá ìcà-nsí caniyuu-nsí mii-ní, vàchi cuní-nî ndudava-ní xì Dios, te nèhivì ùún nduu-ní.

³⁴ Dandu nì cachi Jesús xì-né:

—Pues, ¿nansa divi cachí nùù tutu nduú ley xi-nsia? Dohó cachá: “Nahi dios xínduu-nsia, cachí”.

³⁵ Pues, ducán cachá` sàhà nèhivì sàhana ma, mate cuisì nèhivì ùún nì inini razón xi Dios nduú-né, doco nahi dios nduú-né, cachá, te ináhá-ndá, siempre ñà-ndá cuisì nduá cachí tutu ìi.

³⁶ Doco yùhù, mate ní ñihí iin chuun ìi nùù Yuamání, te nì techuún-yá yùhù nì quesai ñuhiví yohó, doco cachí-nsià iin cuàchi nduá ñà-càchí nduí Dèhemanì-yá.

³⁷ Cuisì cundehè-nsiá obra quidé, te nú có-nduá nahi obra quidá stná Yuamání, dandu màsà cúníndísâ-nsiá yùhù.

³⁸ Doco nú dava-ni iá obra quidé xì obra quidá stná mii-yá, dandu xiñuhu cunindisá-nsiá. Te mate có-xíníndísâ-nsiá yùhù, doco siquiera cunindisá-nsiá milagru quidé, dandu vátùni sàà-nsià cundaà ini-nsià, te cunindisá stná-nsià ñuhú saín vida xi Yuamání anímè, te ñuhú saín stná vida xi yùhù ini mii-yá —nì cachi Jesús.

³⁹ Dandu nsidaa nècuàchì yucán, tucutu nì cuni-nè tñii-neyà, doco nì càcu-ya nùù-né.

⁴⁰ Daaní, inga xichi cuàhàn-yà inga ladu yùte Jordán ndè lugar ndé nì saquida ìi Juan (Bautista) nèhivì. Te nì cuee chii-yá yucán.

⁴¹ Ñàyùcànduá, cuàhà nèhivì nì casaà stná nùù-yá yucán, vàchi dohó cachí-nè:

—Còò milagru nìsá quídá Juan (Bautista), doco nsidaa ñà-nduá nì cachitnùhu-ne sàhà Jesús, divi ñà-ndáà nduá, (sàni xini-nsì) —nì cachi nècuàchìmà.

⁴² Te tiempu íá-yà lugar yucán nì xinindisá cuàhà nèhivì mii-yá.

11

Nansa nì xihì Lázaro, te nì natiacu-nè

¹⁻² Daaní, después nì quicuehè iin nècuàchì ñuu tii Betania nani Lázaro. Te divi ñuu yucán ndoó stná ùì cùha-ne, iin-ne nani María, te inga-nè nani Marta. Te María mà nduú nècuàchì (nì sàà nùù Jesús después), te nì dàcùchì-né tàtnà tnàmì sàhà-yá, dandu nì nsida ìchí-nèà xì ididìni-né.

³ Pues divi cùha Lázaro mà nduú ana nì catechuún iin razón nùù Jesús, cachí-nè xì-yá:

—Stoho-nsì Señor, cuhí vàha nècuàchì màni guá nùù-ní.

⁴ Ñàyùcànduá, (nì sàà razón mà ndé íá-yà); doco na ní tiacu-yà palabra mà, dandu nì cachi-yà:

—Cuèhè jaàn, có-nduá cuèhè ñà-cui-ndà, cuisì iin cuèhè ñà-naquimanì cuáhà-ndà Dios nduá, te quee cuàhà stná tnùñuhu xì Dèhemanì-yá —nì cachi-yà.

⁵ Cunaha-nsiá, màni cuáhà Marta xì cùhì-nè xì cùha-ne nùù-yá.

⁶ Doco na ní xinitnùhu-ya cuhí nècuàchìmà, nì cuee chii gá-yà ùì quìvì lugar yucán.

⁷ Dandu nì cachi-yà xì nècuàchì dacuahá-yá:

—Vichi cùhùn tu-nda ladu Judea.

⁸ Te nì cacachi nècuàchìmà xì-yá:

—Maestro, ¿a cuní tu-ní cùhùn-ní yucán? vàchi nècuàchì ladu mà, cuàhàn-nè cahni-né mii-ní xì yùè nì cùí, te tàyáha cuàhà quivì.

⁹ Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Ûxìn ùi hora nchií orá nùù-ndà, ñàyùcàndùá mà úhì cacanu-nda ndui, te mà cáquìhì sàhà-ndà, vàchi tnùù nùù-ndà ñuhiví yohó. Te ducán iá stná xì nsidaa ana datnúù ndiaha (Dios) anima-xi, (mà yúhì-nè).

¹⁰ Doco tucu iá nú xica-nda ñuú, mà úhì nàcasàn-ndà. Te divì ducán iá stná xì nèhivì có-dàtnúù Dios ini anima-xi.

¹¹ Na ní nsihì nì cachi-yà ducán, dandu nì cachi gà-yà xì-né:

—Quídì amigo xi-nda Lázaro. Ñàyùcàndùá, cùhìn dansícuihnu ini-nè.

¹² Dandu nì cachi nècuàchì dacuahá-yá:

—Vàtùni Stoho-ndà Señor, vàchi nú quídì uun-ne vichi, ádi vàtùni nduvàha-ne.

¹³ Ducán nì cachi-nè, vàchi tuxí ini-nè cáhàn-yà sàhà ñà-quídì-ndà na quetátú-ndà; doco còó, sàhà ñà-xíhì-ndà cáhàn-yà.

¹⁴ Ñàyùcàndùá, chicá claru nì càhàn-yà xì-né, cachí-yà:

—Cunaha-nsiá, sàni xìhì Lázaro.

¹⁵ Te mate có-ìé` xì-né (na ní xìhì-nè), doco vàtùni, vàchi chindeámà ñà-sàà-nsià cunindisá ndisa-nsia. Pues vichi cùhùn-ndà ndé iá nsìi ma —nì cachi-yà.

¹⁶ Te yucán iá stná iin nècuàchì dacuahá-yá nani Tomás. Cuatí cachí nèhivì xì-né. Te vichi nì cachi-nè xì nsidaa gá compañeru-nè:

—Cúhùn stná-ndà xì-yá, te cui-ndà.

¹⁷ Daaní, (nì quihin nsidaa-né ichì cuáhàn-nè xì-yá), te nì sàà-nè ñuu tii Betania ndé iá nsì ma, te nì xinitnùhu-ne sàcuàhàn-ndà cùmì quivì inácaa-ndà cueva ndé índùxin-nda.

¹⁸ Cunaha-nsiá, yatni iá stná ñuu cahnú Jerusalén ndé nduú ñuu tii ma, nahi dava hora caca-nda,

¹⁹ (te yucán ndoó cuáhà) nècuàchì raza Judea. Ñàyùcànduá, nì casaà stná cuáhà nècuàchìmà ndé iá Marta xì María, cuní-nè nacuàhandee ini-nè nècuàchìmà sàhà nsì-cùha-ne.

²⁰ Daaní, na ní xinitnùhu Marta sàni quesaa Jesús, dandu cuáhàn-nè nànchìcùn-nèyà. Doco María, nì ndòo-ne vehe.

²¹ Te na ní sàà Marta ndé iín-yá, dandu nì cachi-nè xì-yá:

—Señor mío, nú ni ía-ní yohó nì cùí, dandu mà cùí cùhe.

²² Doco yùhù ináhí, nsidaa ñà-nduá ni cacán tàhvì-ní nuù Dios vichi, seguru cuàhatahvì-yá mii-ní.

²³ Dandu nì cachi Jesús xì-né:

—Icúmí cùha-ní natiacu-nè.

²⁴ Dandu nì cachi Marta xì-yá:

—Yùhù ináhí, icúmí-nê natiacu-nè na sàà xìnu tiempu, te natiacu nsidaa nèhivì.

²⁵ Dandu nì cachi Jesús xì-né:

—Yùhù nduú ana danátíacú xì nèhivì, te sáhatahvì stnái vida ndiaha. Ana càhvì xì, mate sàni xìhì-nè, doco icúmí-nê natiacu-nè.

²⁶ Te nsidaa ana itíacú, te xiníndísâ-né yùhù, mà nunca sàà-nè cui ndisa-ne. ¿A xiníndísá-ní ñà-jaàn?

27 Dandu nì cachi-nè xì-yá:

—Jaan, Señor mío; yùhù xiníndísê ñà-mii-ní nduu-ní Cristu Dèhemanì Dios, te ndé inga ñuhivì nì quee-ní nì quesaa-ní.

28 Ducán nì cachi-nè, dandu mànuhù-né vehe-ne, te nì cana dèhé-nè cùhì-nè, cachí-nè xì nècuàchìmà:

—Sànì quesaa maestru Jesús, te caná-yá mii-ní.

29 Ñàyùcàndùá, na ní tiacu María ñà-jaàn, dandu luegu nì ndacuiin-nè cuàhàn-nè ndé iá-yà,

30 vächì tàñáha ga sàa-yà meru ini ñuu mà, iá va-ya ndé nì ndacùhun tnahá-yá xì Marta.

31 Daaní, nècuàchì raza Judea ndoó nácuàhandee xi ini María vehe-ne, nì xini-nè na ní ndacuiin yàchì nècuàchìmà cuàhàn-nè, ñàyùcàndùá, nì tenchicùn stná-nè cuàhàn-nè, cachí-nè:

—Ádi cuàhàn nècuàchì jaàn ndé índùxin nsì ñà-coo-ne cuacu-ne.

32 Dandu nì sàa María ndé iá Jesús. Te nì sàcuìn sìsì-né nùu-yá, cachí-nè:

—Señor mío, nú ni ía-ní yohó nì cùí, dandu mà cúí cùhe.

33 Daaní, na ní xini Jesús sacú María, te sacú stná nèhivì cutnáhâ xí-nê, dandu nì sàcàn fuerte ini-yà, te nì cutàsi ini-yà.

34 Dandu nì cachi-yà xì nèhivì yucán:

—¿Índù índùxin nsì?

Te nì cachi-nè xì-yá:

—Cùhùn-ndà cundehè-ní, Stoho-nsì Señor.

35 Dandu nì sacu stná-yà.

36 Te sàháyùcàndùá nì cacachi nècuàchì raza-yà (nì quixi Jerusalén):

—Cundehè-nsiá na cuahà guá cuú ini-yà sàhà nsì ma.

³⁷ Doco dava nèhivì yucán, nì (xitnùhu-ne), cachí-nè:

—Dècuèndè iin nècuàchì cuaá nì dànátùì Jesús yohó nùù-xí. ¿Índù chuun mànicùì dandúvaha-ne nècuàchì nsì yohó sàhà ñà-màsà cúí-nè nì cùí? —nì cachi-nè.

³⁸ Daaní, cuahàn-yà xì-né te nì sàà nsidaa-né dècuèndè ndé índùxin nsì ma. Cueva nduá, te ndiadí iin cavà cahnú yehá. Te mii-yá, sácàn ndee ini-yà nì sàà-yà.

³⁹ Dandu nì cachi-yà xì nèhivì yucán:

—Dità-nsiá cavà jaàn.

Doco nì càhàn Marta, cùha nsì-Lázaro, cachí-nè:

—Señor mío, sàcuahàn-ndà cùmì quivì vichi; ádi sàsàhán quini nsì jaàn.

⁴⁰ Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Sànì cachi xì-ní cuisì xiñuhu cunindisá vaha-ní, dandu cuni-ní ñà-ndiaha guá quidá Dios.

⁴¹ Ñàyùcànduá, nì ditá nèhivì mà cavà ndiadí yehè cueva mà. Dandu nì ndacoto ndiaá-yà dìquì-xí, te nì cachi-yà:

—Ansivéhé-ní, Yuamání, vachi nì inini-ní ñà-nduá nì xicàn tàhvì nùù-ní.

⁴² Te ináhî, ducani iníní-nî yùhù na xicàn tàhvì nùù-ní, doco ducán cachí xì-ní vichi sàhà-ñá nì cúníní nèhivì itá yohó, te cunindisá-né mii-ní ñà-nduù-ní ana nì techuun-xí vàxi

⁴³ —nì cachi-yà.

Dandu nì ndàhì ndee-yá, cachí-yà:

—¡Lázaro! ¡Quee-ní, nahà-ní!

⁴⁴ Dandu nì natiacu nècuàchì nsì ma nì quee-ne cueva, idáducún î-né sìcoto. Te nuhní stná

ndahàsáhà-né, te nùù-né, ídàhvi stná iin sìcoto. Dandu nì dándàcú-yá nùù nèhivì itá yucán, cachí-yà:

—Nacanì-nsiànè, te ni cacá-né —nì cachi-yà.

Nansa nì ndatnuhu tnahá nèhivì ñà-tnii-ne Jesús, te cahni-néyà

⁴⁵ Ñàyùcàndùá, cuàhà nècuàchì raza Judea yucán, nì xinindisá stná-nèyà na ní xini-nè nansa nì quida-ya. Divi nèhivì nì sàhàn vehe María nàcòtò xì nècuàchìmà xínduu-ne.

⁴⁶ Doco dava ga nèhivì yucán, mànuhù-né, te nì cachitnùhu-ne xì nècuàchì fariseu nansa nì quida-ya.

⁴⁷ Ñàyùcàndùá, nì nataca nècuàchìmà xì dùtù xícusahnú, te nì ndatnuhu tnahá-né, cachí-nè:

—¿Ndíà quida-nda? vàchi cuàhà gá milagru quidá Jesús.

⁴⁸ Te nú ni nácóó uun-ndané, dandu icúmí nsidaa nèhivì cunindisá-né nècuàchìmà. Te nú ducán, dandu caquixi tè-romanu, dacaá-te ve-heñùhu xi-nda, te dandutu stná-te nsidaa-nda ñuu-ndà yohó —nì cachi-nè.

⁴⁹ Dandu nì càhàn iin tiàa nani Caifás, divi nècuàchì nduú dùtù cusáhnú cuìa yucán. Te dohó nì cachi-nè:

—Mii-nsiá, có-cùndáà ini-nsià.

⁵⁰ Có-sànihì inì-nsia ñà-nùù ndohó chicá vaha quea nú ni cuí imindaa nèhivì sàhà ñuu-ndà yohó, te màdiá ndañuhu nsidaa-nda —nì cachi-nè.

⁵¹ Doco Caifás mà, màdì inì-ni mii-né nì chitnùní inì-nè cachi-nè ducán; cóó, vàchi sàhà-ñá nduú-né dùtù cusáhnú cuìa yucán, ñàyùcàndùá Dios nì

dàchítùnì ní ini-yà nè cachi-nè ducán sàhà Jesús ñà-ìcúmí-yà cui-yà sàhà nèhivì ñuu-yà.

52 Te màdì cuisì sàhà nèhivì ñuu-yà. Còó, vàchi icúmí stná-yà cundaca-ya nsidaa nèhivì nduú dèhe ndisa Dios, te danátácá-yà nè ñà-cundoo-ne iin-ni cahnú-ní, mate vichi xíndoo-ne inicutu ñuhiví.

53 Cunaha-nsiá, ndè quivì yucán nì quesaha tè-xídadacú ñuu mà ndatnuhu stnahá-te nansa quida-tè ñà-cahni-téyá.

54 Ñàyùcàndùá, cóni xícanuu vate gá-yà mahì nèhivì raza-yà yucán, còó. Nì quee-ya cuàhàn-yà inga ñuu nani Efraín, iin ñuu indúhu yatni ndé nduú puru yucù. Te yucán nì ìa chii-yá xì nècuàchì dacuahá-yá.

55 Daaní, quivì yucán sà-ìtúú nacava iin vicò nani vicò pascua, nduámà iin vicò siempre nsidácáhnú nècuàchì raza Judea yucán. Ñàyùcàndùá, cuàhà nèhivì nì quee ñuu cuati vaxi ñuu Jerusalén sàhà ñà-nduhii-né antes sàà vicò mà.

56 Te itá nècuàchìmà veheñùhu cahnú ndatnúhú-nê, ndácàtnùhù stnahá-né nùù-né a quixi stná Jesús vicò mà, á coó, cachí-nè iin-ne xì inga-nè:

—¿Nansa tuxí inì-nsia? ¿A quixi-ne, á coó? Ádi mà quíxí-né cahan-nsí.

57 Cunaha-nsiá, sàni quee iin orden nùù dùtù xícusahnú, xì nùù nècuàchì fariseu, cachí-nè xì nsidaa nèhivì ñà-ìcúmí-nê cachitnùhu-ne índù iá-yà, nú ináhá-nê, sàhà-ñá cùhùn nècuàchìmà tnii-neyà.

12

Nansa nì quida iin nècuàchì ñahà, nì dàcùchí-né sàhà Jesús xì tàtnà tnàmì

¹ Daaní, cumánì gá ìñù quivì cunduu vicò pas-cua, dandu nì sàà Jesús ñuu tii Betania, divi ñuu ndé iá nècuàchì nì dànátíácú-yà nani Lázaro.

² Te ñuu mà nì quida stná nèhivì iin vicò tii sàhà-ñá cundoo-ne cuxi-ne xì-yá. Te vicò mà nì chindee stná Marta, nì quida-ne chuun yuhùnùhú. Te iá stná Lázaro yucán mahì nèhivì cutnáhâ xí-yá xixí-yá.

³ Daaní, nì sàà stná María yucán, nihí-né dava litro ñà-tnami nani nardo, finu cuàhà-té, te yàhvi gà-te. Te nì dàcùchí-nète sàhà-yá, dandu ni nacuaaha-nète xi ididíni-né. Te inicutu vehe nì nacutu dico tnami-té.

⁴ Doco yucán iá stná iin nècuàchì dacuahá-yá nani Judas Iscariote, divi dèhe Simón, te nduú stná-nè tiàa icúmí dicò xì-yá después. Te dohó nì cachi-nè:

⁵ —¿Índù chuun cóni cùyàhvi ñà-tnami jaàn chicá vaha nì cuí? Vàchi vətùni tui ùni cìentu dihùn plata sàhà ñà-jaàn, te dasàn-ndàñá nuù nècuàchì ndahví.

⁶ Ducán nì cachi nècuàchìmà, doco màdì ndisa nècuàchì ndahví cuhí ini-nè; (mii-né cuhí ini-nè), vachi iin nècuàchì cuihnà nduú-né. Te ndahà-né iá itni dihùn xí nsidaa nècuàchìmà, te tūha stná-nè cuida cuihna-né dihùn ñuhuma.

⁷ Ñàyùcànduá, nì cachi Jesús xì-né:

—Nacoo-ní nècuàchì ñahà yohó, vachi sàhà-ñá sà-itúú quivì cundùxin, ñàyùcànduá nì chivàha-ne ñà-tnami yohó, te vichi nì xichuún-néà.

⁸ Nècuàchì ndahví, nicanicuahàn ndoó-né yohó, doco yùhù, còó, sacù-ni quivì ié` xì-nsiá —nì cachi-yà.

Nansa nì ndatnuhu tnahá nèhivì ñà-cahni stná-nè Lázaro

⁹ Daaní, cuàhà gá stná nècuàchì raza Judea, nì sàà stná-nè ñuu tii Betania mà na ní xinitnùhu-ne yucán iá-yà. Doco màdì cuisì mii-yá cuní-nè cundehè-né, còó. Stná Lázaro cuní-nè cundehè-né, vàchi sàni natiacu nècuàchìmà.

¹⁰ Ñàyùcàndüá, dècuèndè stná nècuàchìmà cuní stná dùtù xícusahnú cahni-né, te sàhámà nì que-saha-né ndatnúhú tnahá-né (nansa quida-ne).

¹¹ Vàchi sàhà Lázaro cuàhà nèhivì ladu Judea mà cuní-nè yàha-ne ladu xi Jesús ñà-cunindisá stná-nèyà.

Nansa nì sàà Jesús ñuu Jerusalén

¹² Daaní, nì yàha inga quivì. Te nèhivì cuàhà sàni quesaa ñuu Jerusalén chivàha xi vicò mà, nì xinitnùhu-ne ñà-ìcúmí Jesús quesaa stná-yà.

¹³ Ñàyùcàndüá, nì sahnde-nè ndahà nù-ñúù, te nihí-nènu nì quee-ne cuàhàn-nè dècuèndè ndé vàxi-ya, cána ndee nsidaa-né, cachí-nè:

—¡Viva! ¡Ndiaha gá nècuàchì yohó, vàchi cuenta xi Stoho-ndà Señor vàxi-ne! ¡Ndiaha gá-nè, vàchi cuàhàn-nè cusahnú-né nùù ñuu-ndà Israel!

¹⁴ Dandu nì tui iin burru chii, te nì sàcùnùú-yá yàtà-sí. Ducán nì quida-ya, vàchi dohó cachí nùù tutu ì:

¹⁵ Mii-nsiá nèhivì ñuu Sión yohó, màsà yúhí-nsiá, vàchi icúmí quesaa mii-yá ana cusahnú nùù-nsiá, cuindànùú-yá iin burru chii —cachí tutu mà.

16 Doco nècuàchì dacuahá-yá, có-ínáhá-nê ñà-sàhà mii-yá cachí tutu ì ducán. Cuisì dècuèndè después na sání nanihì-yá tnùñuhu ndiaha xí-yá, dandu nì nsinuu ini-nè, ndisa, ducán cachí tutu mà, te divi ducán nì chindee stná-nèyà, (te nì quida ndisa-ya) nsidaámà.

17-18 Pues vichi sàni ndecoyo cuàhà nèhivì (ñuu mà) nánchicùn xì-yá, vàchi sàni xinitnùhu-ne sàhà milagru cahnú nì quida-ya na ní cana-ya Lázaro nì quee-ne sepultura nì natiacu-nè. Vàchi nèhivì nì xini xì milagru mà, sàni dàcuítia-nè cuentu inicutu.

19 Daaní nì xini nècuàchì fariseu ñà-cuàhà guá nèhivì nì ndecoyo, te nì ndatnuhu tnahá-né entre mii-né, cachí-nè:

— ¡Jaàn xiní-nsià ni-iyuhu có-quidà-ndà ganar! Cundehè-nsià, nsidanicuú nèhivì nchícùn xì Jesús vichi.

Nansa nì quixi nècuàchì raza Grecia nandúcu-nê Jesús

20 Daaní, vicò mà nì sàà stná itnii nècuàchì ñuu Grecia ñà-cahvi-né Dios vicò mà.

21 Te nì tnàtuu-ne nùù Felipe, iin nècuàchì ñuu Betsaida iá ladu Galilea, te nì cachi-nè xì nècuàchimà:

— Señor, cuní-nsì càhàn-nsì xì Jesús.

22 Dandu nì sàhàn Felipe nì cachitnùhu-ne xì Andrés, dandu ndúì-nè cuàhàn-nè nùù mii-yá, te nì cachi-nè xì-yá sàhà nècuàchì ñuu Grecia mà.

23 Dandu nì naxiconihí-yá nùù-né, cachí-yà:

— Vichi sàni sàà quivì nanihì tnùñuhu ndiaha xí, divi yùhù ana nduú Tnaha Nèhivì Ñuhiví.

24 Cunini-nsia palabra ndàcuisì yohó: nú (cuhí ini-ndà) iin nùnì, te sàhámà có-chìhì-ndañá, dandu imindaa nùnì cundua nicanicuahàn. Doco nú sàni chihi-ndañá, dandísá icúmíâ nducuahà'.

25 Pues ducán iá stná xì vida xi nèhivì. Nú cuhí gà ini-nè vida xi-ne ñuhiví yohó, dandu icúmíâ ndañuhu dahuan. Doco nú có-cùhí ini-nèà, dandu nicanicuahàn cucumi-né vida ndiaha.

26 Te nú nduú ndisa-ne iin ana xinúcuáchí nùí, dandu ni cúnchícùn-nè yùhù, te ndéni nì cui nì sái, yucán icúmí sàà stná nècuàchìmà cutnahá-né xì'. Te nsidaa ana xinúcuáchí nùí, icúmí Yuamánì quidañuhu-yánè.

27 Vichi yáha ga nacání cuáhà inì. Doco ¿a cuáhìn càquìn nùù Yuamánì ñà-nì dácâcu-ya yùhù nùù ñà-nduá icúmí cuu xì vichi? Còó, vâchi divi sàhà ñà-nì cùù-xì' ducán nduá nì quesai ñuhivì.

28 Te vichi dohó cachí xì Yuamánì: “Tavà-ní tnùñuhu xì-ní cundehè nèhivì”.

Dandu nì tiacu tàchì ana cáhàn ansivi, cachí-yà:

—Sàni taví tnùñuhu xì, doco más gà-ñà icúmí quee nùù nèhivì quivì nùù-xì.

29 Ñâyùcànduá, nèhivì itá yucán, na ní tiacu-nè tàchì-yá, nì cachi-nè:

—Dàvì ní cáhàn.

Te dava ga-nè nì cachi-nè:

—Ádi ángel nì cáhàn xì Jesús.

30 Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Màdì sàhà yùhù nì cáhàn Dios ndè ansivi nì tiacu-nsiá; sàhà mii-nsiá nduá nì cáhàn-yà.

31 Cunaha-nsiá, sà-ítúú ndundaà sàhà nsidaa ñà-có-ndiáá ñuhiví yohó. Te vichi icúmí Dios tavà-yá quisì dandacú nùù ñuhiví yohó.

³² Daaní, nú sàni chituu ducún nèhivì yùhù, dandu icúmí danátâquì cuàhà nèhivì nùí.

³³ Palabra mà nì cachi-yà nahi ejemplu sàhà-ñá cundaà ini-ndà índù modo icúmí nèhivì cahni-néyà (nchìca cruz).

³⁴ Dandu nì cachi nèhivì cuáhà mà xì-yá:

—Nsiùhù, sàni inini-nsi nì cahvi-ne nùù ley ì ndé cachá: “Nicanicuahàn icúmí coo mii-yá nani Cristu”. Doco mii-ní, cachí-ní ñà-icúmí nèhivì dananá ducún-nè mii-ní, (te cui-ní). Te cachí stná-ní ñà-ndùù-ní Tnaha Nèhivì Ñuhiví. Pues ¿nansa iá (chuun quidá) iin ana nduú Tnaha Nèhivì Ñuhiví?

³⁵ Dandu nì cachi Jesús xì-né:

—Iyuhu nduú tiempu cuàhàn cutnuù ndiaha luz (xi Dios) mahì-nsiá. Ñàyùcàndùá, nacua datnùù ndiaha-yá nùù-nsiá, ducán quida ndisa-nsia cumplir vichi, vàchi (vàxi iin quivì) vihini cuxio nsidaámà, te ndé cuisì ichì ñáa ndòò nùù-nsiá. Cunaha-nsiá, nú ni cacá iin nèhivì ichì ñáa, mà có-cundáà tnùnì ini-nè índù nùù-xí sàà-nè.

³⁶ Doco vichi nduú meru hora datnùù ndiaha-yá luz (xi-ya) nùù-nsiá, ñàyùcàndùá cunindisá-nsiá sàhà-ñá sàà-nsià cunduu-nsia dèhe mii-yá ana datnùù ndiaha xi-nsiá —nì cachi-yà.

Dandu nì quecuaán-yá iin xaan ndé mà ndácùhun nècuàchìmà-yá.

Nansa nì cahìchì ini nècuàchì ñuu Jesús mii-yá

³⁷ Mate cuàhà milagru nahnú nì quida-ya nì xini nèhivì, doco cóni sàà-nè cunindisá-néyà.

³⁸⁻³⁹ Te ducán nì cuu ndisa ñà-ndùá nì tiaa profeta sàhana nani Isaías, vàchi dohó nì cachitnùhu ndómà:

Stoho-nsi Señor, sacu nèhivì nì xinindisá ñà-nduá
nì cachi-nsi xì-né, mate cuáhà gá sàni
quida-ní milagru fuerte, nì cachi ndómà.

Ñàyùcànduá, mànicuì gá cunindisá nèhivì
(raza-yà), vèchi dohó nì tiaa stná Isaías mà
(ñà-nduá nì cachi Dios) sàhà-né:

⁴⁰ Sàni dàcuái anima-nè, te quidámáxiní-nè quidé.

Ñàyùcànduá, có-cùní-nè cundehè-né ichì
yùhù, ni có-cùní stná-nè mànihì ini-nè, ni
có-cùní stná-nè natnahnù-nè (ichì váha), te
ducán nsida vii' anima-nè, nì cachi-yà.

⁴¹ Ñà-jaàn nduá nì tiaa Isaías sàhana na ní xini
ndómà seña xi Dios ñà-ndiaha guá cuàhàn quida
Jesús, te nì cachitnùhu-nda sàhámà.

⁴² Doco cunaha-nsiá, cuáhà gá stná nèhivì
raza-yà nì xinindisá stná-nèyà, dècuèndè stná
cuáhà nècuàchì dandacú. Doco cóni càchí vate-né
ñà-jaàn, vèchi nì yùhí-nè (cuìdà ini) nècuàchì
fariseu-nè, te mà cóó gá permisù cùhùn-nè
veheñùhu.

⁴³ Vèchi chicá nì cudì ini-nè ndee vaha-ne nù
nèhivì ñuhiví, te màdì nù Dios.

*Nansa icúmí palabra nì cachi Jesús nsidandaà
sàhà cuàchi nèhivì ñuhiví*

⁴⁴ Daaní, nì ndàhì ndee Jesús, cachí-yà:

—Nú xiníndísâ nèhivì yùhù, màdì cuisì yùhù
xiníndísâ-né; cóó. Stná mii-yá ana nì techuun-xí
vèxi xiníndísâ stná-nè.

⁴⁵ Te nú indéhe-né yùhù, dandu indéhe stná-nè
ana nì techuun-xí vèxi.

⁴⁶ Cunaha-nsiá, sàhà-ñá datnú nù nèhivì ichì
cùhùn-nè, ñàyùcànduá nì quesai ñuhiví yohó,

dandu nsidaa ana xiníndísâ xí, mà cáca gá-nè ichì ñáa.

⁴⁷⁻⁴⁸ Te nú cundáa ini iin nêhivì ñà-ndúá cachí, te có-chîvâha-neà, dandu icúmí ndundaà sàhà cuàchi-ne, te nîhî-né castigu. Doco màdì yùhù icúmí nsidandaà xì sàhà-né. Còó, vâchi màdì sàhà-ñá dandohí nêhivì nì quesà ñuhiví yohó. Còó; sàhà-ñá càcu-ne nì quesà. Divi palabra sàni cachì icúmí nsidandaà sàhà cuàchi nêhivì cahíchì ini-xì, te có-càndísâ-né ñà-ndúá cachí. Icúmí palabra mà cachà nansa nîhî-né castigu na sàa xìnu tiempu.

⁴⁹ 'Nsidaa ñà-ndúá sàni cachì xì-nsiá, màdì dîni mií nì queá; còó, divi Yuamáni' nduú ana nì sàcùnahí nùù-xì; divi mii-yá nì cachì-yà xì ñà-ndúá cuní-yà cachì xì-nsiá.

⁵⁰ Te ináhí, nú ni cúníndísâ-nsiá ñà-ndúá dandacú-yá, dandu vida ndiaha cucumi-nsiá nicanicuahàn. Ñàyùcàndúá, nacua sàni cachì-yà xì, divi ñà-jaàn nduá cachí xì-nsiá —nì cachì Jesús.

13

Nansa nì nacate Jesús sàhà nècuàchì dacuahá-yá

¹ Daaní, nì sàa vigilia vicò pascua, te ináhá Jesús sà-ítúú stná quivì icúmí-yâ quee-ya ñuhiví yohó nùhù-yà ndé iá Yuamáni-yá. Te cunaha-nsiá, cuú cuáhà ini-yà sàhà nêhivì xí-yá ndoó ñuhiví yohó, ñàyùcàndúá nì (quida-ya iñaha ñà-cundaà ini-ndà) yáha ga cuú cuáhà ini-yà sàhà-ndà.

² (Vâchi divi ñuú vigilia mà) iá-yà cudínî-yà xì (nêhivì xí-yá). Doco iin nècuàchìmà nani Judas Iscariote, divi dèhe Simón, sànihnú ini-nè

cahin-nèyà (nùù tè-xídandacú), vèchi ducán nì dànácání ini ñà-malu-nè quida-ne.

³ Te mii-yá, ináhá stná-yà sàni chitnùnì ini Yuamáni-yá ñà-dandacú-yá nùù nsidanicuú iñàha, te ináhá stná-yà ñà-nùù Yuamáni-yá nì quixi-ya, te después nùhù-yà.

⁴ Ñàyùcànduá, nì nacooyà ñà-xixí-yá, te nì ndacuiin-yà, nì tavà-yá dùhnù quihín-yà, te nì chicuhni nihni-ya iin sìcoto caní tìxi-ya.

⁵ Daaní, nì tnii-ya iin tina, te nì dàchitù-yáñà tècuíí, dandu nì quesaha-yá nacaté-yá sàhà nècuàchì dacuahá-yá, te después nì nsida ìchí-yáñà xì sìcoto cani-ma.

⁶ Te na ní sàà-yà ndé iá Simón Pedro, dandu nì cachi-nè xì-yá:

—¿A ndisa cuní-nî nacate-ní sàhí, Señor mío?

⁷ Te nì cachi-yà xì-né:

—Vichi có-sànìhì inì-ní índù iñàha nduá cuàhìn quide xì-ní, doco vaxi iin quìvì, dandu sàà-ní cundaà vaha inì-ní.

⁸ Dandu nì cachi-nè xì-yá:

—¡CÒÓ! ¡Mà nunca cuàhi nacate-ní sàhí!

Te nì cachi tu-ya xì-né:

—Nú màsà nácátí sàhà-ní, mà cúí cunduu-ní nèhivì xí.

⁹ Te nì cachi tu-ne xì-yá:

—Señor mío, nú ducán nduá, dandu nacate stná-ní ndahí xì ònì, te màdiá cuisì sàhí.

¹⁰ Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Cunaha-ní, nú làcà nì xichi iin nèhivì, còò necesidad cuchì tu-ne, vèchi sà-íá ndoo inicutu ìcà-né, cuisì sàhà-né (cúdi), te ñà-jaàn xiñuhu ndoo. Te ducán iá stná xì mii-nsiá vichi, sàni ndoo vaha

dahuun anima-nsiá. Doco màdì nsidaa-nsiá iá ndoo-nsia.

¹¹ Ducán nì cachi-yà, vàchi ináhá-yâ ana cuàhàn dicò xì-yá, ñàyùcàndüá nì cachi-yà: “Màdì nsi-daa-nsiá iá ndoo-nsia”.

¹² Daaní, nì nsihi nì nacate-ya sàhà-né, dandu nì nàcùndixi-ya dùhnù quihín-yà, te nì sàcòo-ya. Te nì cachi-yà xì-né:

—¿A cundáà inì-nsia índù chuun nì quide xì-nsiá ducán?

¹³ Pues Maestro cachí-nsià xì, te Stoho-nsì Señor cachí stná-nsià xì. Te vátùni iámà, vàchi divi nduí.

¹⁴ Doco cunaha-nsiá, mate maestru xi-nsia nduí, te stoho-nsià nduí, doco nì nacati sàhà-nsiá. Ñàyùcàndüá, stná mii-nsiá ndiá ìcà-nsiá nacate stnahá stná-nsià sàhà-nsiá.

¹⁵ Vàchi nacua nì quide xì mii-nsiá, divi ducán xiñuhu quida stná-nsià.

¹⁶ Ñà-ndáà nduá cachí xì-nsiá yohó: màsà cútúxí ini iin peón ñà-chicá ndiaá-te nùù lamú xi-tè. Stná iin tè-nìhì-xì iin razón, màsà cútúxí inì-te ñà-chicá ndiaá-te nùù ana nì techuun-xi-té xì razón mà.

¹⁷ Ñàyùcàndüá, nú sàni cundaà vaha inì-nsia ñà-ndáà nduá sàni cachì xì-nsiá, te quidá ndisa-nsia cumplir, dandu ndiaha gá cundoo-nsia.

¹⁸ Doco có-câhìn sàhà nsidaa-nsiá. Yùhù ináhí índù nèhivì sàni nacàxin. Te nacua nì cachitnùhu nùù tutu ì, ducán ndisa sàni cuu xí, vàchi dohó cachá: “Iin tiàa cutnâhâ xí na xixí, divi nduú ana sàni nanduu ana xiní ùhì xì”.

¹⁹ Yùhù, tàñáha ga yàhi tnùndoho icúmí cuu xí, doco sàni cachitnùhi xì-nsiá sàhà-ñá, dandu na

sàa cuu ducán, icúmí-nsiâ cunindisá-nsiá ñà-divi yùhù nduú mii-yá.

²⁰ Ñà-ndácuisì nduá yohó cachî xî-nsiá: nú xiníndísâ nèhivì iin ana nì techuín, dandu queámà na ian sàni xinindisá stná-nè yùhù. Te nú ducán xiníndísâ-né yùhù, dandu cuní cachàmà xiníndísâ stná-nè mii-yá nì techuun-xí vàxi

²¹ —nì cachi-yà.

Nansa nì cachi Jesús ñà-divi Judas icúmí quida xi-yá entregar

Dandu nì quesaha-yá cuhúún cuáhà ini-yà, te nì cachitnùhu-ya xì nèhivì xí-yá yucán:

—Cunaha-nsiá, iá iin-nsia cuàhàn cahin xî’.

²² Ñàyùcàndùá nì quesaha nsidaa nècuàchìmà indéhe stnahá-né nùù-né, nacání ini-nè ana divi cáhàn-yà sàhà-xí cahan-né.

²³ Te yatni uun diìn-yá iá iin nècuàchì màni guá nùù-yá.

²⁴ Ñàyùcàndùá, nì quida Pedro iin seña nùù nècuàchìmà ñà-nì ndácàtnùhù-né nùù-yá ana divi cáhàn-yà sàhà-xí.

²⁵ Dandu nècuàchìmà, chicá nì cuyatni-ne nùù-yá, te nì cachi-nè xî-yá:

—Señor mío, ¿ana divi nduú tiàa cachí-ní?

²⁶ Dandu nì cachi-yà xî-né:

—Cuàhìn dandaxín iyuhu pan, te ana cuàhi, divi nècuàchì jàan nduú-né.

Dandu nì dandàxín-yá pan mà, te nì sàha-ya Judas Iscariote, divi dèhe Simón.

²⁷ Te na ní tniì nècuàchìmà pan mà, dandu nì quìhvi ñà-malu Satanás ini anima-nè. Dandu nì cachi-yà xî-né:

—Ñà-nduá cuàhàn-ní quida-ní, yàchì quida-nià.

²⁸ Doco nèhivì dava ga cutnâhá xí-yâ yucán, cóni cúndáà ini-nè índù chuun nì cachi-yà palabra mà xì nècuàchìmà.

²⁹ Dava-ne, nì tuxi ini-nè nì cachi-yà ducán sàhà ñà-nduú nècuàchìmà ana ndiaá xì dikhùn xí nsidaa-né, te ádi iá iñàha cùhùn-nè cuiin-ne ñà-nducahnú vicò, te ò cùhùn-nè dasàn-né dikhùn nùù nècuàchì ndahví cahan-né, (doco còó).

³⁰ Daaní, na ní nsihi nì tnii Judas mà pan mà, dandu vichi vichi nì quee-ne cuàhàn-nè; te ñuú nduá.

Ñà-nduú palabra saa nì dandacú Jesús nùù-ndà

³¹ Na sàcuàhàn Judas, dandu nì cachi Jesús:

—Yùhù ana nduú Tnaha Nèhivì Ñuhivì, vichi sàni nìhì ndise tnùñuhu xí, te sàhà stná yùhù icúmí quee ga stná tnùñuhu xí (Yuamáni) Dios.

³² Ñàyùcànduá, nú sàhà yùhù chicá coo tnùñuhu xí-yá, dandu stná yùhù nìhì gá stnái más tnùñuhu quida-ya; te yàchì icúmí-yâ quida-ya ducán.

³³ Hijos, làcà iyuhu-ní coo guè xì-nsiá yohó. Vàchi nacua nì cachì xì nècuàchì raza-ndà Judea daa, ñà-jaàn nduá cachí stnái xì mii-nsiá vichi, icúmí-nsiá nanducu-nsiá yùhù, doco lugar ndé cùhìn mà-cuí sàà-nsià.

³⁴ Te vichi dandacuí iin ley saa chivàha-nsia, divi ñà-cuu stnahá ini-nsià sàhà-nsiá, ñà-jaàn nduá dandacuí; nacua cuú cuáhà inì sàhà mii-nsiá, divi ducán xiñuhu cuu stnahá stná ini-nsià sàhà-nsiá.

³⁵ Vàchi nú ni cuú stnahá ini-nsià sàhà-nsiá, dandu sàhájàn vètùni cundaà ini nsidaa nèhivì ñà-divi nèhivì xí yùhù nduú-nsiá.

Nansa nì cachitnùhu Jesús ñà-ìcúmí Pedro nacuaà-néyà

³⁶ Dandu nì cachi Simón Pedro xì-yá:

—Señor mío, ¿índùvì cùhùn-ní?

Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Vichi mà cúí cutnaha-ní xì cùhùn índù icúmí cùhìn. Doco después, dandu icúmí stná-ní sàà-ní yucán.

³⁷ Dandu nì cachi-nè xì-yá:

—Señor mío, ¿índù chuun mà cúí cutnahá stnáì xì-ní cùhùn vichi? Vàchi cunaha-ní, dispuestu ié` cùì sàhà-ní.

³⁸ Dandu nì cachi-yà xì-né:

—¿A ndisa dispuestu iá-ní cùì-ní sàhí cahan-ní? Yùhù cachí` xì-ní, te ñà-ndáà nduá, tàñáha ga coto lehe, te sàni nacuaà-ní yùhù ùni xichi.

14

Ñà-nduá nì cachi Jesús xì nèhivì xí-yá ñà-mii-yá nduú-yá ichì sàà-ndà nùù Yua-nda Dios

¹ Màsà nácání gá ini-nsià; cuisì cunihnu ini-nsià Dios, te cunihnu stná ini-nsià yùhù.

² Ini vehe cahnú Yuamánì` iá cuàhà gá lugar ndé cundoo-nda. Te nú màdì ñà-ndáà nduájàn, dandu sàni cachì xì-nsiá nì cùì. Doco icúmí codònuì nùù-nsiá cùhìn sàhà ñà-quida viì` ndé cundoo stná-nsià xì`.

³ Daaní, na nsihi quideàmà, dandu icúmí naxi-cocuîn nàcuàqui mii-nsiá nùhù-ndà sàhà-ñá cutnaha-nda cundoo-nda yucán.

⁴ Te lugar yucán, sàcùndáà inì-nsia índù iá`, te sàcùndáà stná inì-nsia índù ichì sàà yucán.

⁵ Dandu nì cachi Tomás xì-yá:

—Señor mío, có-ínáhá-nsî ichì mà, vâchi có-cùndáà ini-nsì índù cùhùn-ní.

⁶ Dandu nì cachi Jesús xì-né:

—Yùhù nduí ichì mà, te nduú stnái ñà-ndácuisì, te nduú stnái ana (sáha xi) vida ndiaha. Nú màdì sàhà yùhù, còò íín sàà nùù Yuamáń'.

⁷ Doco nú ináhá-nsiâ yùhù, dandu ináhá stná-nsiâ mii-yá. Ñâyúcandúá, vichi sàni xini-nsiâyà, te sà-ínáhá stná-nsiâyà.

⁸ Dandu nì cachi Felipe xì-yá:

—Señor mío, cuní-nsì cundehè-nsí Yua-nda Dios, dandu ndòo vâha ini-nsì.

⁹ Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Sàcuàhà gá tiempu ié` cutnâhî xì-nsiá, te ¿a táñâha ga nacunì-ní yùhù, Felipe? Cunaha-ní, nú sàni xini-nsiâ yùhù, dandu ñà-sàni xini stná-nsiâ Yuamáń' nduá, te còò cá necesidad cachì-ní ñà-cuní-nsiâ cundehè-nsiâyà.

¹⁰ Ádi sá-xiníndísá-nî ñà-ñùhú saín vida xi ini Yuamáń', te ñuhú stná vida xi-ya ini yùhù. (Pues divi ducán nduá, te sàhámà) nsidaa ñà-nduá cachì xì-nsiá, màdiá inì-ni mií ndacú ínà, vâchi ini anímè iá Yuamáń', te divi-ya nduú ana quidà-xì obra ndiaha xí-yá (xiní-nsiâ).

¹¹ Cunindisá-nsiá ñà-ñùhú vida xi ini mii-yá, te iá stna vida xi-ya ini yùhù. Te nú có-xiníndísâ-nsiá mate sàni cachì xì-nsiá ducán, doco siquiera cunindisá-nsiá ñà-sàni xini-nsiâ milagru ndiaha nì quide.

¹² Ñà-ndáà nduá cachì xì-nsiá yohó: nú xiníndísâ ndisa iin nèhivì yùhù, dandu vâtùni quida stná-nè milagru nahi ñà-nduá quidé.

Dècuèndè milagru chicá fuerte vètuni quida stná-nè, vèchi icúmí nùhì ndé iá Yuamání.

¹³ Te nsidaa ñà-nduá nì cəcàn tàhvì-nsiá, te ndacùcahan-nsiá quiví, icúmí quideà, dandu chicá más nìhì Yuamání tñũñuhu xí-yá sàhà yùhù ana nduú Dèhemani-yá.

¹⁴ Ndéni iñàha nì cui nì cəcàn tàhvì-nsiá, te ndacùcahan-nsiá quiví, quideà.

Nansa nì quida Jesús comprometer techuún-yá Espíritu Ìi xí-yá quixi

¹⁵ Nú cuú ndisa ini-nsiá sàhí, dandu icúmí-nsiá chivàha-nsiá ñà-nduá dandacuí nùù-nsiá.

¹⁶ Icúmí cəcàn tàhvì stnáì nùù Yuamání, dandu techuún-yá inga ana quixi chindee xi-nsiá, te Yà-icúmí quixi ma, nicanicuahàn icúmí-yâ coo-ya cutnahá-yá xì-nsiá.

¹⁷ Divi Espíritu Ìi xí Dios nduú-yá, te cuisì ñà-ndacuisì cachí-yà. Nèhiví dava ga ñuhiví yohó, mà cúí nìhì-né Yà-ìi mà, vèchi có-tùí-yá nùù-né, te nì có-ìnahá stná-nèyà. Doco mii-nsiá, sà-ìnahá-nsiâyà, vèchi sà-ìá-yà cutnahâ-yá xì-nsiá, te después, icúmí-yâ yàha-ya ini anima-nsiá coo-ya nicanicuahàn.

¹⁸ Yùhù, mà cuáhi ndòo penchì-nsiá, vèchi icúmí naxicocuíñ ñà-coi xì-nsiá.

¹⁹ Làcà sacu tiempu, dandu mà cúni gà nèhiví ñuhiví yùhù. Doco mii-nsiá, jaan. Vètuni cuni-nsiá yùhù. Iin-ni itiácuì, te sàhà ñà-ìtiácuì, ñàyùcànduá iin-ni cutiacu stná mii-nsiá.

²⁰ Na sáa quiví yucán, dandu cundaà vaha inì-nsiá ñà-iin-ni nduí xì Yuamání, te cundaà stná inì-nsiá ñà-sà-ìá stná mii-nsiá ini anímè, te yùhù, ini anima mii-nsiá iá stnáì.

²¹ 'Ana ináhá xí ñà-nduá dandacuí, te quidá-nèa cumplir, divi nècuàchìmà nduú ana cuú ndisa inì-xi sàhí. Daaní, nú cuú ini-nè sàhí, icúmí Yuamání' cuu stná ini-yà sàhà-né, te stná yùhù, cuu stná inì sàhà mii-né, te datúi nansa nduú modo xi nùù-né.

²² Daaní, nì càhàn Judas xì-yá, (doco inga Judas), màdì Judas Iscariote, te dohó nì cachi-nè xì-yá:

—Señor mío, ¿índù chuun cuisì nùù nsiùhù icúmí-nì datúi-ní nansa nduú modo xi-ní? ¿Índù chuun mà quidá-nì ducán xì dava ga nèhivì ñuhiví?

²³ Dandu nì cachi Jesús xì-né:

—Nèhivì cuú inì-xi sàhí, tùha-ne chivàha-ne ñà-nduá cachí xì-né. Dandu Yuamání', icúmí stná-yà cuu ini-yà sàhà-né, te sàà-nsì nùù-né ñà-cundoo-nsi ini anima iin iin-ne.

²⁴ Doco nècuàchì có-cuú inì-xi sàhí, có-chivàha-ne ñà-nduá cachí. Te ñà-nduá cachí xì-nsiá, màdì inì-nì mii ndacú inì cachi ñà-jaàn. Còó, Yuamání' nduú ana chítùnì inì-xi ñà-nduá cachí xì-nsiá.

²⁵ 'Cunaha-nsiá, nsidaa ñà-jaàn sàni cachi xì-nsiá mientras iá ve xì-nsiá yohó.

²⁶ Doco iá inga ana cuàhàn chindee xi-nsiá, divi nduú Espíritu Ì icúmí Yuamání' techuún quixi cuenta xi. Te Yà-ì mà, icúmí-yá chinaha-yà mii-nsiá nsidaa ñàha, te dansínúú ini-yà mii-nsiá nsidaa ñà-nduá sàni cachi xì-nsiá.

²⁷ 'Mate cúhìn, doco sàhà yùhù vátùni cundoo-nsia contentu, divi nacua ié' contentu, ducán sáhatahvi stnàì mii-nsiá ñà-cundoo stná-nsià contentu. Mà quidé na quidá nèhivì ñuhivì yohó, diín modo ndoó dî-né. Còó, màsà nácánì ini-nsià sàhà ni-ñàha, ni màsà yúhî-nsià.

28 Vichi sàni inini-nsia nì cachì ñà-ìcúmî nùhù xìqué, dandu naxicocuîñ. Te nú ni cuú vaha ini-nsià sàhí nì cùí, dandísá cudìi gá inì-nsia ñà-nì cachì icúmî nùhì ndé iá Yuamání', vachi chicá dandacú mii-yá.

29 Cunaha-nsiá, sàni cachitnùhi xì-nsiá palabra yohó sàhà ñà-nduá cuàhàn cuu después, dandu quivì cuu ndisa nacua sàni cachì xì-nsiá, vètùni cunindisá ví-gá-nsià.

30 'Pues vichi, mà cáhàn cuàhà gué` xì-nsiá, vachi sà-vàxi mii-sí dandacu-xi nùù nèhivì ñuhivì yohó, te còò ni-iñàha nduú-si xi yùhù.

31 Doco ñà-nduá cuàhìn quide, cuàhìn quideà sàhà ñà-cundaà ini nèhivì ñuhivì ñà-cùú ndisa inì sàhà Yuamání', te cuní quidandise ñà-nduá nì dandàcú-yá nùí. Ñàyùcànduá, ndacuìta-nsia cùhùn-ndà.

15

Ejemplu sàhà nducuyòhò sì-uva

1 'Ñà-ndàà nduá, ducán ié` xì nèhivì-xí na ian nducuyòhò ndèè nduí. (Te mii-né, nahi rama-nu nduú-né.) Te Yuamaní', nahi nècuàchì ndiaá xì-nú nduú-yá.

2 Vachi nsidaa ndahà nducuyòhò, nu có-càná quisi vídià, tàhndèà. Te nú cuàha-sì nùù ndahà-nú, dandu táhndè ndodò iin ian ndundoo sàhà-ñá chicá más quisi vídi cana. Ducán nduú modo quidá stná Yuamání' xì nsidaa nèhivì nihnú vaha ini xì'.

3 Ñàyùcànduá, stná mii-nsiá, sàni ndundoo stná anima-nsià ñà-sàni càhìn xì-nsiá palabra ndiaha.

4 Te vichi, iin-ni ni cúníhnú vaha ini-nsià yùhù, dandu icúmí coo stná vida-xi ini anima-nsià, vachi ducán iá` na iin ndahà nducuyòhò, nú có-ítúú gá` ìcà nducuyòhò ndèè mà, dandu mà cuáha ga quisì vídì. Te ducán iá stná xì mii-nsiá, nú có-nìhnú vaha ga inì-nsià yùhù, dandu mà cúí quida ga-nsià ni-iin ñà-vaha.

5 'Ñàyùcàndüá, yùhù nduí nahi nducuyòhò ndèè mà, te mii-nsiá nduú-nsiá nahi rama-nu. Nú iin-ni nihnú vaha ini-nsià yùhù, te iá stná vida xi ini anima-nsià, dandu vátùni quida stná-nsià cuàhà gá ñà-vaha. Doco nú màsà chíndéi mii-nsiá, mà cúí quida-nsia ni-iñàha.

6 Doco iin nèhivì, nú có-cùnì-nè cunihnu ini-nè yùhù, dandu ducán cuu xi-né na iin ndahà yutnù sàni tàhndè, vachi dítâ-nèà iladu ñà-ìchà, te nú sàni ìchà, dandu danátácá-nèà queá ñuhu coca.

7 'Doco nú ndisa, nihnú vaha ini-nsià yùhù, te iin-ni nsinúú ini-nsià ñà-ndüá cachí` xì-nsiá, dandísá, vátùni càcàn tàhvì-nsiá nùù Dios ndéni iñàha nì cui, te nihì-nsiáñà.

8 Te nú cuàhà gá ñà-vaha nihì-nsiá quida-nsia, dandu chicá más tnùñuhu xí Yuamán' quee, te sàà stná-nsià cunduu ndisa-nsia nèhivì nchícùn vìì xí'.

9 'Cunaha-nsiá, divi nacua cuú ini Yuamán' sàhí, divi ducán cuú stná inì sàhà mii-nsiá. 'Ñàyùcàndüá, iin-ni ni cúndóó mánì-nsiá nùí.

10 Cunaha-nsiá, nú ni chívàha-nsia ñà-ndüá dandacuí, dandísá, iin-ni cundoo manì-nsiá nùí. Vachi yùhù, chívàha stnáì ñà-ndüá cachí Yuamán', ñàyùcàndüá màni gué` nùù-yá.

11 'Nsidaa ñà-jaàn sàni cachì xì-nsiá sàhà-ñá ni cúdí stná ini-nsià nacua cudí ini yùhù, vachi cuní cundoo-nsia contentu nicanicuahàn.

12 Ñà-yòhó nduá dandacuí nùù-nsiá, ñà-nì cùú stnahá ini-nsià sàhà-nsiá, nacua quidá yùhù xì mii-nsiá, ducán cunî quida stná-nsià.

13 'Nú ni cuí iin nèhivì sàhà iin ana iá vàha xi-né, dandu cundaà ini-ndà, yáha ga cuú ndisa ini-nè sàhà nècuàchìmà.

14 Pues cunaha-nsiá, nècuàchì xíndoo vàha-xí nduú stná-nsià nú ni quidá ndisa-nsia ñà-nduá dandacuí.

15 'Vichi mà cáchí guè xì-nsiá ñà-nduú-nsiá ana xinúcuáchí uun nùú; còó, amigo-xi cachí xì-nsiá, vàchi iin ana xinúcuáchí uun nùù lamú-xi, có-cundáà ini-nè nansa nacání ini lamú mà quida-ne. Doco yùhù, claru sàni cachì xì-nsiá nsidaa ñà-nduá nì cachi Yuamání xí, ñàyùcànduá, náhà xìcà, amigo-xi sànduú-nsiá.

16 'Cunaha-nsiá, màdì mii-nsiá nì nacàxin-nsia yùhù. Còó, yùhù nì nacàxin mii-nsiá, te nì chitnùní inì ñà-cùhùn-nsià, quida-nsia cuàhà ñà-vàha. Te obra quida-nsiamà, mà ndútâ. Dandu nsidaa ñà-nduá nì cácan tàhvì-nsiá nùù Yuamání, te ndácùcahan-nsiá quíví, seguru nìhì-nsiáñà.

17 'Ñà-yòhó nduá dandacuí nùù-nsiá, ñà-nì cùú stnahá ini-nsià sàhà-nsiá.

Nansa nì cachitnùhu Jesús ñà-mà cuiñúhú dava nèhivì ñuhiví ndohó tè-nduú nèhivì xí-yá, vàchi nì cóni xìñùhù stná-nè mii-yá

18 'Na xiní-nsià xiní ùhì nèhivì ñuhiví mii-nsiá, dandu xiñuhu nsinuu ini-nsià ñà-dihna yùhù nì xini ùhì stná-nè.

19 Doco nú iin-ni nì cúníhnú stná ini-nsià na ni-hnú ini mii-né, dandísá cuu ini-nè sàhà-nsiá nì cùí. Doco yùhù, sàni nacàxin mii-nsiá nùù nsidaa-né,

te ñàyùcàndùá xiní ùhì-nènsià, vàchi có-nìhnú gá ini-nsià nahi mii-né.

²⁰ Doco xiñuhu nsinuu inì-nsia nansa nì cachì xì-nsiá daa, ñà-màsà cútúxí ini iin peón ñà-chicá ndiaá-te nùù lamú xi-tè. Vàchi nú sàni quida quini nèhivì xì yùhù, dandu stná mii-nsiá icúmí-nê quida quini xi-né. Te nú ni chívàha-ne ñà-nduá nì cachi yùhù nì cùí, dandísá chivàha stná-nè ñà-nduá cachi mii-nsiá.

²¹ Cunaha-nsiá, ducán icúmí nèhivì cuni ùhì-nè mii-nsiá sàhà-ñá nduú-nsiá nèhivì xí, te sàhà stná ñà-có-ínáhá-nê mii-yá ana nì techuun-xí vàxi.

²² 'Nú màsà quésài ñuhivì yohó càhìn xì-né, dandu mà cúnsídá cuàchi-ne nì cùí. Doco vichi có-nàníhì gá ini-nè nansa cachi-nè sàhà cuàchi nì quida-ne.

²³ Nú có-xiñùhù nèhivì yùhù, dandu nàhà claru ñà-có-xiñùhù stná-nè Yuamání' nduú stná.

²⁴ Cuàhà milagru sàni quide nì xini-nè. Mate ndoó gá nèhivì nì quida ga stná milagru, doco có-ndùdávámà xì ñà-nduá sàni quida yùhù. Te nú màsà quidé milagru mà, dandu mà cúnsídá cuàchi stná-nè nì cùí. Doco vichi sàni xini-nè yùhù xì stná Yuamání', te ñàyùcàndùá xiní ùhì-nè yùhù xì stná mii-yá.

²⁵ Doco ducán nì quida-ne sàhà-ñá ni cuú ndisa ñà-nduá cachí nùù tutu ìì xí-né ndé cachá': "Nì xini ùhì-nè yùhù, mate còò ni-íñàha dísàhà-xí nduá".

²⁶ 'Cunaha-nsiá, nú sàni nasai nùù Yuamání', dandu icúmí techuín mii-yá ana nduú Espíritu Ìì ñà-quixi-ya chindee-yá mii-nsiá. Te mii-yá, puru ñà-ndácuisì nihnú ini-yà. Nùù Yuamání' icúmí-yá quee-ya quixi-ya ñà-datnúù ini-yà mii-nsiá sàhí.

27 Dandu icúmí stná-nsià càhàn-nsià xì nèhivì sàhí, vàchi ndè quivì primeru xicánúú-nsiá xí.

16

1 'Cuàhà gá sàni càhìn xì-nsiá sàhà-ñá màsà náxícócuïn ini-nsiá.

2 Vàchi nèhivì dava ga, icúmí-nê taxi-né mii-nsiá nùù veheñùhu xi-ne. Te vaxi stná iin tiempu na cutuxi ini-nè ñà-cùdî gá ini Dios nú ni cahní-né mii-nsiá.

3 Doco sàhà-ñá có-ínáhá-nê Yuamání, te ni có-ínáhá stná-nè yùhù, ñàyùcàndùá icúmí-né quida-ne ducán.

4 Doco vichi sàni cachitnùhi xì-nsiá sàhà nsi-daájàn, te sàhámà quivì cuu xi-nsiá ducán, vátùni nsinuu ini-nsiá ñà-divi ducán nì cachì xì-nsiá.

Chuun ndiaha icúmí Espíritu Ìi xí Dios quida-ya

'Cóni càchítñùhi xì-nsiá palabra yohó antes, vàchi yohó ié`cutnáhî xì-nsiá.

5 Doco vichi icúmî nùhì nùù mii-yá ana nì techuun-xí vaxi. Te ni-iin-nsiá có-ndâcàtnùhù-nsiá nùí índù cùhìn.

6 Doco ñà-nì cachì xì-nsiá ñà-ndùá nì cachì, ñàyùcàndùá yáha ga ndoó-nsiá tnùnsí ini vichi.

7 Doco cunaha-nsiá, ñà-ndáà nduá, chicá ndiaha icúmí quea nùù-nsiá nú sàcuàhìn, vàchi nú màsà cùhìn, dandu mà quíxí mii-yá ana icúmí chindee xi-nsiá. Doco nú sàcuàhìn, dandu icúmî techuín mii-yá quixi-ya.

8 Te nú sàni quesaa-yà, dandu dacúndáà ini-yà nèhivì ñuhiví sàhà cuàchi-ne, xì sàhà stná ichì váha, xì sàhà stná nansa icúmí ndundaà sàhà-né.

9 Claru icúmí-yâ dacúndáà ini-yà nècuàchìmà ñà-íá ndisa cuàchi-ne ñà-có-xíníndísâ-né yùhù.

¹⁰ Te icúmí-yâ cachi stná-yà xì-né nansa iá ichì váha, vâchi yùhù, mànuhì' nùù Yuamánì' (iá ansivi), te mà cúní gà-nè yùhù.

¹¹ Daaní, icúmí-yâ cachi stná-yà xì-né nansa icúmí ndundaà sàhà-né, vâchi cunaha-nsiá, sàni cachi Dios sàhà ñà-malu dandacú ñuhìví yohó ñà-ìcúmí-sî cunsida-sì cuàchi-sì nicanicuahàn.

¹² 'Cuàhà gá iñàha cumáni gá cachì xì-nsiá, doco vichi mà cúí, vâchi tàñáha ga cui mànihì inì-nsia.

¹³ Doco después icúmí quesaa Espíritu Ìì, te mii-yá, puru ñà-ndácuisì nihnú ini-yà. Te icúmí-yâ chindee stná-yà mii-nsiá sàhà-ñá vátùni cundaà ini-nsià nsidaa ñà-ndùú ndisa palabra ndácuisì. Vâchi màdi inì-ni mii-yá ndacu ini-yà ñà-ndùá cuàhàn-yà cachi-yà. Còó, cuisì cachi-yà ñà-ndùá iníni-yá cachí (Yuamánì'). Te icúmí-yâ cachitnùhu stná-yà xì-nsiá nansa icúmí coo quìvì vâxi xi-nda.

¹⁴ Te tavà gá stná-yà más tnùñuhu xí; vâchi nùù yùhù icúmí-yâ nihì-yá ñà-ndiaha ìì xí, te datnúù-yà sàxìnítnùní-nsià.

¹⁵ Cunaha-nsiá, nsidaa ñà-ndùá icúmí Yuamánì', divi stoho stná nduí. Ñàyùcàndùá cachì xì-nsiá ñà-ìcúmí Espíritu Ìì mà nihì-yá nsidaa ñà-ndùú ñà-ndiaha ìì xí, dandu datnúù stná-yà sàxìnítnùní mii-nsiá.

Ícúmí nèhivì xí Jesús cuhuun ini-nè iin tiempu tii, doco yàchì icúmí-nê ndudì ini-nè inga tu na nati-acu-yà, nì cachi-yà

¹⁶ 'Làcà sacu tiempu, dandu mà cúní gà-nsià yùhù. Vâchi mànuhì' nùù Yuamánì'. Doco sacù-ni quìvì cunduamà, te cuni tu-nsia yùhù —nì cachi-yà.

17 Ñàyùcàndüá, nì ndàcàtnùhù tnahá dava nècuàchì dacuahá-yá-mà nùù-né, cachí-nè:

—Ndíà ndüá cuní cachi-yà ñà-sacu gà tiempu, te mà cúní gà-ndàyá, te inga sacu quivì, dandu sà-cuni tu-ndayá, nì cachi-yà; te cachí stná-yà mànuhù-yà nùù Yuamáni-yá.

18 Pues ¿ndíà ndüá cuní cachi palabra nì cachi-yà mà ñà-sacu gà tiempu coo ga-yà yohó? Có-cundáà ini-ndà nansa cuní cachi ñà-jaàn —nì cachi-nè.

19 Daaní, Jesús, ñà-sà-ínahá-yâ cuní-nè ndàcàtnùhù-né nùù-yá sàhámà, ñàyùcàndüá nì cachi-yà xì-né:

—¿A cuní-nsià ndàcàtnùhù-nsiá nùí sàhà ñà-ndüá nì cachì xì-nsiá ñà-làcà iyuhu tiempu, te mà cúní gà-nsiá yùhù, te inga sacu quivì, dandu sa-cuni tu-nsia yùhù?

20 Ñà-yòhó cachítnùhi xì-nsiá: icúmí-nsiâ cuacu-nsia, te cundoo-nsia tnùnsí ini (iin tiempu tii), doco nèhivì dava ga ndoo ñuhivì, còó. Icúmí-né cudì ini-nè. Doco mii-nsiá, mate ducán nì cundóó-nsiá tnùnsí ini, doco después icúmí cuxio nsidaámà nùù-nsiá, te ndudìi tú ini-nsià.

21 Iin nècuàchì ñahà, nú sàni sàà hora tùinuù mèe xi-ne ñuhivì, dandu yáha ga cuhúún ini-nè, vâchi sàni sàà quivì ndoho-ne quidamà. Doco nú sàni tùinuù-vé, dandu nándodó-né sàhà dolor, vâchi cudìi gá ini-nè ñà-sàni quesaa inga luchì tii.

22 Te ducán icúmí coo stná xì mii-nsiá. Mate cuáhà gá cuhúún inì-nsia vichi, doco yùhù icúmí cuni tui mii-nsiá después, dandu cuáhà gá ndudìi tú ini-nsià. Te ni-iin nèhivì, mà cúí cadì-nè nùù ñà-jaàn.

Nansa icúmí Jesús cundee-yá

23 Quivì yucán, mà ndácàtnùhù gá-nsià ni-iñàha nùí, vâchi cuisì icúmí-nsiâ ndacùcahan-nsiá quiví na xícàn tàhvì-nsiá nùù Yuamání, dandu nìhì-nsiá nsidaa ñà-nduá xícàn-nsià. Palabra ndàcuisì nduájàn.

24 Tãñáha ga ndacùcahan-nsiá quiví na xícàn tàhvì-nsiá iñàha. Doco vichi ni cãcàn tàhvì-nsiá ducán, te nìhì-nsiáñà, dandu chicá cudì ini-nsià.

25 'Ndè vichi cuisì puru ejemplu-ni nduá nì nacani xì-nsiá. Doco vâxi iin quivì, dandu mà nácání guè` ejemplu xì-nsiá, vâchi claru icúmí cachi xì-nsiá sàhà Yuamání.

26 Daaní, tiempu yucán màdì yùhù càcàn guè nùù-yá sàhà-nsiá, cachí. Còó, cuisì quivì yùhù icúmí-nsiâ ndacùcahan-nsiá (na cãcàn tàhvì-nsiá).

27 Vâchi cuú ini-yà sàhà-nsiá sàhà-ñá cuú stná ini-nsià sàhí, te xiníndísâ stná-nsià ñà-nùù mii-yá nì quixi.

28 Vâchi (ñà-ndáa nduá), nùù mii-yá nì quixi nì quesà ñuhiví yohó; te vichi icúmí nacoí ñuhiví yohó, te nùhì nùù-yá.

29 Dandu nì cachi nècuàchì dacuahá-yá xì-yá:

—Vichi ndisa, claru cáhàn-ní. Màdì ejemplu uun nduá cachí-ní vichi.

30 Vitni sàni sàà-nsì nì cundaà ini-nsi ñà-ináhá-ní nsidanicuú iñàha. Te mate tãñáha ga ndácàtnùhù-nsí nùù-ní sàhà iñàha, (doco vâtùni cachi-ní xì-nsí). Ñàyùcànduá vichi xiníndísâ vâha-nsi, ñà-ndáa nduá, nùù Yua-nda Dios nì quixi-ní.

31 Dandu nì cachi Jesús xì-né:

—¿A ndísá xiníndísâ vâha-nsia vichi?

³² Cunaha-nsiá, vaxi iin tiempu, dandu cuitià nihni-nsia vehe-nsia, te làcà mindaí naco-nsia. Te vichi sàni sàà stná tiempu mà. Doco màdì ndisa ndòo mií; còò, vachi cutnahâ stnài xì Yuamání.

³³ Nsidaa ñà-jaàn sàni cachi xì-nsiá sàhà-ñá ni cundóo-nsiá contentu ñà-nihnú vàha ini-nsiá yùhù. Te mate quídá quíní nèhivì xì-nsiá na ndoó ñi-nsiá ñuhivì yohó, doco màsà cùhúún ini-nsiá sàhájàn, vachi yùhù, sàni cundeí nùù nèhivì malu ñuhivì yohó.

17

Nansa ni xicàn tàhvì Jesús sàhà nèhivì xí-yá

¹ Na ní nsihi nì cachi Jesús nsidaájàn, dandu nì ndacoto ndiaá-yà ansivi, te nì cachi-yà xì Yuamánì-yá:

—Cáhìn xì-ní Yuamání. Vichi ndisa, sàni sàà hora. Te yùhù ana nduú Dèhemani-ní, xíquèn ñà-nì tàvá-ní tnùñuhu xí nùù nèhivì ñuhivì, dandu vètùni quee stná tnùñuhu xí mii-ní quide.

² Vachi sàni chitnùnì inì-ní ñà-ndahà yùhù cundoo nsidanicuú nèhivì. Dandu nèhivì nì chitnùnì inì-ní cunduu nèhivì xí, nihì-né vida ndiaha nicanicuahàn nùí.

³ Te ¿índù modo nihì-né vida ndiaha ma? Cuisì sàhà ñà-cunaha-né mii-ní xì stná yùhù Jesucristu, vachi mii-ní, ñà-ndácuisì mindaa Dios nduu-ní, te yùhù nduí ana nì techuun-ní vaxi ñuhivì.

⁴ Vichi sàni dàxínui chuun nì dandàcù-ní nùí quide, te sàhà ñà-jaàn sàni quee cuahà tnùñuhu xí-ní.

⁵ Nàyùcàndùá, vichi xíquèn nùù mii-ní Yuamání ñà-coí cutnahí xì-ní, te ducàn quee más gà tnùñuhu

xí; xíquèn ñà-coi nùù-ní xì tnùñuhu xí nacua ñisa ìe antes na táyôo ñuhíví.

⁶ 'Mii-ní, nì nacàxin-ní dava nèhivì ñuhíví yohó, te nì chitnùnì inì-ní ñà-cunduu-ne nèhivì xí. Te yùhù, sàni dàtúi nùù-né nansa iá-ní. Nèhivì xí mii-ní nì sanduu-ne, dandu nì chitnùnì inì-ní ñà-cunduu-ne nèhivì xí yùhù. Te vichi sàni chivàha-ne palabra xi-ní.

⁷ Te sàni cundaà stná ini-nè sàhà nsidaa iñàha nì sàhatahvì-ní yùhù, sà-ináhá-nê ñà-nùù mii-ní nì ñhí-ñà.

⁸ Te palabra ndiaha nì cachì-ní xí, sàni cachi stnáì-ñà xì-né, te mii-né, cudî inì-nè xì palabra mà, te cundaà vaha ini-nè ñà-nùù mii-ní nì quei vaxi, vachi xiníndísâ-né ñà-divi mii-ní nì techuun-xí nì quesai ñuhíví.

⁹ 'Vichi xícàn tàhvì nùù-ní sàhà-né, màdi sàhà dava ga nèhivì ñuhíví, còó, cuisì sàhà nèhivì nì chitnùnì inì-ní cunduu nèhivì xí; vachi nèhivì xí mii-ní xínduu stná-nè.

¹⁰ Nsidaa nèhivì-xí, nèhivì xí mii-ní nduú stná-nè. Te nèhivì xí mii-ní, nèhivì xí yùhù nduú stná-nè, te sàhà mii-né sàni quee más gà tnùñuhu xí.

¹¹ 'Pues vichi, mà cóó gué ñuhíví yohó. Icúmì nasai nùù mii-ní ana nduu Yua Í Ndiahí. Doco nèhivì nì sàhatahvì-ní yùhù, yohó icúmì-nê candòo-ne. Ñàyùcànduá, sàhà poder xi-ní cundiaà-ní nsidaa-né sàhà-ñá iin-ni cunduu nsidaa-né nahi mii-ní xì yùhù, iin-ni xínduu-nda.

¹² Na iá ve xì-né ñuhíví yohó, nì sandiaì-nè xì poder xi-ní. Te nsidaa ana nì dàyáha-ní nùí, iin-ni ndiaá vahi-nè, cóni ndáñúhú ni-iin-ne, cuisì iminda daa tè-de por sí icúmì ndañuhu, vachi ducán icúmì

coo sàhà-ñá ni cuú ndisa ñà-ndúá cachí nùù tutu ìì sàhà-té.

13 'Te vichi sàmànasai nùù-ní. Doco ñà-yòhó nduá cachí na iá ve ñuhíví yohó sàhà-ñá ni cúndóó nèhivì-xí contenu nacua iá stná yùhù contenu.

14 Sàni cachitnùhi xì-né palabra xi-ní. Doco nèhivì dava ga, xiní ùhì-ñané sàhà ñà-có-nìhnú gá ini-nè nahi nècuàchìmà. Te ducán stná yùhù, có-nìhnú stná inì nahi nèhivì ñuhíví.

15 Te có-xìquèn ñà-tavà-nínè ñuhíví yohó. Cuisì xìquèn-ñà cundiaà-nínè ñà-màsà dáca ñà-malu-nè.

16 Yuhu, có-nìhnú inì nahi nèhivì ñuhíví yohó, ñàyùcàndúá, stná nèhivì-xí, có-nìhnú gà stná ini-nè nahi nècuàchì dava ga mà.

17 'Daaní, xícàn tàhvì stnái ñà-nì chínáhà-nínè ñà-ndúú palabra ndàcuisì, te ducán sàà-nè cun-duu-ne nèhivì nihnú î inì-xi. Te palabra sàni cachì-ní, divi ñà-jaàn nduú ñà-ndàcuisì.

18 Nacua nì techuun-ní yùhù nì quesai ñuhíví yohó, ducán quidá stnái, techuín mii-né ñà-cùhùn-nè (càhàn-nè xì) nèhivì ñuhíví.

19 Te sàhà ñà-vàha xi mii-né ié` dispuestu quide nsidaa chuun ìì (iá gà quide), dandu vātùni sàà stná-nè cunihnu ìì ini-nè nú sàni chivàha-ne ñà-ndúú palabra ndàcuisì.

20 'Doco màdi cuisì sàhà nèhivì yohó xícàn tàhví. Còó, vàchi icúmí mii-né càhàn stná-nè xì nèhivì dava ga, dandu cunindisá stná nècuàchìmà yùhù. Ñàyùcàndúá, sàhà nècuàchì yucán xícàn tàhvì stnái.

21 'Daaní, xícàn tàhví ñà-nahi iin-ni nèhivì ni cúndúú nsidaa nècuàchìmà, te iin-ni ni cúndúú stná anima mii-né xì anima ndohó, nahi mii-ní xì yùhù, iin-ni xínduu-nda: iá-nî ini anímè, te

yùhù, iá stnái ini anima mii-ní. Ñàyùcàndùá xícàn tàhví ñà-iin-ni anima ni cúcúmí nsidaa-né, dandu vátùni cunindisá nèhivì ñuhiví ñà-divi mii-ní nì techuun-xí nì quesà ñuhiví.

²² Te nacua nì chitnùnì inì-ní ñà-coo tnùñuhu xí yùhù, ducán sàni nìhitàhví stná mii-né cucumi-né tnùñuhu ma, dandu iin-ni cahnú cunduu nsidaa-né, nahi iin-ni xínduu stná ndohó.

²³ Mii-ní, iá-ní ini anímè, te yùhù, ini anima mii-né coi; dandu iin-ni cahnú cunduu ndisa nsidaa-né xì ndohó. Te ducán icúmí nèhivì dava ga ñuhiví cundaà stná ini-nè ñà-divi mii-ní nì techuun-xí vaxi, te cundaà stná ini-nè ñà-cùú stná inì-ní sàhà nèhivì-xí nacua cuú inì-ní sàhà yùhù.

²⁴ 'Mii-ní nduu-ní Yuamánì', te nì chitnùnì inì-ní cundoo ana cunduu nèhivì xí. Ñàyùcàndùá, yùhù cuní sàà stná nsidaa nècuàchìmà cundoo-ne ndé cuàhìn coi sàhà-ñá iin-ni cutnahá-né xì, te cundehè-né nansa iá tnùñuhu ndiaha nì sàhatahví-ní yùhù, vachi ndè antes na táyôo ñuhiví, iin-ni cuú inì-ní sàhí.

²⁵ Mii-ní, ndàcuisì nihnú inì-ní. Doco nèhivì ñuhiví, tàcùnì-nè mii-ní. Doco yùhù, ndisa, ináhí mii-ní. Te nèhivì cutnàhà xí yohó, sàni cundaà stná ini-nè ñà-divi mii-ní nì techuun-xí.

²⁶ Te yùhù, sàni dàtúi nùù-né nansa iá-ní nacua cuàhìn quide quivì nùù-xí. Ducán dandu nìhì-né cuu stnahá stná ini-nè sàhà-né nacua cuú ini mii-ní sàhà yùhù. Te ducán nìhì stná yùhù coi ini anima nsidaa-né —nì cachi Jesús.

18

Nansa nì tnii-tè Jesús

¹ Nì nsihi nì cachi-yà ducán, dandu nì quee-ya cuàhàn-yà nì yàha-ya inga ladu yui Cedrón, cutnâhâ-yá xì nècuàchì dacuahá-yá. Te nì yàha-ya xì-né mahì iin huertu iá yucán.

² Doco tiâa cuàhàn cahin xì-yá, divi Judas, ináhá stná-nè índù iá huertu mà, vâchi cuàhà xichi sâhàn-yà xì nècuàchì dacuahá-yá yucán.

³ Ñâyùcàndùá, nì saca nècuàchìmà itnii soldadu, te nì nihì stná-nè itnii policia nùù dùtù xícusahnú xì nùù stná tè-xínduu fariseu, te cuàhàn-nè xì nsidaa tèmà ndé nduú huertu mà. Te nsidaa-té, iníndáhâ-tê lámpara xì nù-ñùhú xíxìn, xì stná càa dana nduú arma xi-tè.

⁴ Daaní, Jesús, como ináhâ-yâ nsidaa ñà-nduá cuàhàn cuu xi-yá, nì quee-ya nì sànychìcùn-yà tèmà, te nì cachi-yà xì-té:

—¿Ana divi nandúcú-nsiâ?

⁵ Te nì cachì-te xi-yá:

—Divi Jesús de Nazaret.

Dandu nì cachi-yà xì-té:

—Yùhù nduí.

Te yucán iín stná Judas, cutnâhâ-né xì nsidaa tèmà. Te divi Judas mà nduú ana nì dicò xì-yá.

⁶ Daaní, na ní nsihi nì cachi-yà: “Yùhù nduí”, dandu yàchì nì naxiconihí duma canduá-te.

⁷ Dandu inga xichi nì cachi-yà xì-té:

—¿Ana divi nandúcú-nsiâ?

Te nì cacachì-te:

—Divi Jesús de Nazaret.

⁸ Dandu nì cachi-yà:

—Sànì cachì xì-nsiá, yùhù nduí. Ñâyùcàndùá, nú yùhù nchìcùn-nsià, nacoò-nsia nèhivì xí yohó ni núhù-nè.

⁹ Ducán nì cachi-yà xì-té sàhà-ñá ni cuú ndisa ñà-nduá nì cachi-yà ñà-còò ni-iin nèhivì xí-yá nì ndánúhú, ni-iin nèhivì nì chitnùnì ini Dios cunduu nèhivì xí-yá, cóni ndáñúhú-nè.

¹⁰ Daaní, nì tavà Simón Pedro espada xi-ne, te nì cani-ne iin mozo xi dùtù cusáhnû, nì sahnde ì-né tùtnù nècuàchìmà ladu cuahá-nè. Te Malco nani mozo mà.

¹¹ Doco nì cachi Jesús xì Pedro:

—Nachinacaà-ní espada xi-ní, vàchi yùhù, icúmì yàhi ñà-nduá nì chitnùnì ini Yuamánì cuu xí.

Nansa ndacá-te Jesús nì sàà nùù dùtù cusáhnû

¹² Dandu capitán yucán, xì soldadu xi-tè, xì stná policia yucán, nì catnii-tèyá nì chicuhni-teyá.

¹³ Te nì saca-tèyá cuàhàn-te xi-yá nùù nècuàchì nani Anás, vàchi dìdo dùtù cusáhnû cuà yucán nduú-né. Te Caifás nani dùtù cusahnu-ma.

¹⁴ Te divi-ne nduú ana nì càhàn xì nècuàchì raza-nè Judea daa na ní cachi-nè ñà-xiñùhù cui iin tiàa sàhà nsidaa nèhivì ñuu-nèmà.

Nansa nì nacuaà Pedro Jesús

¹⁵ Daaní, chicá cahà-xí ndé cuàhàn Jesús vaxi stná Simón Pedro xì inga stná nècuàchì dacuahá-yá. Te compañeru-nèmà, ináhá-nè dùtù cusáhnû. Ñàyùcànduá, na ní dàyáha soldadu-yà ini patiu vehe dùtù mà, dandu nì quihvi stná inga-nèmà.

¹⁶ Doco Pedro, nì ndòo-ne nùù yehè patiu-ni ma. Ñàyùcànduá, vaxi tu compañeru-nè ináhá xí dùtù mà, te nì càhàn-nè xì ñahà chii ndiaá yehè mà áma dáyáha stná-ña Pedro.

¹⁷ Dandu nì cachì-ña xì Pedro:

—¿Amádi mii stná-ní nduu-ní iin nècuàchì nchícùn xì Jesús?

Te nì cachi-nè:

—Còó.

¹⁸ Daaní, divi yucán itá stná mozo (xi dùtù mà) xì stná policía. Te nì xicùn-té iin ñuhu tnùù ñà-nadaa-té, vèchi cúvixin ga. Te yucán nì tnàtuu stná Pedro, iin-né nadaà stná-nè.

Nansa nì ndàcàtnùhù dùtù cusáhnù nùù Jesús sàhà ñà-nduá quidá-yá

¹⁹ Daaní, dùtù cusáhnù, nì ndàcàtnùhù-né nùù-yá sàhà nèhivì dacuahá-yá xì sàhà stná palabra chináhá-yànè.

²⁰ Ñàyùcànduá, nì cachi-yá xì-né:

—Yùhù, vate ní càhìn xì nsidaa nèhivì ini veheñùhu cuachi, te ini stná veheñùhu cahnú ndé siempre natáca nèhivì raza-ndà Judea. Divi yucán nduú lugar ndé siempre nìsa dacuahí nèhivì. Còò ni-ìñàha ni chináhá dèhí.

²¹ Chicá vaha màsà ndàcàtnùhù-ní nùù mií; nùù nèhivì nì inini xi ñà-nduá nì cachì chicá vaha, vèchi mii-né ináhá-nè ñà-nduá nì cachì.

²² Daaní, yatni ndé iin Jesús iin stná iin policía, te na ní cachi Jesús ducán, dandu nì canì-tè nùù-yá, cachì-te:

—¿Índù chuun cáhàn-ní xì dùtù ìì ducán?

²³ Dandu nì cachi Jesús xì-té:

—Nú cónì cáhàn vií' tuxi-ní, dandu cachì-ní xì índù palabra cónì càhí vií'. Doco nú còò ni-ìñàha ni cáhàn quini, dandu có-ìcúmí-nì canì-ní yùhù.

Nansa nì nacuaà Pedro Jesús ùì gà xichi

24 Dandu nì dáyáha Anás mà-yá cuàhàn-yà ndahà dùtù cusáhnù nani Caifás. Te nuhní tnuu-ya cuàhàn-yà.

25 Doco Simón Pedro, iín stná-nè nadaà-né. Dandu nèhivì itá yucán, nì ndàcàtnùhù-né nù nècuàchìmà, cachí-nè:

—¿Amádi mii stná-ní nduu-ní nèhivì xí Jesús?

Dandu nì nacuaà nècuàchìmà mii-yá, cachí-nè:

—Còó, màdì yùhù.

26 Daaní, nì càhàn inga mozo xi dùtù yucán, divi tnaha tiàa nì tàhndè tùtnù-xí; te nì cachì-te xi Pedro:

—¿Amádi mii-ní nì xinì iá xì Jesús huertu yucán?

27 Doco inga tu nì cachi-nè:

—Còó.

Daaní, divi momentu mà nì xito lehe.

Nansa nì dáyáha-tè Jesús nù Pilatu

28 Daaní, nì saca-tèyá nì caquee-tè xì-yá nù Caifás, cuàhàn-te xi-yá ndè vehe gobernador, te yucán nì dáyáha-tèyá ini vehe. Iín váa gá nduá. Doco tè-xínduu raza Judea mà, cóni cá-quíhvi-tè vehe yucán, vèchi nú nì quíhvi-tè, dandu mà cóo ndoo ga-nè (nacua cachí ley xi-ne), te mà cóo gá permisù cuxi-tè ñà-nduá xixí-te na nduá vicò pascua mà.

29 Dandu Pilatu, nì quee-tè fuera vèxi-tè ndé itá ana nì casaà mà, te nì cachì-te:

—¿Ndíà nduá nì quida tiàa yohó, te sanícuàchi-nsia sàhà-né?

30 Dandu nì cacachì-te xi Pilatu:

—Nú nì cundúú-né iín nècuàchì cóni quidá cuàchi nì cuí, dandísá, mà cundácá-nsínè quixi nù-ní.

31 Dandu nì cachi Pilatu:

—Cundaca-nsianè cuahán, te mii-nsiá nsidan-daà-nsià sàhà-né nacua cachí ley xi mii-nsiá.

Doco nì cacachi tè-raza Judea mà:

—Ley (xi mii-nsiá), có-sâha ñà-cahni-nsí iin ana iá falta xi.

³² Ducán nì cacachì-te sàhà-ñá ni cuú ndisa ñà-ndúá nì cachitnùhu Jesús na ní cachi-yà nansa icúmí-yâ cui-yà.

³³ Daaní, nì nansihvi Pilatu vehe-tè, te nì cana-tè Jesús, nì cachì-te xi-yá:

—Mii-ní, ¿a ndísá rey xi nècuàchì raza Judea nduu-ní cahan-ní?

³⁴ Dandu nì cachi Jesús xì-té:

—¿A mii-ní nì nacani inì-ní ndàcàtnùhù-ní nùì ducán, te ò inga nèhivì nì cachi xì-ní ducán?

³⁵ Dandu nì cachi Pilatu xì-yá:

—Yùhù, có-nduí iin tè-raza-ní Judea. Divi nècuàchì ñuù-ní xì dùtù xícusahnú nduú ana nì dàyáha xi-ní ndahí. ¿Índù cuàchi nì quida-ní?

³⁶ Dandu nì cachi Jesús xì-té:

—Cunaha-ní, ñuu ndé cusáhnúi, có-ndúá ñuhiví yohó, vàchi nú ñuhiví yohó ni cúndúá, dandísá icúmí nèhivì-xí cuidahan-né yùhù nùù ana xiní ùhì xì sàhà-ñá màsà yáhi ndahà nècuàchì raza Judea ni cuí. Doco ñuu ndé cusáhnúi, tucu iá, mà ndúdává xì ñuhiví yohó.

³⁷ Ñàyùcàndúá, nì cachi tu Pilatu xì-yá:

—¿Àsù nduú stná-ní iin rey cusáhnú?

Dandu nì cachi Jesús xì-té:

—Nacua cachí-ní, divi ducán nduá, divi rey nduí. Te divi sàhà-ñá cachitnùhi xì nèhivì ñà-ndúú palabra ndàcuisì, ñàyùcàndúá nì quesà ñuhiví yohó. Te vichi nsidaa ana cudî ini xì palabra

ndàcuisì mà, divi nduú stná ana cudî ini xì ñà-nduá cachí.

³⁸ Dandu nì cachi Pilatu xì-yá:

—¿Índù ñà-ndisa nduú palabra ndàcuisì?

Nansa nì dándáa Pilatu ñà-cui Jesús

Daaní, nì nsihi nì cachi Pilatu ducán, dandu nì quee-tè inga xichi nì càhàn-te xi tè-xínduu raza Judea, cachí-te xi tèmà:

—Sàni càhìn xì nècuàchì yohó, te còò ni-iin falta ndácùhin-nè.

³⁹ Doco estilu xi-nsia nduá ñà-dàña iin tè-ndiadi cada nacává vicò pascua yohó. Nàyùcànduá, vichi ¿a cuní-nsià dàña nècuàchì yohó cachí nduú rey xi tè-raza-nsià Judea?

⁴⁰ Daaní, tucu tu nì càna fuerte nsidaa-témà, cachí-te:

—Còó, màdì nècuàchì jaàn cuní-nsi dàña. Barrabás chicá vaha ni dàña —nì cacachì-te.

Doco cunaha-nsiá, iin tècuìhnà nduú Barrabás mà.

19

¹ Daaní, nì dándàcú Pilatu nùù soldadu, te nì tavà-téyâ iladú, nì sahnì cuì-teyá xì iin chirrión.

² Dandu nì quidavàha-tè iin sìcàté iñù, te nì chinacaà-teá dìni-yá. Te nì chindixi stná-teyá iin capa moradu.

³ Dandu nì catnàtuu-tè nùù-yá, (nì sàcùndiaà-teyá), cachí-te:

—¡Tùinuùváha-ní, señor! ¡Vichi ndisa, sàni sàcùnduu-ní rey xi tè-raza Judea!

Dandu nì cacani-tè nùù-yá.

⁴ Daaní, tucutu nì quee Pilatu nùù nèhivì ndiatú yucán, cachí-te xi-né:

—Cunaha-nsiá, cuàhìn tavi Jesús cundehè-nsiá, te cundaà inì-nsia ñà-còò ni-iin falta xi-ne nì ndácùhin.

⁵ Ñàyùcàndùá, nì quee Jesús (vehe ma), ñuhú dínì-yá sìcàté iñù mà, te ndixí stná-yà capa moradu mà. Dandu nì cachi Pilatu xì nsidaa nèhivì ndoó yucán:

—Cundehè-nsiánè, yohó iín-né.

⁶ Daaní, dùtù xícusahnú, xì stná policía, na ní xini-nèyà, dandu nì càna ndee-né, cachí-nè:

—¡Nchìca cruz nì cuí nècuàchì jaàn! ¡Cahnì-nínè!

Dandu nì cachi Pilatu xì nsidaa-né:

—Mii-nsiá cundaca-nsianè cùhùn, te cahni-nsiánè, doco yùhù, còó, vàchi còò cuàchi-ne nì ndácùhin.

⁷ Dandu nì cacachi nècuàchì raza Judea mà:

—Nsiùhù, icúmí-nsí iin ley, te según cachí ley mà icúmí nècuàchì jaàn cui-nè sàhà ñà-nì cachi-nè nduú-né Dèhemanì Dios.

⁸ Dandu Pilatu, na ní inini-tè ñà-nì cacachi nècuàchì mà ducán, chicá nì yùhí-te,

⁹ te nì nansìhvi-tè ini vehe cahnú-te nì càhàn tu-tè xì-yá, cachí-te:

—¿Índù ndisa nì quixi mii-ní?

Doco Jesús, cóni càhàn gà-yà.

¹⁰ Dandu cachí tu Pilatu xì-yá:

—¿Índù chuun có-câhàn-ní xì? ¿A có-ìnáhá-ní ñà-yùhù icúmî poder: vátùni cahní mii-ní, te ò vátùni dacácui mii-ní?

¹¹ Dandu nì cachi-yà xì-té:

—Ni còò ni-iyuhu poder cucumi-ní nú màsà chítùnì ini mii-yá íá ansivi ducán. Sàhámà tiàa nì dàndàcú quixi nùù-ní, chicá nsidá cuàchi-tè (nùù mii-ní) —nì cachi-yà.

¹² Daaní, dècuèndè hora yucán nì nanducu Pilatu nansa dañá-téyâ, doco chicá fuerte nì càna nsidaa tè-raza Judea mà, cachí-te:

—Nú ni dañá-ní Jesús jaàn, dandu náhà claru có-ndùù-ní amigo ndisa xi rey cahnú César. Vàchi nsidaa ana cachí nduú stná rey, xiní ùhì stná-nè rey cahnú César.

¹³ Daaní, na ní inini Pilatu ñà-jaàn, dandu nì tavà tú-teyá inga xichi, te nì sàcòo-tè silla ndé siempre iá-te nsidándáa-te chuun. Te silla mà, iín-nu dìquì yùù chipála itánduhù ñuhù, te Gabata nani lugar mà dàhàn hebreu.

¹⁴ Te sàni cahin quivì yucán, divi quivì nduú vigilia vicò pascua mà, dandu nì càhàn-te xì nsidaa nèhivì yucán, cachí-te:

—Cundehè-nsiá, yohó iín nècuàchì nduú rey xi-nsia.

¹⁵ Doco ndee ní càna nsidaa nèhivì mà:

—¡CÒÓ! ¡Ni cuí-nè cuní-nsi! ¡Cahnì-nínè! ¡Ni mácùtuu-ne nchìca cruz!

Dandu cachí Pilatu xì nsidaa-né:

—¿A ndísá cuní-nsià cui rey xi-nsia nchìca cruz?

Te nì cacachi dùtù xícusahnuma:

—Cuisi imindaa rey xi-nsi iá, divi nduú César.

¹⁶ Ñàyùcànduá, nì candisá Pilatu ñà-nduá xicàn nècuàchimà; nì dàndàcú-te ni cuí Jesús nchìca cruz. Dandu nì saca soldadu-yà cuàhàn-te xi-yá.

Nansa nì sàcùtuu Jesús nchìca cruz

¹⁷ Daaní, nì sàcùnsida-ya cruz xi-ya cuàhàn-yà, te nì sàà-yà nùù iin xaan nani lunsì Calvariù. Te Gólgota nani stná lugar yucán nùù dàhàn hebreu.

18 Te yucán nì cachituu-tèyá nchìca cruz, mii-yá xì inga ùi stná tiàa, iin iin-tè iin iin ladu-yà, te mii-yá mahì-xí.

19 Daaní, nì dàndàcú stná Pilatu ñà-nì mácùtuu ònì cruz xi-ya iin ñà-càchí: “Jesús de Nazaret, rey xi tè-raza Judea”.

20 Dandu nì cahvi cuàhà nècuàchì ñuu mà nansa cachá, vèchi lugar ndé nì chituu-tèyá nchìca cruz, yatni uun ñuu mà nduá. Te ùnì dàhàn nì tiaa palabra mà: dàhàn hebreu, xì dàhàn griegu, xì dàhàn latín.

21 Dandu dùtù xícusahnu-ma, nì càhàn-nè xì Pilatu, cachí-nè:

—Màsà cáchí palabra mà “Rey xi tè-raza Judea”. Còó, chicá vaha tiaa-ní ñà-nì cachi uun-ne nduú-né rey xi nèhivì raza-nsì.

22 Dandu nì cachi Pilatu xì nècuàchì yucán:

—Còó. Ñà-nduá sàni tiaa, ducanicoá

23 Daaní, nì nsihi nì chituu soldadu-yà nchìca cruz, dandu nì dàcuàchí-te sìcoto xi-ya nùù nsìcúmì-té. Chii chiá nì nìhì iin iin-tè. Doco cuaán nduú dùhnù quihín-yà, vèchi iin-ni cahnú nì cuàhà; còò nì-iin xaan xi-ña ndé nì nsícu.

24 Ñàyùcànduá, nì cacachi soldadu mà:

—Màsà dácúachí-ndáñâ. Chicá vaha cuidàdiquí-ndà suerte sàhà-ñá cundaà ini-ndà ana nìhì xán.

Pues ducán nì cuu sàhà-ñá ni cuú ndisa ñà-nduá nì cachitnùhu nùù tutu ì ndé cachí palabra yohó: “Nì cadasàn-té sìcoto xi entre mii-té, te nì idàdiquí-te suerte, a ver índù-té nìhì xì ñà-nduá ndìxí”. Ñàyùcànduá, ducán nì caquida soldadu mà.

²⁵ Daaní, sàhà cruz xi-ya iín stná dihi-yá xì cùhì-nè nani stná María, divi ñahàdihí Cleofas; te yucán iín stná María Magdalena.

²⁶ Te nì xini-yà dihi-yá, te nì xini stná-yà yucán iín stná iin nècuàchì dacuahá-yá cuú cuáhà ini-yà sàhà-xí. Ñàyùcàndùá, nì cachi-yà xì dihi-yá:

—Cundehè-ní mamá, jaàn iín dèhe-ní.

²⁷ Dandu nì cachi-yà xì nècuàchì dàcuàhàmà:

—Cundehè-ní, jaàn iín mamá xi-ní.

Te divi hora yucán nì nàcùndiaa nècuàchìmà dihi-yá.

Nansa nì xihì Jesús

²⁸ Daaní, ináhá-yâ ñà-sàni cuu ndisa nsidaa ñà-ndùá nì cachi tutu ì, ñàyùcàndùá, nì cachi-yà:

—Xihì tècuí.

²⁹ Te yatni uun yucán iín iin quìdi chitu vinu nì xiò. Ñàyùcàndùá, nì quihin soldadu iin ñà-ñàhmá nani esponja, nì chihi-teá dìni iin vara nù-hisopo. Dandu nì chindaxin-teá vinu mà, te nì dàcùhùn-teá nùù yuhù-yá

³⁰ nì sihvi-yá chiá. Dandu nì cachi-yà:

—Vichi ndisa sà-íá.

Te nì nàcuìndee dìni-yá, te nì xihì-yà.

Nansa nì dàquìhvi iin soldadu lanza xi-tè diin tixì Jesús

³¹ Dandu nècuàchì raza Judea, cóni cùnì-nè ndòo nsidaa nsìi ma nchìca cruz, vàchi vigilia xi quìvì descansu nduá. Te divi quìvì descansu mà nì nacava stná iin vicò cahnú xí-né. Ñàyùcàndùá, nì ca-xicàn-nè favor nùù Pilatu ñà-nì cátnáhnù iquì naní sàhà iin iin ana itándiaa nchìca cruz (sàhà ñà-nì cùì yàchì-nè), dandu cuxio-ne nùù cruz.

32 Ñàyùcàndùá, nì casaà tu soldadu (ndé itá cruz), te nì casahnù-te iquìsàhà iin tiàa itúú nchìca cruz iin ladu Jesús, dandù después ingà-te.

33 Doco na ní tnàtuu-tè ndé itúú mii-yá, nì cundaà inì-te sàni xihì-yà; ñàyùcàndùá, cóni sàhnù gà-te iquìsàhà-yá.

34 Doco iin soldadu mà, nì dàquíhvi-tè lanza xi-tè diin tixì-yá, te nì dàñà nìi-yá xì tècuí.

35 Yùhù nì xinì nsidaájàn, teayùcàndùá nacání xì-nsiá sàhá. Te ñà-ndácuìsì nduá cachí. Yùhù ináhi, te cachítñùhu ndaì xì-nsiá sàhà-ñá nì cúníndísâ stná-nsiá.

36 Cunaha-nsiá, nsidaa ñà-jaàn nì cuu xi-yá sàhà-ñá nì cuú ndisa nacua nì cachitñùhu nùù tutu ì ndé cachá: “Ni-iin iquì-yá mà-tnáhnù”.

37 Daaní, cachí stná inga xaan nùù tutu mà, ndé cachá: “Icúmí nèhivì cuni-nè mii-yá ana nì dàquíhvi-tè (càa) ìcà-xí”.

Nansa nì ndùxin Jesús ini iin cueva

38 Daaní, nì nsihamà, dandu nì sàhàn iin tiàa nani José nùù Pilatu. Iin nècuàchì ñuu Arimatea nduú nècuàchìmà, te nduú stná-nè iin nèhivì xí Jesús, doco chídèhé-nè, vàchi yúhì-nè tè-dava ga raza-nè Judea. Pues divi mii-né nì sàhàn nì xicàn permisù nùù Pilatu nanihi-ne iquìcúñù-yà. Te juùn nì cachi Pilatu. Ñàyùcàndùá, nì sàhàn-nè nì nanihi-ne iquìcúñù-yà.

39 Daaní, nì sàà stná Nicodemo yucán, divi nècuàchì nì sàhàn ñuú visita ndé iá-yà. Te vichi nihí-né ñà-tnami nani mirra nì sàà, te dácà stnahá stná mà xì inga ñà-tnami nani áloe. Nsidaájàn cùvèa nahi òcò ùxìn kilo.

40 Ñàyùcàndùá, José xì Nicodemo mà, nì nanihi-ne iquìcúñú-yà nùù cruz, te nì chidùcún-néyà sícoto finu cuxín, te nì dàquée stná-nè ñà-tnami ma, vàchi ducán nduú estilu xì nèhivì raza Judea na sácùndùxin-ne.

41 Cunaha-nsiá, yatni ndé nì sa-ituu Jesús nchìca cruz, yucán itá stná itnii yutnù tàtá. Te mahì yutnù mà iá stná iin cueva làcà ní sate, doco tàñáha ga cundùxin ni-iin nsì-ña.

42 Te sàhà-ñá sà-ítúú quìvì descansu xi nècuàchì ñuu mà, ñàyùcàndùá, ini cueva yucán-ní nì chindùxin-neyà, vàchi yatni nduá.

20

Nansa nì natiacu Jesús

1 Daaní, quìvì primeru semana, (divi quìvì domingu) vaxi María Magdalena cueva ndé índùxin Jesús. Naha nduá, te iín tnuu va nduá. Dandu nì xini-nè, sàni cuxio cavà cahnú ndiadí yuhù cueva.

2 Ñàyùcàndùá, nì dàyáà-nè cuàhàn-nè ndé iá Simón Pedro xì inga nècuàchì dacuahá-yá, divi nècuàchì màni guá nùù-yá, te nì cachi-nè xì nècuàchimà:

—Sàni tavà-té Stoho-ndà Señor ndé nì sàcùndùxin-ya. Te có-cùndàà ini-nsì índù cuàhàn-te xi-yá.

3 Ñàyùcàndùá, nì quee Pedro xì compañeru-nè, cuàhàn stná-nè cueva yucán.

4 Te cutnáhâ-né nì dàyáà-nè cuàhàn-nè, doco chicá ndee ní dàyáà compañeru Pedro mà, teayùcàndùá, dihna nècuàchimà nì sàà-nè nùù cueva.

⁵ Te nì nacàhnu ndee-ne nì xito nihni-ne ini cueva, te nì xini-nè ndé sìcoto xi-ya itánduhù, doco cónì quìhvi-ne inì-xi.

⁶ Daani, nchícùn Simón Pedro nì sàà stná-nè, doco mii-né ndisa, nì quìhvi-ne inì-xi, te nì xini stná-nè itánduhù sìcoto xi-ya,

⁷ xì stná pañuelu nìsa idàhvi nùù-yá, doco có-ìndúhá xì sìcoto dava ga; iladú indúhá, te sàni natnahnù viá.

⁸ Dandu nì quìhvi stná compañeru Pedro nì sàà primeru, te nì xini stná-nè nansa iámà, te nì xinindisá-né.

⁹ Doco nì mii-né ni stná Pedro, tãnáha ga cundaà ini-nè nansa cachí nùù tutu ìi ndé cachí icúmí-yá natiacu-yà.

¹⁰ Daaní, ndúi-nè mànuhù-né vehe-ne.

Nansa nì ndecunu Jesús nùù María Magdalena

¹¹ Doco yucán ndé iá cueva mà (nì sàà) stná María. Te vichi iín-né fuera sacú-né. Te nì nacàhnu ndee-ne, nì xito nihni stná-nè ini cueva.

¹² Te yucán nì xini-nè ndoó ùi ángel xi Dios lugar ndé nìsa induhù Jesús, iin-ne ndé nì sanduu òinì-yá, te inga-nè ndé nì sanduu sàhà-yá.

¹³ Te nì cachí ángel mà xì María:

—Señorita, ¿ìndù chuun sacu-ní?

Dandu cachí-nè xì nècuàchìmà:

—Vàchi sànhí-te Stoho-nsì Señor cuàhàn, te có-cundáà inì ìndù cuàhàn-te xi-yá.

¹⁴ Dandu nì ndecoto María ladu yàtà-né, te nì xini-nè yucán iín mii-yá, doco cónì nácúní-nèyà nduú-yá Jesús.

¹⁵ Te nì cachí-yà xì-né:

—Señorita, ¿índù chuun sacú-ní? ¿Ana divi nandúcú-ní?

Doco María, nì tuxi ini-nè ádi té-ndiáá yutnù tàtá iá yucán nduú ana cáhàn; ñàyùcànduá nì cachi-nè:

—Señor, nú mii-ní nì tavà-níyà, dandu cachi sacù-ní xí índù nì sànihi-níyà, te cùhìn naqui-hin-yà.

¹⁶ Dandu nì cachi-yà xì-né:

—¡María!

Dandu nì naxicocuñin-nè ladu yàtà-né, te nì cachi-nè dàhàn mii-né:

—¡Raboni! —ñà-nduá cuní cachà Maestro.

¹⁷ Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Màsà dúcùn ndahà-ní yùhù, vàchi tàñáha ga nani nùù Yuamání. Còó. Cuahán-ní, cachitnùhu-ní xì nèhivì xí, vàchi nahi ñani xínduu-ne. Te cachi-ní xì-né ñà-ìcúmí nani nùhì nùù Yuamání. Te cunaha-nsiá, Yuamánì mii-nsiá nduú stná-yà. Te ana càhvì yùhù nduú-yá, nacua nduú stná-yà ana càhvì mii-nsiá —nì cachi Jesús.

¹⁸ Ñàyùcànduá, nì sàhàn María Magdalena mà nì cachitnùhu-ne xì dava ga nècuàchì dacuahá-yá, nì nacani-ne nansa nì xini-nè Stoho-ndà Señor, te dohó te dohó nì cachi-yà xì-né.

Nansa nì ndecunu Jesús nùù nècuàchì dacuahá-yá

¹⁹ Daaní, na ní cuñaà quivì domingu mà nì nat-aca nsidaa nècuàchì dacuahá-yá. Te nì nacadi vaha-ne yehè, vàchi yúhí-nè nèhivì dava ga raza-nè Judea. Dandu (na iin cachí) nì sàcuñin Jesús dava mahì-né, te nì cachi-yà xì-né:

—Contentu ni cúndóó-nsiá.

20 Na ní nsihi nì cachi-yà ducán, dandu nì dàcùnì-yànè ndahà-yá xì diìn tìxì-yá. Ñàyùcàndùá, cuàhà gá nì cudii ini-nè ñà-sàni xini-nè divi Stoho-ndà Señor nduú-yá.

21 Dandu inga xichi nì cachi-yà xì-né:

—Contentu nì cúndóó-nsiá. Nacua nì techuún Yuamáni yùhù nì quesai, ducán techúun stnà mii-nsiá cùhùn-nsiá.

22 Daaní, nì sivi tàchì-yá nù nsidaa-né, te nì cachi-yà:

—¡Ni nándèe Espíritu Ìì ini anima-nsiá, cachí!

23 Nú ni cuicáhnù inì-nsia sàhà cuàchi nèhivì, dandu ñà-sàni ndutu ndisa-ña cundua; te nú màsà cuicáhnù inì-nsia sàhà-né, dandu iá ìì cuàchi-ne —nì cachi-yà.

Nansa nì sàà Tomás nì xinindisá-né ñà-nì nati-acu Jesús

24 Doco nù ùxìn ù nècuàchì dacuahá-yá, iin-ne cónì ía-ne xì compañeru-nè na ní ndecunu Jesús nù-né. Divi Tomás nduú nècuàchìmà, te Cuatí cachí stná nèhivì xì-né.

25 Ñàyùcàndùá, nì cachi compañeru-nè xì-né:

—Cunaha-ní, ¡sàni xini-nsì Stoho-ndà Señor!

Doco mii-né, nì cachi-nè:

—Dècuèndè cundehí yantà ndahà-yá ndé nì ìhi clavu, te daquíhvi ònìndàhí ndé nì xìda mà, te daquíhvi stnà ndahí ndé (nì nacuèhè) diìn tìxì-yá, te nú cóó, mà cúníndísê —nì cachi-nè.

26 Daaní, na ní xinu inga ùnà quivì, nì nataca tu nècuàchì dacuahá-yá ini vehe. Doco daa ndisa iá stná Tomás xì nècuàchì ndòò-mà. Te ndiadí vaha tu yehè. Te nì sàà Jesús inga xichi nì sàcuìin-yà mahì-né, te nì cachi-yà:

—Contentu ni cúndóó-nsiá.

²⁷ Dandu nì cachi-yà xì Tomás:

—Yohó daquíhvi-ní ònìndàhá-ní, te cundehè-ní ndahí; dandu daquíhvi-ní ndahà-ní ònì ònìxí. Te cunindisá vaha-ní. Màsà cáhí gà-ní có-xìníndísá-ní.

²⁸ Dandu nì cachi Tomás xì-yá:

—Stohè Señor nduu-ní, vachi Dios nduu-ní.

²⁹ Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Tomás, sàhà-ñá nì xininùù-ní yùhù, ñàyùcàndùá nì xinindisa-ní. Vihi gá ndiaha cundua nú nì cúníndísá-nsiá mate tàñáha ga cuninùù-nsiá yùhù —nì cachi-yà.

Ñà-ndùá ònìsàhà-xí nì tiaa Juan tutu yohó

³⁰ Cunaha-nsiá, cuàhà gá stná milagru nì quida Jesús nì indehè nècuàchì dacuahá-yá, doco cónì tiáá nsiha nùù tutu yohó.

³¹ Doco ñà-ndùá cáhí nùù tutu yohó, nì tiaa-ña sàhà-ñá nì sàà-nsiá cunindisá-nsiá ònìvì Cristu Dèhemanì Dios nduú Jesús. Vachi nú sàni xinindisá-nsiá ñà-jaàn, te ndácùcahan-nsiá quìvì-yá, dandu vida ndiaha sàni nìhì stná-nsiá.

21

Nansa nì ndecunu Jesús nùù ùsà nècuàchì dacuahá-yá

¹ Daaní, nì nsihajàn, dandu nì ndecunu tu Jesús nùù nècuàchì dacuahá-yá na ndoó-né iin xaan yuhù mar nani mar Tiberias. Cuàhìn nacani xì-nsiá nansa nì cuu na ní ndecunu-ya nùù-né yucán.

² Cunaha-nsiá, cutnâhá Simón Pedro xì Tomás nècuàchì nani Cuatí, te cutnâhá stná Natanael nècuàchì diñúu-xi nani Caná iá ladu Galilea. Te ndoó stná (ù) dèhe Zebedeo, xì stná inga ù nècuàchì dacuahá-yá.

³ Te nì cachi Simón Pedro xì nsidaa-né:

—Cuàhìn tavi siaca.

Dandu nì cachi compañeru-nè:

—Ni cùhùn nsidaa-nda.

Ñàyùcànduá, nì sàcùñuhu nsidaa-né ini iin lancha cuàhàn-nè; doco ni-iin siaca cóni níhì-né niù yacà.

⁴ Daaní, na sàcuàhàn nì tùinuù, yucán nì sàà stná Jesús, iin-yá yuhù mar (yatni ndé ndoó-né) mà. Doco cóni nácúní-nèyà.

⁵ Ñàyùcànduá, nì cachi-yà xì-né:

—Hijos, ¿a sàni nìhì-nsiá ñà-caxì-ndà?

—Còó, còò ni-iin-sì —nì cachi nècuàchìmà.

⁶ Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Ladu cuahá lancha, jaàn dacaná-nsiá ñunù xí-nsiá, dandu nìhì-nsiási —nì cachi-yà.

Dandu ducán nì quida-ne, te ni mà cùì gá tavà-né ñunù xí-né ñà-chitu guá` cuàhà siaca nì nìhì-né.

⁷ Dandu iin nècuàchì dacuahá-yá, divi nècuàchì màni guá nùu-yá, nì cachi-nè xì Pedro:

—¡Divi Stoho-ndà Señor nduú Yà-yòhó!

Nì nsihi nì inini Simón Pedro ñà-divi Stoho-ndà Señor nduú-yá, dandu nì nàcùndixi-ne sacú-nè, vâchi cuisì sìcoto inì-xi ndixí-né. Dandu ní ndàvâ-nè mahì tècuí cuàhàn-nè.

⁸ Te después cuàhàn stná dava ga nècuàchì dacuaha-ma, doco ini lancha cuàhàn-nè, vâchi

yatni iín-nu nùù ñuhù íchî, nahi 100 metro. Te cahà-nú itácáá ñunù chitu siaca.

⁹ Dandu nì nuu nècuàchì yucán ñuhù íchî, te nì xini-nè yucán ndoó tnùù sàxíxìn, te sà-itàndoó stná siaca chóhò. Te iá stná pan.

¹⁰ Dandu nì cachi Jesús xì-né:

—Cuahán-nsià quihin-nsia itnii siaca nì tavà-nsiá.

¹¹ Ñàyùcàndùá, nì nana tu Simón Pedro lancha, te nì ditá-nè ñunù mà nì naxìnua ndè nùù ñuhù íchî. Chitu dini ñunù mà siaca, vèchi ñuhú 153 siaca nahnú. Mate cuáhà gá-si ñuhú, doco cóni sàchí ñunù mà.

¹² Dandu nì cachi Jesús xì nsidaa-né:

—Naha-nsià, cadi inì-nsia.

Te ni-iin nècuàchì dacuaha-ma, cóni sáha ndee ini-nè ndàcàtnùhù-né nùù-yá ana nduú-yá, vèchi ináhá-nè divi Stoho-ndà Señor nduú-yá.

¹³ Dandu nì tnàtuu Jesús nì tnii-ya pan, te nì dasàn-yáña nùù-né. Te nì dasàn stná-yà siaca (nì chòhò mà) nùù-né.

¹⁴ Ñà-jaàn nì sanduu ùnì xichi nì ndecunu Jesús nùù nècuàchì dacuahá-yá na sàni natiacu-yà.

¹⁵ Daaní, na ní nsihi nì sadi ini nsidaa-né, dandu nì cachi-yà xì Simón Pedro:

—Simón, dèhe Jonás, ¿a ñá-ndâà chicá cuú ndisa inì-ní sàhí nùù nècuàchì dava ga yohó?

—Jaan, Señor mío. Sà-ináhá-ní cuú inì sàhà-ní —nì cachi-nè.

Dandu cachí tu-ya xì-né:

—Nú ndisa, dandu cundiaà-ní nèhivì xí na ian ndiaá pastor lelù xí-né.

¹⁶ Daaní, ñà-úi nì cachi-yà xì-né:

—Simón, dèhe Jonás, ¿a cuú ndisa inì-ní sàhí?

Te nì cachi tu-ne xì-yá:

—Jaan, Señor mío. Sà-ínáhá-nî cuú inì sàhà-ní.

Dandu cachí Jesús xì-né:

—Dacúndéhe-ní (nèhivì-xí ichì váha), na ian ndiaá-ndà riì.

¹⁷ Daaní, ñà-únì nì cachi tu-ya xì-né:

—Simón, dèhe Jonás, ¿a ñá-ndâà nduá, cuú ndisa inì-ní sàhí?

Pues vichi nì cuhuun ini-nè ñà-sà-ùnì xichi ndácàtnùhù-yá a ndísá cuú ini-nè sàhà-yá, á coó. Ñàyùcànduá nì cachi-nè xì-yá:

—Señor mío, nsidanicuú iñàha ináhá-nî. Ñàyùcànduá, ináhá stná-ní, yùhù cuú ndisa inì sàhà-ní.

Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Pues nú ducán, dandu cundiaà-ní nèhivì xí, na ian ndiaá-ndà riì xì-ndà.

¹⁸ Cunaha-ní, ñà-ndáà nduá cuàhìn cachitnùhi xì-ní yohó: na cuachi-ní, (nisà nàcùndixi-ní sìcoto xi-ní), nì sansidatnuu-ní cinturón xi-ní, te cuàhàn-ní ndéni nì cui cudí inì-ní. Doco nú sàni sahnú-ní, dandu icúmí-nî ndanihi-ní ndahà-ní, te inga-nè icúmí-nè nsidatnuu-ne cinturón xi-ní, te cunihi-ne mii-ní cùhùn ndé có-cudí inì-ní cùhùn-ní.

¹⁹ Ñà-jaàn nduá nì cachi Jesús cachítñùhu-ya nansa quida nèhivì xì Pedro na quívì cui-nè, te ducán chicá quee tñùñuhu xí Dios.

Nansa icúmí cuu xi Juan

Daaní, nì nsihi nì cachi-yà ñà-jaàn, dandu nì cachi tu-ya xì Pedro:

—Cunchicùn-ní yùhù.

²⁰ Daaní, nì nacuíco Pedro yàtà-né, te nì xini-nè nchícùn stná nècuàchì dacuahá cuú guá ini-yà

sàhà-xí. Te divi nècuàchìmà nduú nècuàchì nì ìa yatni diìn Jesús na ní sandoo-ne nì xixi-ne xì-yá daa, te nì xicàn tnùhù-né nùù-yá nì cachi-nè: “Señor mío, ¿ana divi nduú tiàa icúmí cahin xì-ní?”

²¹ Pues, divi nècuàchìmà nì xini Pedro nchícùn vaxi, te nì cachi-nè xì-yá:

—Te nècuàchì jaàn tú, ¿nansa icúmí cuu xi-né, Señor mío?

²² Dandu nì cachi-yà xì-né:

—Pues nú cudî inì cutiacu-nè ndè cachi sàà quivì naxicocuîn, doco mii-ní, màsà nácání inì-ní sahájàn. (Chuun xi-ní nduá) ñà-cunchicùn-ní yùhù —nì cachi-yà.

²³ Ñàyùcàndùá, nì xitià cuentu nùù nèhivì xì-yá, ñà-mà nunca cui nècuàchì dacuahama, cachí cuentu. Doco cónì cächí-yà mà cúí-nè. Còó, cuisì ní cachi-yà nú cuní-yà cutiacu-nè ndè cachi sàà quivì naxicocuîn-yà, màsà nácání ínì Pedro sàhámà.

²⁴ Cunaha-ní, divi nècuàchìmà nduú yùhù, te divi yùhù nì tiaa nsidaa palabra yohó. Te ñà-ndácuisì nduá cachí, vächì ináhî cachí ndài xì-nsiá.

²⁵ Cunaha-nsiá, cuàhà gá stná iñàha iá nì quida Jesús (ñuhivì yohó). Doco nú cuní-ndà tiaa nsihi-nda nsidaámà, dandu cuàhà sàstnùhù libru cundua. Te mà cuàhà-ñá ni inicutu ñuhivì, cachí yùhù. Sà-ìá.

Ley saa ni nacoo Jesucristu
New Testament in Mixtec, Southern Puebla
(MX:mit:Mixtec, Southern Puebla)

copyright © 1978 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Mixtec, Southern Puebla)

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mixteco, Sur de Puebla [mit], Mexico

Copyright Information

© 1978, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixtec, Southern Puebla

© 1978, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2023-04-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

8a6c83d1-922b-5d25-99ec-4724168f3b77